

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AKILCI OLMAYAN İNANÇLAR, ROMANTİK İLİŞKİDE
ŞİDDET TUTUMLARI VE TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİNİN İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şebnem ZEHİN

Psikoloji Ana Bilim Dalı
Klinik Psikoloji Programı

TEMMUZ, 2023

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AKILCI OLMAYAN İNANÇLAR, ROMANTİK İLİŞKİDE
ŞİDDET TUTUMLARI VE TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİNİN İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şebnem ZEHİN
(Y2212.480021)

Psikoloji Ana Bilim Dalı
Klinik Psikoloji Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hande TASA

TEMMUZ, 2023

ONAYFORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Aakılıcı olmayan inançlar, romantik ilişkide şiddet tutumları ve toplumsal cinsiyet rollerinin ilişkilerinin incelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerde olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

Şebnem ZEHİN

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmamda bana destek olan, kıymetli bilgilerini sürekli olarak benimle paylaşan, sorunlarıma kendi sorunlarıymış gibi odaklanarak bana yardımcı olan kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Hande TASA'ya teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum. Beni bugünlere hazırlayan, her anımda beni destekleyerek yanımda olan, yolumu her zaman aydınlatan sevgili annem, babam ve abime teşekkür ederim. Son olarak tez yazım sürecim boyunca bana her zaman destek olan, güç veren canım arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Temmuz, 2023

Şebnem ZEHİN

AKILCI OLMAYAN İNANÇLAR, ROMANTİK İLİŞKİDE ŞİDDET TUTUMLARI VE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNİN İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerindeki akılcı olmayan inançların ve şiddetin toplumsal cinsiyet rolleri ile olan ilişkisini incelemektir. Bununla birlikte araştırmaya katılan kişilerin, romantik ilişki şiddeti, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve akılcı olmayan inançları düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Araştırmaya katılımda gönüllülük esas olarak alınmış olup araştırma üniversitede eğitim gören 400 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan Kişisel Bilgi Formu, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile veriler toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda akılcı olmayan inançlar ile romantik ilişkilerde şiddet arasındaki ilişkide, toplumsal cinsiyet rollerinin aracı rolünün var olduğu bulunmuştur. Bu sonuca ek olarak toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puanının; sosyal zaman kullanımı, fiziksel yakınlık kullanımı, zihin okuma boyutu, cinsiyet farklılıkları ve farklı düşünmek ile arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Romantik ilişki şiddeti puanının; sosyal zaman kullanımı boyutu, fiziksel yakınlık kullanımı boyutu, zihin okuma boyutu, cinsiyet farklılıkları boyutu ve farklı düşünmek boyutu ile arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Romantik İlişki, Cinsiyet Rollerini, Akılcı Olmayan İnançlar

EXAMINING THE REALTIONSHIP BETWEEN IRRATIONAL BELIEFS VIOLENCE ATTITUDES IN ROMANTIC RELATIONSHIP AND GENDER ROLES

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the relationship between irrational beliefs and violence in university students' romantic relationships and gender roles.. In addition, it was also exam in ed whether the levels of romantic relationship violence, gender role attitudes and irrational beliefs of the participants differeda ccording to various demographic variables. Any participation in there search study was completel yvoluntary and there search was carried out with 400 people studying at the university. Data were collected from the participantsby using the Personal Information Form, the Irrational Beliefs in Romantic Relationships Scale, the Romantic Relationship Rating Scale, andtheSocialGenderRolesAttitudeScale. As a result of theresearch, it was found that genderroles had a mediating role in there lationship between irrational beliefs and violence in romantic relationships. In addition to this result, a significant relationship was found through social gender rolesattitudes core and use of social time, use of physicalintimacy, mind reading dimension, gender differences and thinking differently. A sign ifi cant relationship was found through romantic relationships everitys core and use of social time dimension, use of physical intimacy dimension, mind reading dimension, gender differences dimension and thinking differently dimension.

Keywords: Romantic Relationship, Gender Roles, Irrational Beliefs

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
I. GİRİŞ	1
A. Araştırmanın Amacı.....	4
B. Araştırmanın Önemi	4
C. Araştırma Hipotezleri	5
D. Araştırmanın Sayıltıları	6
E. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
II. LİTERATÜR TARAMASI VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
A. Romantik İlişkiler	7
1. Romantik İlişkiler Kavramı ve Tanımı	7
B. Şiddet	8
1. Şiddet Kavramı ve Tanımı	8
2. Romantik İlişkide Şiddet.....	10
3. Romantik İlişkide Şiddet Türleri	13

3.1 Romantik İlişkide Fiziksel Şiddet.....	14
3.3 Romantik İlişkide Cinsel Şiddet	15
3.4 Romantik İlişkide Ekonomik Şiddet	16
4. Romantik İlişkide Şiddetin Nedenleri.....	17
5. Romantik İlişkide Şiddetin Sonuçları	19
6. Romantik İlişki ile İlgili Şiddet Kuramları	19
6.1Kaynak Kuramı	19
6.2Sosyal Öğrenme Kuramı	20
6.3Feminist Kuram.....	20
C. Cinsiyet	20
1. Cinsiyet Kavramı ve Tanımı.....	20
2. Toplumsal Cinsiyet (Gender).....	21
3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini	22
4. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Kuramsal Bakış.....	24
4.1 Psikanalitik Kuram	24
4.2Sosyal Öğrenme Kuramı	25
4.3Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı	26
D. Akılcı Olmayan İnançlar.....	26
1. Akılcı Olmayan İnançlar Tanımı ve Kavramı	26
2. Romantik İlişkide Akılcı Olmayan İnançlar	29
E. İlgili Araştırmalar	31
1. Romantik İlişkide Şiddet İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	31
2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini İle İlgili Araştırmalar.....	32
3. Akılcı Olmayan İnançlar İle İlgili Araştırmalar.....	33
III. YÖNTEM VE BULGULAR	34
A. Araştırmanın Yöntemi	34

B. Evren ve Örneklem	34
C. Veri Toplama Araçları	35
D. Kişisel Bilgi Formu	36
E. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RAİNÖ).....	36
F. Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği (RİDÖ)	36
G. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	37
H. İşlem	37
İ. Verilerin Analizi	37
IV. BULGULAR.....	39
V. TARTIŞMA	49
A. Değişkenler Arası İlişkinin ve Aracılık Analizine Yönelik Bulguların Tartışılması.....	50
B. Fark Testlerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	53
VI. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	65
VII.KAYNAKÇA	67
EKLER.....	95
ÖZGEÇMİŞ.....	103

KISALTMALAR LİSTESİ

- ADDT** : Akılcı Duygusal Davranışçı Terapi
- TCR** : Toplumsal Cinsiyet Rollerini
- AOİ** : Akılcı Olmayan İnançlar
- RAINÖ** : Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği
- RIAÖİ** : Romantik İlişkide Akılcı Olmayan İnançlar
- RİDÖ** : Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği
- TDK** : Türk Dil Kurumu
- WHO** : World Health Organization
- DSÖ** : Dünya Sağlık Örgütü

ÇİZELGELER LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1.	Katılımcıların Demografik Bilgileri İçin Sayı ve Yüzde Dağılımı.....	35
Çizelge 2.	Araştırma Ölçek ve Alt Boyut Toplam Puanları için Betimleyici İstatistik Sonuçları	39
Çizelge 3.	Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi	40
Çizelge 4.	Romantik İlişkilerde Şiddet Puanının Yordayıcılarının Belirlenmesi ..	41
Çizelge 5.	Romantik İlişkide Akılcı Olmayan İnançlar İle Romantik İlişki Şiddeti Arasındaki İlişkide Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumunun Aracı Etkisi42	
Çizelge 6.	Cinsiyete Göre Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkın İncelenmesi	43
Çizelge 7.	Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkın İncelenmesi	44
Çizelge 8.	Yaşamın Geçtiği Yere Göre Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkın İncelenmesi	45

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.	Aracılık Modeli ve Sonuçları	43
----------	------------------------------------	----

I. GİRİŞ

Kişinin yaşamında yeniliklerin yaşandığı zorlu süreçlerin olduğu dönemlerden birisi üniversite dönemidir. Kişi bu dönemde yeni akademik hayatına ve sosyal yaşantısına uyum sağlamaya çalışırken kimlik gelişimini de tamamlamaya çalışmaktadır (Mosher ve Danoff-Burg, 2007). Genel olarak 18-26 yaş arasını kapsayan üniversite döneminde kişiler yeniliklere alışırken romantik ilişki kurabilme ve sürdürebilme becerilerini de pekiştirmektedir (Gizir, 2005).

Straus'a (2004) göre romantik ilişkiler; karşılıklı etkileşim, sosyal yakınlık ve temas ile oluşmaktadır. Bu bağ kurma biçimi tek taraflı ya da karşılıklı olarak bitirilmediği durumda evliliğe dönüşebilmektedir. Üniversite döneminde yaşanan romantik ilişkiler fizyolojik ve psikolojik gelişimde rol oynayarak katkı sağlamaktadır (Kalkan ve Yalçın, 2012). Bu dönemde yaşanan romantik ilişki ile kişi kendini tanımakta ve kendisiyle ilgili farkındalık kazanmaktadır (Eryılmaz ve Ercan, 2011).

Gelişimin önemli parçalarından birisi olan üniversite döneminde deneyimlenen ilişkiler yetişkinliğe geçişte önemli bir basamaktır (Demir, 2008). İlişki yaşamanın en derin halinden olan romantik ilişkiler kişilerin kendi kimliklerini ortaya koydukları, onu geliştirdikleri, süreklilik içererek devamlı iletişim halinde oldukları duygusal bağ kurma biçimidir. (Hendrick, 2009). Kişiler bu süreçte yakınlık kurabilecekleri ve ilişki yaşayabilecekleri birini bularak duygusal olarak olgunlaşacakları bir döneme girebilmektedirler (Burger, 2006).

Kişinin bu dönemde yaşadığı birliktelikler, kendisine ve ilişkilere dair fikirlerinin gelişmesine yardımcı olabilmektedir. Yaşanan romantik ilişki ile beraber kişi karşı cinsle iletişim kurarak sosyalleşme becerilerini geliştirmek, yakınlık kurmak gibi kazanımlar elde eder (Erikson, 1968; Feldman ve Gowen, 1998). Yetişkinlik dönemine yeni giriş yapmış olan birey, karşı tarafın beğenisi ile kendisine karşı duyduğu saygıyı arttırmakta, ayrıca sevmeye, sevilme, cinsellik, mutluluk gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir (Büyükşahin-Çevik ve Atıcı

2007). Bunun yanı sıra özgüveninin yükselmesi ve olumlu bir benlik algısının oluşması ile paralel olarak olumlu bir kişilik örüntüsü geliştirebilmektedir (Furman, 2002). Kişi yakınlık kurarak kendini açma, yaşantısını paylaşabilme gibi önemli ihtiyaçlarını da karşılayabilmektedir (Feiring, 1996).

Kişilerin yaşantıları üzerinde olumlu etkileri olabilen romantik ilişkiler, tarafların birbirini tanımaya çalışma sürecinde veya anlaşılamayan bir konu/olay söz konusu olduğunda çatışmalı hale gelebilmektedir. İlişki süresince çatışmalarla nasıl başa çıkıldığı, ilişkinin sağlıklı olup olmamasını şekillendirebilmektedir. Örneğin, yaşanan çatışmaların ikinci plana atılması çatışmalara yol açabilecekken bu sorunlarla ilgili konuşmak sorunları azaltarak ilişkinin daha sağlıklı ilerlemesini sağlayabilmektedir (Kaya, 2018). Çatışmalara yol açabilen problemler ilişkinin ilerleyen döneminde kişinin şiddet uygulamasına bir bahane olmakta veya şiddete maruz kalmasına yol açabilmektedir (Bugay ve Çok, 2015).

Hayatın akışı itibariyle diğerleri ile iletişim halinde olan ve ilişki yaşayan birey bazı süreçlerde istenmeyen davranışlara maruz kalarak fiziksel, psikolojik, cinsel, siber ve ekonomik şiddete uğrayabilmektedir. Romantik ilişki içerisinde bulunan bireylerden biri ve/veya ikisi de birbirine karşı istismar edici davranışlarda bulunabilmekte, özgürlüğünü kısıtlayabilmekte ve bilinçli bir şekilde ona zarar verebilmektedir (Akıncı ve ark. 2014). Bu konu toplumsal olarak da sıkça karşılaşılan, kişilerarası şiddet türlerinden biri olan romantik ilişkide şiddet olarak nitelendirilebilmektedir (Toplu ve Sümer, 2011).

Romantik ilişkisi içerisindeyken partner şiddete maruz kalan ve/veya şiddet uygulayan rolünde olabilmektedir. Bu konu içerisinde şiddete maruz kalan kurban, şiddeti uygulayan ise saldırgan olarak ele alınabilmektedir. Alanyazın incelemesi yapıldığında hem kadın hem de erkeğin kurban ve/veya saldırgan rollerinde olabildiği görülmektedir (Arriaga ve Foshee, 2004). Şiddeti iki tarafın da uygulayabildiği görülse de, kadınların bu süreçte daha çok mağdur konumunda olduğu bilinmektedir (Gover, 2004).

Şiddetin nedenlerini ele alan çalışmalar incelendiğinde; engellenme, biyolojik faktörler gibi bireysel vurguların yanı sıra kişinin yetiştiği aile düzeni, sosyo-ekonomik durumu, sosyal çevresi ve günümüzde etkin olarak kullanılan medya araçları önemli unsurlar olarak görülmektedir (Haskan-Avcı ve Yıldırım,

2015). Geleneksel tutum ve toplumsal cinsiyet rolleri de şiddetin nedenlerinde hem bireysel hem de toplumsal bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Kodan-Çetinkaya, 2013).

Kişinin, biyolojik temelli farklılıklarını kategorilendiren olgu cinsiyettir (Oakley, 1985). Toplumsal cinsiyet kavramı ise kadın ve erkek olmayı kültürel temellere dayandırarak, toplumun kişilerden beklentilerini açıklar (Dökmen, 2009). Biyolojik olarak kadın veya erkek olarak doğan kişiye toplum tarafından belirli görevler ve davranış kalıpları öğretilerek cinsiyet rolüne adapte olması sağlanmaktadır (Adaçay, 2014). Cinsiyet rolleri kişiye toplumun inanç, tutum ve kültürel anlayışı ile entegre edilmektedir (Bora ve Üstün, 2005). Roller aktarılırken geleneksel bir tutuma sahip olunması, kadının daha çok ev işlerinde erkeklerin ise dışarıda para kazanma vb. görevler üstlenmesine sebep olabilmektedir.

Kadınların aile ve evlilik yaşantısında daha aktif olması gerektiğine dair inanç veya erkeklerin kamusal alanda daha güçlü durması gerektiğini aktaran roller toplumda birçok eşitsizliğin olmasına sebebiyet verebilmektedir (Özaydınlık, 2014). Toplumsal yaşamın birçok alanında kendini gösteren bu eşitsizlik, konu şiddet olduğunda da ortaya çıkabilmektedir. Şiddete yönelim genel olarak çocukluk ve ergenlik dönemlerinde pekişebilmektedir (Kızmaz, 2006). Toplum tarafından empoze edilen eşit olmayan güç ilişkisi, normatif rol beklentileri sebebiyle şiddeti ortaya çıkarabilmektedir (Finkel ve Eckhardt, 2013). Kişilerin farklı sosyalleşme kanalları, toplum düzeni ve geleneksel roller ile de erkeklerin kadınlara oranla şiddete daha meyilli olabildiği görülebilmektedir (Balkıs ve ark., 2005).

İlişkilerde çatışmaların ortaya çıkmasında rol oynayan etmenlerden biri, ilişkinin başlangıcından itibaren geliştirilen, ilişkiye dair inançlar olabilmektedir (Fokkert ve VanKooten, 2009). İlişkiye dair geliştirilen akılcı olmayan inançlar, ilişki içerisindeki beklentileri yönlendirebilmektedir. İlişkiye dair inançların olması bir noktaya kadar ilişkiyi pekiştirebildiği gibi bu inanç ve düşüncelerin artarak devam etmesi ilişkide çatışmalara yol açabilmektedir (Szentagotai ve Freeman, 2007). Bu doğrultuda partner şiddeti olgusunun, ilişkiye dair inançlardan etkilenebilmesi de mümkün görünmektedir. Bu noktada kişilerin

ilişkiye dair inanç ve beklentilerinin temelini bilmeleri önem taşımaktadır (Honeycutt ve Cantrill, 2001).

A. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerindeki akılcı olmayan inançların ve şiddetin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkisini değerlendirmektir. Alanyazın incelendiğinde ülkemizde bu konularla ilgili ayrı ayrı çalışmalar yapıldığı görülmekte olup bu değişkenlerin ilişkisinin bir arada incelendiği çalışmanın az olması sebebiyle ülkemizdeki literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Elde edilen bulgular ışığında yetişkin ile bireysel ve/veya çift ile çalışan uzmanların da bilgilenebileceği metinlerin oluşturulması amaçlanmaktadır.

B. Araştırmanın Önemi

Kişinin içinde bulunduğu gelişim evresinin belirli görevleri, kazanımları bulunmaktadır. Genç yetişkinlerin yani üniversite öğrencilerinin gelişim görevlerinden biri de romantik ilişki içinde bulunmasıdır (Öztekin, 2016).

Kişinin romantik ilişkisini etkileyen sebeplerden biri ilişkiye dair inançlarıdır. Kişinin partnerini algılayışı, ilişkisinin nasıl olması ve nasıl olmamasını istediği, ilişkiye dair tüm beklentileri ilişki hakkındaki inançlarını oluşturmaktadır (Addis ve Bernard, 2002). Kişinin ilişkisine dair inançları akılcı olan ve olmayan olarak ayrılabilir. Kişinin akılcı olmayan inançlarının şiddet ile olan ilişkisine bakıldığında; romantik ilişkilere dair AOİ geliştiren çiftlerin anlaşmazlık durumlarında problemi daha yıkıcı hale getirmekte olduğu ve davranışsal tepkileri arttırdığı aktarılmaktadır (Dryden, 2016).

Bireyin deneyimlediği romantik ilişkiyi etkileyen sebeplerden bir diğeri ise toplumsal cinsiyet rolleridir. Birey toplumun atfettiği cinsiyet kalıpları neticesinde ilişkilerinde bazı davranışları daha sık veya daha az gösterebilmektedir. Cinsiyet rolleri toplumdaki topluma değişmekle birlikte ataerkil aile yapısına sahip, geleneksel rollerin benimsenmiş olduğu kültürlerde partner şiddetinin arttığı gözlemlenmektedir (Heise, 1998). Toplumsal normlar

ilişkide kadın erkek rollerini belirlediği gibi ilişkideki şiddeti de bireylerin konumları doğrultusunda normal kabul edebilmektedir (Selçuk ve Avcı, 2018).

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerindeki akılcı olmayan inançların ve şiddetin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkisi incelenmektedir. Bu araştırmanın önemi, araştırma grubunu yalnızca romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin oluşturması ile çalışma alanını daraltarak spesifik bir gelişim evresi üzerinde yoğunlaşmasıdır.

C. Araştırma Hipotezleri

Araştırma için alanyazın incelendiğinde, Meeto ve Mirza'nın (2007) çalışmasında, kadın ve erkeğin kültürel boyuttaki rolleri romantik ilişkilerdeki şiddeti etkilemekte olabileceği bulunarak; geleneksel rolleri benimsemenin cinsiyet ve şiddet arasında bir ilişki olmasına sebep olabileceği görülmüştür.

Bu bilgilere ek olarak, Neenan ve Dryden'in (2005) romantik ilişkilere dair akılcı olmayan inançların çiftler arasındaki anlaşmazlık durumlarında problemi daha yıkıcı hale getirmekte olduğunu ve davranışsal tepkileri arttırdığını aktarmaktadır. Bu çalışmalar doğrultusunda bu çalışmada test edilecek hipotezler aşağıda yer almaktadır.

H1: Akılcı olmayan inançlar ile romantik ilişkilerde şiddet arasındaki ilişkide, toplumsal cinsiyet rollerinin aracı rolü vardır.

H2: Romantik ilişkilerde şiddet ile toplumsal cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Romantik ilişkilerde şiddet ile akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ile toplumsal cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Romantik ilişkilerdeki şiddet demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H5a: Romantik ilişkide şiddet cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H5b: Romantik ilişkide şiddet eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır.

H5c: Romantik ilişkide şiddet kişinin hayatında en çok bulunduğu bölgeye göre farklılaşmaktadır.

H5d: Romantik ilişkide şiddet romantik ilişki türüne göre farklılaşmaktadır.

H6: Toplumsal cinsiyet rolleri demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H6a: Toplumsal cinsiyet rolleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H6b: Toplumsal cinsiyet rolleri eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır.

H6c: Toplumsal cinsiyet rolleri kişinin hayatında en çok bulunduğu bölgeye göre farklılaşmaktadır.

H6d: Toplumsal cinsiyet rolleri romantik ilişki türüne göre farklılaşmaktadır.

H7: Akılcı olmayan inançlar demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H7a: Akılcı olmayan inançlar cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H7b: Akılcı olmayan inançlar eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır.

H7c: Akılcı olmayan inançlar kişinin hayatında en çok bulunduğu bölgeye göre farklılaşmaktadır.

H7d: Akılcı olmayan inançlar romantik ilişki türüne göre farklılaşmaktadır.

D. Araştırmanın Sayıtları

Araştırma için toplanan verilere katılımcıların içtenlikle ve nesnel şekilde yanıtladıkları varsayılmaktadır.

E. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, çalışılan değişkenlerin temsil ettiği evren ile sınırlandırılmıştır. Bu araştırma, 2022-2023 eğitim öğretim yılının bahar döneminde Türkiye’de okuyan, romantik ilişkisi devam eden lisans ve lisansüstü öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Araştırmaya 400 kişi gönüllü şekilde katılım sağlamıştır. Araştırmanın bulguları, ankete katılan katılımcıların vermiş olduğu yanıtlarla sınırlıdır.

II. LİTERATÜR TARAMASI VE KURAMSAL ÇERÇEVE

A. Romantik İlişkiler

1. Romantik İlişkiler Kavramı ve Tanımı

İnsan, doğumu ile beraber anne-babasıyla iletişim kurmaya, ilişki yaşamaya başlamaktadır. Bundan sonra akrabalarıyla, arkadaşlarıyla ve romantik partneriyle ilişkilerini devam ettirir. Bireylerin hayatlarını sürdürebilmeleri için diğer insanlarla iletişimini de sürdürmeleri gerekmektedir (Cüceloğlu, 1997). Birey, bu bağlamda yaşamı boyunca yakın ilişkiler kurarak farklı ilişkilerle kendini dener ve bulmaya çalışır. Yakın ilişkiler; ebeveyn, arkadaş ve romantik partneri kapsamaktadır. Bireyin gelişimi için ebeveyn ile ilişkisi önemli olduğu gibi romantik partneri ile olan ilişkisi de gelişimi açısından önemli olabilmektedir (Şirin ve Bayrakçı, 2020).

Romantik ilişkinin bireyin gelişimine katkı sağlaması için 5 kriter önemlidir. Bu kriterlerden ilki katılımdır. Katılım, bireyin flört edip etmediği yani romantik ilişkide var olup olmadığıdır. İkinci kriter partner seçimi olup bireyin kiminle romantik ilişki yaşadığıdır. Üçüncü kriter ilişki içeriğidir. Bu kriter ilişki anında yaşanan deneyimleri kapsamaktadır. Dördüncü kriter ilişki kalitesi olup bu kriter ilişkinin içindeki olumlu yaşantıları içermektedir. Son olarak ilişkinin duygusal ve bilişsel süreçleri vardır. Bu kriter ilişkinin diğer ilişkilerden farklılıklarını içermektedir (Saraç ve ark., 2015).

Romantik ilişki, bireylerin birbirleri arasında oluşan iki kişiyi kapsayan karşılıklı fiziksel ve duygusal yakınlık içeren, pozitif duyguları içinde barındıran, bireyde heyecan yaratan bir ilişki şeklidir (Atak ve Taştan, 2012). Çiftlerin birbirlerinin duygusal ihtiyaçlarını fark edebilmesi bu ihtiyaçları karşılamaya çalışması ve birbirleriyle olan ilişkilerinde istekli olmalarıdır.

B. Şiddet

1. Şiddet Kavramı ve Tanımı

Geçmişten günümüze kadar, insanlık tarihinin başlangıcından şu anımıza kadar var olan şiddetin Latince’de ‘violentia’ (sertlik, acımasızlık, güç gösterme) kelimesinden türediği, kötü muamelede bulunarak güç kullanmak olarak nitelendirildiği aktarılmaktadır (Danık, 2000). Bu kavram zamana göre farklılıklar gösterse dahi her zaman toplumsal bir gerçek olarak insanlık tarihinde yer almaktadır (Kocacık, 2001).

Zamana göre farklılık gösteren şiddet kavramı toplumsal olarak da farklılıklar gösterdiğinden net bir tanımının yapılmasını güçleştirmektedir. Şiddetin toplumsal temellere dayandırılması ile beraber içgüdüsel ve dürtüsel temellerinin de olduğu varsayılmaktadır (Köknel, 2013). Dürtüsel ve toplumsal temele oturtulan şiddet; baskı, cezalandırma, zarar verme gibi durumlar ile yaşantıda var olmaktadır (Kocacık, 2001).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2002) şiddeti “yara alma veya yara alma tehdidi, psikolojik zarar, gelişimsel bozukluk veya yoksunluk, vefat ile biten; bireye, bireyin şahsına, toplu bir gruba kasti bir şekilde fiziksel veya duygusal güç uygulamak ya da tehdit etmek” olarak açıklamaktadır. Türk Dil Kurumu’na göre şiddet “zıt görüşe sahip olana kaba kuvvet uygulama, duygularda ve davranışlarda aşırılık gösterme” olarak tanımlanmaktadır.

Şiddet kavramı alanyazında incelendiğinde kişinin bedensel ve ruhsal bütünlüğünde yıkıma yol açtığı aktarılmaktadır. Şiddet kavramı insanlığın var oluşundan itibaren görülen bir kavram olduğu için zaman içinde neyin şiddet olup olmadığı da değişim ve gelişim göstermiştir. Bu sebeple şiddet kavramı yalnızca fiziksel zarar değil sembolik zararları da içine kapsayan bir olgu haline gelmiştir (Kaptanoğlu ve Köşger, 2012).

Sergilenen davranışın şiddet olduğunu anlayabilmek için kasıtlı olup olmadığı, iyi bir niyetle yapılmamış olması, karşısındakine zarar vermiş olması, karşısındakinin bu davranışı kötü niyetle yaptığını inanması ve sosyokültürel açıdan bu davranışların olumsuz davranışlar olarak nitelendirilmesi dikkat edilecek unsurlardandır (İlkkaracan ve ark., 1996). Şiddet sosyokültürel açıdan

incelendiğinde kültürden kültüre ve de kültürün farklı dönemlerine göre değişkenlik gösterdiği görülmektedir (Somersan, 1996).

Şiddet, gelişmiş ve gelişmemiş ülkeler olarak değerlendirildiğinde farklılık gösterebilir. Sosyal Bilimler açısından şiddet değerlendirildiğinde “bireyin veya toplumun, fiziksel ve ahlaksal tümlüğüne, mülkiyetine, sembolik ya da kültürel normlarına karşı bir şahsın veya topluluğun saldırganlığı sonucu fiziksel ve/veya psikolojik aldığı hasar” şeklinde açıklanabilmektedir (Ergil, 2001). Kültürel açıdan değişen şiddet olgusu belirli motivasyonlardan doğmaktadır. Bunlar; bir kişinin veya grubun kazanç beklentisi, politik sebepler, kan davaları, kadının ve çocuğun kültürdeki rolü gibi sebepler olabilmektedir. Şiddet olgusu sosyokültürel açıdan değiştiği gibi bu olgunun meşruluğu da kültürden kültüre değişiklik gösterebilmektedir (Tezcan, 1997).

Şiddetin kültüre göre değişiklikler göstermesinin yanında bir bütün olarak incelendiğinde şiddetten en çok etkilenen grupların çocuklar ve kadınlar olduğu görülmektedir (Danık, 2000). Din, dil, ırk fark etmeksizin dünya genelinde her üç kadından biri, yakını sayılan erkekten şiddete maruz kalmaktadır (WHO, 2014). Şiddeti bu bağlamda incelediğimizde kadına şiddet evrensel bir problem olarak dikkat çekmektedir.

Çocuğa şiddet aile içinde başlayabilmektedir. Çocuğun aile içinde şiddet görmesi ve/veya aile içinde birine şiddet uygulandığına tanık olması çocuğun da bunu normalize ederek okulunda akranlarına şiddet göstermesine yol açabilmektedir. İlkokul düzeyindeki çocukların dahi birbirlerine şiddet uygulaması evlerinde bunu gördüğü için olağan ve normalleştirilmiş bir durum haline gelmeye başlamıştır (Koçoöz, 2011). Çocuğa şiddet ve ileri boyutu olan cinayet Amerika Birleşik Devletleri’nde sıklıkla görülmekte olup çocuk cinayetleri en sık görülen ikinci cinayet türü olarak kaydedilmiştir (Lubell ve Vetter, 2006). Bununla beraber ülkemizde görülen çocuğa uygulanan fiziksel şiddetinin oranı da %46 olarak kaydedilmektedir (Akın ve Demirel, 2003).

Kız çocuklarına ve kadına yönelik şiddeti kontrol altına alabilmek adına imzalanan sözleşme ‘Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)’dir (Bakırcı, 2015). Bu sözleşme 1 Ağustos 2014 Tarihinde

yürürlüğe girmiş ve 20 Mart 2021 Tarihinde feshedilmiştir. Bu belge “toplumsal cinsiyeti tanımlayan ilk uluslararası belge” olma özelliğini taşımaktadır. Bu sözleşme ile kadınların ev içi şiddet ile beraber her türlü şiddete karşı korunması sağlanmaktadır (Bakırcı, 2015).

Toplumsal cinsiyet temelli şiddet toplumun her kesiminde görülebilmektedir. Bununla beraber günümüzde yalnızca kadına ve çocuğa şiddet uygulanmadığı için diğer gruplar da incelenmek zorundadır. Bu sebeple genel olarak şiddete maruz kalan ve onu yaşayan gruplar şu alt maddelerde toplanmaktadır (Polat, 2016) :

- 1) Kadına yönelik
- 2) Çocuk-ergene yönelik
- 3) Yaşlıya yönelik
- 4) Akranlar arasında yaşanan
- 5) Kardeşler arasında yaşanan
- 6) Flörte- romantik ilişki yaşanan kişiye yönelik
- 7) Engelli bireye yönelik
- 8) LGBT’ye yönelik
- 9) Mülteci şiddeti
- 10) Bireyin kendisine yönelik

Uygulanan şiddet tipine göre alt maddelere ayrıldığında (Polat, 2016).

- 1) Fiziksel
- 2) Cinsel
- 3) Psikolojik
- 4) Ekonomik
- 5) Siber

2. Romantik İlişkide Şiddet

Romantik ilişkiler, ortak duygusal bağı olan, fiziksel ve cinsel olarak temasta olan, birbirlerinin hayatları hakkında bilgi sahibi olan ikili ilişki türüdür

(Breiding ve ark., 2014). Yakın ilişkilerde bireyler birbirine karşı özel hayatlarını anlatabilmekte, duygusal yoğunluk yaşayabilmekte ve de birbirlerine bağlı olmaktadır. Partnerlerin birbirlerine karşı aşk, bakım, koruma, hoşlanma, fiziksel temas gibi bağlılıkları bulunabilmektedir. Romantik ilişki içerisindeki bireyler karşılıklı olarak sevmeye, sevilme, mutluluk gibi duyguları beraber deneyimleyerek karşılıklı paylaşım oluştururlar (Williams ve Connolly, 1997).

Üniversite yılları, ergenlikten çıkarak yetişkinliğe adım atılmaya başlanan dönemdir. Bu dönemde kişide bilişsel, duygusal ve sosyal değişimler görülmekte olup bu değişimleri olumlu etkileyen bir unsur yaşadığı romantik ilişkidir (Kılınçer ve Tuzgöl-Dost, 2013). Romantik ilişki, kişinin psikososyal gelişiminde önemli bir kriterdir. Romantik ilişki ile beraber diğer yetişkinlik ilişkileri de pekişebilmektedir (Etchevery ve ark., 2008). Erik H. Erikson'a (1980) göre kişinin romantik ilişki yaşama dürtüsü geç ergenlik ile erken yetişkinlik döneminde artmaktadır. Bu dönemde cinsel nitelik taşımadan duygusal yakınlık kurmak, olumlu duygular yaşamak birey için bir ihtiyaç haline gelmektedir.

Üniversite öğrencilerinin içinde buldukları gelişim dönemi sebebiyle yaşadıkları romantik ilişkiler onların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimi için önemli olmaktadır (Collins, 2003). Furman ve Schaffer'ın 2003 yılındaki çalışmasına göre; geç ergenlikte yaşanan yakın ilişkiler yetişkinlik yaşamına uyum sağlamada etkili olmaktadır. Yakın ilişkiler, bireyin 3 gelişim görevini tamamlaması için olanak sağlamaktadır. Bu görevler; 1) özel bir kimlik oluşturmak, 2) karşı cinsle yakınlık sağlayarak ilişki becerisi kazanmak, 3) seksüel istek ve dürtüleriyle sağlıklı şekilde baş edebilmeyi öğrenmektir (Sarı ve Korkut-Owen, 2016).

Romantik ilişkilerde yaşanan olumlu süreçler üniversite öğrencilerinin gelişimini olumlu yönde etkilerken, yaşadıkları şiddet içerikli deneyimler onların gelişimini olumsuz etkileyebilmektedir. Sağlıklı olarak atfedilen romantik ilişkiler ergenlikle beraber kişinin sosyal uyumunu arttırarak sosyalleşmesiyle özgüvenini de arttırabilmektedir (Carlson ve Rose, 2007). Üniversite öğrencilerinin yaşadığı olumlu partner ilişkileri onların iyi oluşu için katkı sağlamaktadır. Diğer yandan yaşanan sağlıksız ilişkiler bireylerin kişilerarası ilişkilerini zedeleyebileceği gibi olumsuz benlik algısına da yol açabilmektedir (Roisman ve ark., 2005). Romantik ilişkide şiddet, partneri kontrol amaçlı

gerçekleşen, agresyon içeren, istismar edici olan psikolojik, fiziksel, sözel, cinsel saldırganca davranışlardır. Şiddet bunlardan birini veya kombinasyonunu içererek oluşmaktadır (Dating Violence Research Center, 2002).

Saltzman ve ark. (2002), yakın ilişkilerde yaşanan şiddeti, iki kişinin karşılıklı olarak duygusal birliktelik yaşarken birbirlerine uyguladığı fiziksel, cinsel, duygusal saldırganlık olarak nitelendirmektedir. Ortak duygusal bağı, fiziksel ve cinsel teması süren veya sonlanmış olan çiftin birinin diğerinin üzerinde baskı kurmak için uyguladığı psikolojik, fiziksel ve cinsel saldırganlık partner şiddetidir (Breiding ve ark., 2014). Merrell (2001) ise duygusal beraberlik yaşayan çiftlerin, birinin diğerine veya ikisinin de birbirine uyguladığı psikolojik, fiziksel, duygusal saldırganlık yoluyla birbirlerinin üzerinde kontrol kurmayı amaçladıkları durumu partner şiddeti olarak nitelendirmektedir.

Kişilerarası yakın ilişkilerin başlaması ile beraber bireyler romantik ilişki şiddetine maruz kalma riski taşımaya da başlamaktadır. Şiddete maruz kalma riskinin ve bu şiddetten en çok etkilenme riskine sahip grup da adölsan ve genç erişkin grubu olmaktadır (Lewis ve Fremouw, 2001). Rollerin yeni oluştuğu bu dönemde kişiler deneyimsizliklerinden kaynaklı şiddeti anlamayabilir, ne yapacaklarını bilemeyebilir veya bunun toplumsal cinsiyet rolleri içerisinde değerlendirilerek normal bir boyuta indirgeyebilirler (Aslan ve ark., 2008; Shen ve ark., 2012). Psikolojik olarak kırılgan dönemde olmaları ve bu şiddeti yeni deneyimlemeleri şiddetten daha çok etkilenmelerine yol açabilmektedir. Üniversite öğrencilerinde görülen partner şiddeti, kişinin kendisine zarar vermesine, anksiyete ve depresyonla mücadele etmesine yol açabilmektedir (Murray ve ark., 2008).

Yakın ilişkide görülen şiddetin psikolojik, sosyal ve fiziksel sonuçları olabilmektedir. Partner şiddetine maruz kalan kişilerde öz saygıda azalma, depresyon, intihar riski, post-travmatik stres bozukluğu, yeme bozuklukları ve kişiye zarar verebilecek cinsel davranışlar görülebilmektedir (Holmes ve Sher, 2013; Bonomi ve ark., 2013). Partneri tarafından cinsel saldırıya maruz kalan bireyde anksiyete, depresyon ve intihar düşünceleri daha sık görülmektedir. Partner şiddetinin sık olarak görüldüğü yaşlar 16-24 yaşlardır. Bu dönem üniversite hayatını da kapsayabildiği için öğrencilerin derslerinde başarısızlık da şiddetin sonucu olarak ele alınabilmektedir (Mihçioğur ve Akın, 2015). Amerika

Birleşik Devletleri'nde yapılan bir çalışmaya göre; üniversite öğrencisi olan her beş kız öğrenciden biri romantik ilişkisini sonlandırırken şiddete maruz kalmakta, %30'unun da bu şiddeti kimseyle paylaşmadığı aktarılmaktadır (Breiding ve ark., 2014). Yapılan araştırmalar doğrultusunda geç ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde görülen partner şiddetinin sonraki yakın ilişkilerini de etkilemesine ve orada da şiddetle iç içe olmasına yol açtığı görülmektedir (Adler-Baeder, ve ark., 2007).

Kurts-Swanger ve Petcosky'e (2003) göre şiddet, çok boyutlu bir sosyal konu olup ırksal, etnik, cinsiyet ve yaş konularını içinde barındırarak herkesi etkilemektedir. Yapılan son araştırmalarda ergen ve yetişkinlerin partner şiddetine sıklıkla maruz kaldığı görülmektedir (Swart ve ark., 2002). Romantik ilişki şiddetinin, yaş, cinsiyet, ırk, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzey fark etmeksizin hem kadını hem de erkeği etkileyen bir durum haline geldiği araştırmalarda dikkat çekmektedir (Anasuri, 2016).

Yakın ilişkilerdeki şiddet üç aşamalı olarak incelenebilmektedir. Bunlar; 1) İlişkide tartışmaların artmasıyla gerginliğin de yükselmesidir, 2) Şiddet evresidir, 3) Balayı denilen noktadır. Bu noktada şiddet gören kişi karşısındakinin düzeleceğine inanabilir ve ondan ayrılmak birey için zor bir hale gelebilir (Kemerli, 2003). Üniversite öğrencileri arasında görülen partner şiddeti, yaşama yeni adapte oldukları dönemde gerçekleştiği için bu şiddeti kavramsallaştıramayabilirler ve bu sebeple şiddeti anlayamayabilirler. Şiddetten nasıl uzaklaşacağını bilemeyebilirler, sevgilerinden ve partnerinin değişebileceğine olan inancından dolayı ilişkiyi bitirmek istemeyebilirler bu sebeplerden dolayı şiddet tekrarlanarak devam edebilmektedir (Aslan ve ark., 2008).

3. Romantik İlişkide Şiddet Türleri

Romantik ilişki şiddeti hakkındaki tanımlar doğrultusunda partner şiddeti genel olarak; fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik ve siber şiddet türlerine ayrılabilir. Aralarında çok keskin çizgiler bulunmayan şiddet türleri birbiriyle iç içe geçmiş durumdadırlar bu sebeple birbirlerini besleyebilir ve üretebilirler (Aslan ve ark., 2008).

3.1 Romantik İlişkide Fiziksel Şiddet

Belirtileri gereği fark edilmesi ve araştırılması en kolay olan şiddet türü olduğundan araştırmalar genel olarak fiziksel şiddet üzerinden yürütülmektedir (Gündüz ve Gökçakan, 2004). Romantik ilişkide partnere karşı uygulanan; itme, vurma, yakma, saçını çekme, silah kullanma ile fiziksel kuvvetin uygulandığı karşı tarafta yaralanmaya veya ölüme yol açabilen saldırganlık türüdür (Saltzman ve ark., 2002). Fiziksel gücün isteyerek kullanıldığı bir kişiye zarar vermek için onda sakatlık, yara oluşturmak için uygulanan eylemlerdir. Kişiyi tırmalamak, itmek, ısırarak, tokatlamak, silah kullanmak gibi ona fiziksel olarak zarar veren durumlar fiziksel şiddeti oluşturmaktadır (Breiding ve ark., 2014).

Fiziksel şiddet, küçük saldırganlık türüyle başlar ilerleri boyuta geçer ve tekrarlanarak devam eder. Örneğin partnerinin görünmeyen yerlerini çimdikleme ile başlayan şiddet eylemi tokat atma, tekmeleme gibi artarak devam edebilir ve kişinin ciddi yaralanmalara maruz kalmasına sebebiyet verebilir (Yıldız, 2016). Fiziksel şiddet kadınlar için daha büyük bir risk faktörü olmakla birlikte fiziksel şiddet yanında psikolojik ve cinsel şiddeti de getirebilmektedir. Kadınların en çok gördüğü şiddet türü olan fiziksel şiddetin sonuçları da kadınlar için ağır olabilmektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016).

3.2 Romantik İlişkide Psikolojik Şiddet

Psikolojik (duygusal) şiddet, fiziksel şiddet kadar sık görülebilmekte olan ancak somut belirtileri olmadığı için fark edilmesinde güçlük yaşanan ve kişiye en çok zarar veren şiddet türüdür (Garcia-Moreno ve ark., 2005). Şiddet kavramı denildiğinde akla ilk olarak fiziksel bir zarar geldiği için kişinin benliğine uygulanan şiddet direkt olarak fark edilememekte veya adlandırılmamaktadır (Matheson ve ark., 2015). Kişinin yaşadığı durumu şiddet olarak adlandıramaması yardım istemesini veya ilişkiden uzaklaşmasını da zorlaştıran bir durumdur. Psikolojik şiddeti araştıran bir çalışmada, çalışmaya katılan bir katılımcı psikolojik şiddeti özgürlüğü kısıtlayan ve çıkış yolunun bulunamadığı bir 'demir kafes' olarak tanımlamaktadır (Aktu ve Varol, 2017).

Romantik ilişkide psikolojik şiddet, eşlerden birinin diğerine kırıcı bir dilden öte, alay etmesi, baskı kurması, ilişkide paylaştıklarını ve bilgilerini kötüye kullanması, kontrol ve tehdit etmesi, karşı tarafın kişisel eşyalarına zarar

vermesi, kişisel alanına saygı duymaması, kasti kıskançlık, ilişkiyi bitirmekle tehdit etmesi gibi davranışlarla partnerini zor durumda bırakarak ona hükmetmeye çalışmasıdır (Karakurt ve ark., 2013). Partneri aşağılamak, partnerden bir şeyler saklamak, ona ait parayı kullanmak, onu küçük düşürecek veya utandıracak şeyleri kasti şekilde yapmak, kendi çevresiyle olan iletişimini kısıtlamak, özel hayatına ve eşyalarına müdahale etmek romantik ilişkilerdeki duygusal şiddeti oluşturmaktadır (Saltzman ve ark., 2002).

İlişkide duygusal şiddet, duygusal gereksinimleri hor görmek, aşağılamak, kendisini ifade etmesine engel olmak için uygulanan genelde sözlü saldırı şeklinde karşı tarafı manipüle etmek için uygulanabilen şiddet türüdür (Follingstad ve ark., 2015). Duygusal şiddetin nihai amacı karşı taraf üzerinde baskı kurarak onu değersizleştirmeye çalışmaktır.

3.3 Romantik İlişkide Cinsel Şiddet

Romantik ilişkilerde, partnerin kişiyi istemediği zaman istemediği şekilde ilişkiye zorlaması, cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanmasına neden olması, cinsellik anında zarar vererek acı çekmesini sağlaması, doğum kontrol metotlarına kendisinin karar vermesi, tecavüz, cinsel organına zarar vermek, cinsel obje gibi davranmak cinsel şiddeti oluşturmaktadır (Baygal, 2012). İlişkide cinsel obje gibi davranılması, aşırı kıskançlık, cinselliği bir ceza olarak kullanmak, açıkça başkasına ilgi göstermek, partneri aldatmak, fiziksel ve psikolojik şiddet ile kişiyi seksüel ilişkiye zorlamak, istenmeyen cinsel pozisyonlara zorlamak, fuhuşa zorlamak cinsel şiddetin temelleridir (Watts ve Zimmerman, 2002).

Cinsel şiddetin temelinde fiziksel şiddet vardır. Toplumsal cinsiyet rolleri geleneksel kadınlık ve erkeklik tanımlarını oluşturarak cinsellikte kadınları metalaştırmakta ve kadına belirli görevler yükleyebilmektedir. Kadınların partnerinin ihtiyaçlarını sorgulamadan kabul etmesinin gerektiği, bu ihtiyaçlarını gidermenin kadının bir görevi olduğu, kadının düşünce ve isteklerinin ikinci plana atıldığı görülebilmektedir. Cinsellikle ilgili bu yerleşmiş kalıplar romantik ilişkilerdeki cinsel şiddetin temelini oluşturabilmektedir (Şenal ve Yıldız, 2013). Ülkemizde cinselliğin bir mahremiyet olarak atfedilmesi ve tabu olarak nitelendirilmesi sebebiyle cinsel şiddetin tespit edilmesi zorlaşmaktadır.

Cinselliğin tabu olarak nitelendirilmesi sebebiyle de kişinin bu konuda yardım istemesi zorlaşır ve birisine aktarmadaki en zorlanılan şiddet türünü oluşturur (Baygal, 2012).

Türkiye’de yapılan bir araştırmaya göre; fiziksel ve cinsel şiddetin birbirini izleyerek bir arada yaşandığı görülmektedir. Türkiye genelindeki kadınların %36’sı fiziksel şiddete, %12’si cinsel şiddete maruz kaldığını, %38’inin de cinsel ve fiziksel şiddete beraber maruz kaldığını sonuçlar göstermektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014).

3.4 Romantik İlişkide Ekonomik Şiddet

Romantik ilişkide uygulanan, iş yaşamını etkileyen, gelir kaynaklarına ve mal edinmesine engel olan tehdit ve yaptırımlar; partneri kontrol altına almak amacıyla uygulanan ekonomik şiddettir. Ekonomik şiddet kişinin gelirinin azalmasına ve böylelikle de karşı tarafa bağımlı hale gelmesine yol açmaktadır (Yıldız, 2016). Toplumsal cinsiyet rolleri kapsamında erkeğin eve bakan, para kazanan taraf olması kadına daha kolay ekonomik şiddet uygulamasına olanak sağlamaktadır. İlişkide, kadına para vermemek, ona ait olan mallara el koymak, çalışmaya zorlamak veya çalışmasına engel olmak yakın ilişkilerde ekonomik şiddet türünü oluşturmaktadır (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008a; UNICEF, 2000).

Kadınların, romantik ilişkilerinde yaşadığı ekonomik şiddet diğer şiddet türlerine göre daha az dikkat çekmektedir. Buna karşın kadının yaşadığı şiddetin temelinde ekonomik şiddet yer alabilmektedir. Ekonomik olarak bağımlı hale gelen kadın fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddete maruz kalabilmektedir (Bilican-Gökkaya, 2011). Kadının, Türkiye’de şiddet olarak nitelendirilen davranışlardan birine rastlama oranı %30, ekonomik şiddete rastlama oranı da her 10-14 kadında 4 olarak aktarılmaktadır (HÜNEE, 2015).

3.5 Romantik İlişkide Siber Şiddet

Günümüzde teknoloji hızlı bir şekilde değişim göstererek hayatımızı da şekillendirmektedir. Değişen hayat şekilleri ile sosyal medya gibi iletişim kanalları kişilerin yaşam kanallarından olmuştur (Scaglione ve Scaglione, 2006). Yeni kurulan arkadaşlıklar ve/veya romantik ilişkiler de internet aracılığı ile meydana

gelebilmekte ve kullanımını git gide yaygınlaşabilmektedir (Eroğlu ve Peker, 2011). Sıklıkla kullanılan sosyal ağlar, mesajlaşma platformları ile kişilerin ilişkisinde deneyimlediği şiddet genişletilmiş ve değiştirilmiştir. Kişilerin partneri tarafından sosyal ağlar üzerinden deneyimlediği şiddet türü 'partner siber şiddeti' olarak literatürde incelenmektedir (Zweig ve ark., 2014).

Siber şiddet; tablet, cep telefonu ve diğer iletişim araçları üzerinden karşısındaki kişiye tekrarlayıcı şekilde kasıtlı olarak uygulanan teknik veya ilişkisel noktalarda zarar verme amacı güderek gerçekleştirilen şiddet türüdür (Arıcak, 2011). Partnere uygulanan siber şiddet kendisini sıklıkla sosyal medya hesaplarını karşı tarafın iznini almadan kullanma olarak gösterebilmektedir (Baker ve Carreno, 2016). Bunun dışında partnerinin aramalarına ve/veya mesajlarına geri dönüş sağlamayarak onu korkutmaya çalışmak veya partnerinin etkileşimlerini (mesajları ve sosyal medya hesaplarını takip etme) izleyerek onun özel hayatına müdahale edip kontrol altında tutmak partner siber şiddeti örneklerinden olabilmektedir (Stonard ve ark., 2017).

4. Romantik İlişkide Şiddetin Nedenleri

Yakın tarihlerde romantik ilişkiler daha sık araştırılmakta ve bu araştırmalar sonucunda partnerlerin birbirine sıklıkla şiddet uyguladığı aktarılmaktadır (Kepir-Savoly ve ark., 2014). Romantik ilişkide şiddetin genel olarak uygulanma nedenlerine bakılacak olursa; davranış bozuklukları, antisosyal davranışlar, madde kullanımı, düşük zeka ve eğitim düzeyi, şiddet uygulayanı rol model alma, kişilerarası şiddete maruz kalma, toplumsal cinsiyet rolleri algısı ile şiddetin normalleştirilmesi, medyada erkeğin üstün olarak resmedilişi ve kadının cinsel meta haline getirilmesi şiddeti temellendirebilmektedir (Çakır-Koçak ve Öztürk-Can, 2019).

Tarih boyunca şiddet ve ona yüklenen anlam değiştii için psikolojik ve fiziksel neden-sonuçları da değişmektedir. Değişen şiddet nedenleri sonucunda günümüze en yakın olan nedenlere bakılacak olursa;

Biyolojik temelli şiddet faktörleri; kişinin maruz kaldığı darbeden sonra kafa travması yaşaması onun nöroanatomik hasar yaşamasına bu da saldırgan olmasına ve şiddet davranışı göstermesine yol açabilmektedir. Bununla beraber

kandaki testosteronun yüksekliği ve beyindeki düşük serotonin erkekte saldırgan davranışların görölmesine yol açmaktadır (Bernhardt, 1997).

Psikolojik temelli şiddet faktörleri; çocukluk döneminde istismara uğramanın, okulda şiddeti deneyimlemenin ileriki yaşantıda şiddet uygulama açısından etkisi fazladır (Özdere ve Kürtöl, 2018). Çocuklukta ev ortamında şiddeti görmek çocuğa şiddetin normalliğini öğretir. Çocuğun şiddeti normalleştirmesi yetişkinlik döneminde erkekte şiddeti uygulamada kadında şiddeti kabullenmede artış sağlamasına yol açmaktadır (Jewkes, 2002). Kişinin çocukluğunda deneyimlemiş olduğu şiddet ileride uygulayabileceği şiddet türünü oluşturabilmektedir.

Çocuklukta yaşanılan deneyimlerle beraber kişinin günümüzde geliştirdiği kendisi ve ilişkisi ile ilgili akılcı olmayan inançlar da kişinin şiddet uygulamasına yol açabilmektedir. Kendisinin değersiz olduğuna ve sevilmeyeceğine inanan birey ilişkisinde saldırganca yıkıcı davranışlar gerçekleştirerek kendisine sevilmeyeceğini kanıtlamış olur ve de partnerine şiddet uygulamış olur. Böylece yıkıcı davranışlar zayıf ilişki oluşumuna yol açmış olur (Whisman ve Friedman, 1998).

Sosyo kültürel temelli şiddet faktörleri; kültürel normlar kişinin yaşantısını şekillendirir ve kabul gören normlar sonraki nesillere aktarılır. Toplumsal cinsiyet rolleri ile ataerkil yapı sonraki nesillere aktarılan kültürel yapının temellerindedir. Kadın erkeğin eşitsizliği erkeğin kadın üzerinde baskı kurmasına ve kadında hatalı davranışlar bularak onu cezalandırmasına yol açabilmektedir. Örneğin kadının cinsel birliktelik yaşamak istememesi, erkeğe karşı gelmesi, yemeği istediği gibi yapmaması gibi sebepler erkek tarafından kusurlu davranış olarak görülebilmektedir (Aslan ve ark., 2008).

Toplumsal cinsiyet rolleri açısından ataerkil düzeni ve gelenekselciliği içselleştiren bireylerin şiddet uygulama ve şiddeti kabul etme davranışlarının sık olduğu görölmektedir. Toplumun ataerkil yapısı kadının şiddetten kaçmasını ve çözüm aramasını sınırlandırabilmektedir. Erkeğin kadından kendini daha üstün hissetmesi, söz hakkına sahip olduğunu düşünmesi şiddeti oluşturan bazı etmenlerdendir (Walby, 1990).

5. Romantik İlişkide Şiddetin Sonuçları

Partner şiddetine maruz kalmanın kısa süreli ve uzun süreli etkileri olabilmektedir. Morarma, yaralanma gibi etkiler kısa süreli etkilerdir. Şiddete maruz kaldıktan sonra ilk olarak şok ve inkar evreleri görülmektedir. Şok ve inkar evrelerinden sonra kişi depresyon ve içe kapanma yaşayarak bu sürede kendini suçlayabilmektedir (Ogrodnik, 2008). Bu süreçte kişide bazı psikolojik rahatsızlıklar görülebilmektedir. Örneğin, duygu durum bozuklukları, uyku bozuklukları, travma sonrası stres bozukluğu bunlardan birkaçıdır. Düşük yaşam memnuniyeti, özgüven problemi, utanç ve suçluluk sebebiyle kişinin kendisini soyutlaması şiddetin bir diğer sonuçlarıdır (Çakır-Koçak ve Öztürk-Can, 2019).

Partnerin uyguladığı şiddet kişide, anksiyete, benlik saygısında azalma, depresyon, obsesifkompulsif bozukluk, öğrenilmiş çaresizliğe sebep olmaktadır (Solmuş, 2010). Üniversite öğrencilerin şiddete maruz kalmasından sonra, okul başarılarında düşme, derslere katılım sağlamama, okulu erken bırakma gibi davranışların ortaya çıktığı görülmektedir (Dyregov, 2004).

6. Romantik İlişki ile İlgili Şiddet Kuramları

Romantik ilişkilerde şiddetin nedenlerini, sonuçlarını açıklayabilmek için birçok kuram geliştirilmiştir. O kuramlardan bazıları..

6.1Kaynak Kuramı

Blood ve Wolfe tarafından 1960 senesinde kuramsal çerçevesi oluşturulan Kaynak Kuramı'na göre; aile içinde uygulanan şiddet güç ile açıklanmaktadır. Erkek kendisini ekonomik ve sosyal anlamda güçlü hissediyorsa şiddet uygulamıyor, kadının statü olarak daha yüksek olması erkeğin evde şiddet uygulamasına yol açıyor. Ekonomik stres, işsizlik, iş stresi erkeğin kendisini güçsüz hissetmesine yol açıyor ve saldırganlık davranışı göstermesine neden oluyor (Karaduman ve ark., 1993)

William Goode'a (1971) göre birey ilişkisinde ne kadar güçlü bir pozisyondaya, ne kadar kaynak yönetiyorsa şiddet uygulaması o kadar azalmaktadır ancak işsizse veya ekonomik olarak zorluk yaşıyorsa şiddete başvurma ihtimali de o kadar artıyor.

6.2 Sosyal Öğrenme Kuramı

Albert Bandura'nın geliştirdiği bu kuram; öğrenmenin sosyal bağlamda etkileşim, taklit ve gözlem yoluyla gerçekleştiğini savunmaktadır. Bu kuramda davranışların gözlemlenerek birçok şeyin öğrenebileceği fikri vardır. Bu davranışların öğrenilmesi için model alınır ve taklit edilir. Çocuklar yaşantısında nasıl davranması gerektiğini önce ailesinden sonrasında da sosyal hayatlarından öğrenmektedir. Ailede şiddeti gören, deneyimleyen çocuklar da bu süreci içselleştireceği için ileriki romantik ilişkilerinde şiddete başvurabilmektedirler (Bandura, 2006).

6.3 Feminist Kuram

18. yüzyılda İngiltere'de ortaya çıkan feminizm hareketi; kadınların toplumun her alanında aktif bir şekilde rol almasını, maruz kaldıkları adaletsizliklerin son bulmasını hedefleyen toplumsal bir harekettir (Marshall, 2003). Feminizmin nihai amaçlarından birisi kadının geri planda kalmasına yol açan erkek egemenliğini sorgulayarak ve çözümler üreterek bu durumla mücadele etmektir.

Feminizm, kadın ve erkek arasındaki adaletsizlikle mücadele ederek, aile, eğitim, sosyal ve iş hayatındaki iktidarı eşitlemeye çalışmaktadır (Çaha, 1996). Feminist Kuram'a göre; gelenekselleşmiş olan ataerkil düzen, kadın ve erkeğin güç ve kontrol konularında ayrışmasına neden olmaktadır (Dobash ve ark., 1992). Güç ve kontrolün erkekte olduğunu savunan ataerkil düzen kadının yaptığı bir yanlışın cezalandırılabilmesi fikrini oluşturmakta ve bu fikir ile partner şiddeti ilişkilerde sıklaşabilmektedir.

C. Cinsiyet

1. Cinsiyet Kavramı ve Tanımı

Cinsiyet (sex) kavramı, bireyin doğuştan biyolojik olarak getirdiği kadın veya erkek olmasıdır. Türk Dil Kurumu (TDK) Güncel Türkçe Sözlük'e göre cinsiyet; "Bireye, üreme işinde ayrı bir rol veren ve erkekle dişiye ayırt ettiren yaradılış özelliği, eşey, cinslik, seks" olarak tanımlanmaktadır. Sosyal Bilimlerde bir çalışma yapılırken cinsiyet kavramına göre değişkenin farklılaşması da

dikkate alınır. Kişinin biyolojik olarak incelenmesinde cinsiyete dair fiziksel farklılıklar, psikososyal olarak incelendiğinde de toplumsal bazı farklılıklar bulunmaktadır (Hay ve Ashman, 2003).

Kadın ve erkek kavramları, günlük yaşantıda biyolojik ve toplumsal olarak iki olguyu barındırmaktadır. Biyolojik olarak dişi (female), er (male) olarak kullanılan kavramlar toplumdaki rollerine göre de kadın (woman), erkek (man) olarak kullanılmaktadır (Vatandaş, 2007). Batılı kuramlara göre fizyolojik, anatomik cinsiyeti tanımlamak için 'sex' kavramı kullanılırken toplumsal, kültürel roller açısından cinsiyet tanımlanırken de 'gender' terimi kullanılmaktadır (Newman, 2002). Kavramların kullanımı toplumdan topluma değişim gösterebilmektedir. Örneğin 'sex' kavramı batılılar için anatomik kavram olarak kullanılırken toplumumuzda daha çok cinsellik ve cinsel aktivite olarak kullanılmaktadır (Ersoy, 2009).

Toplum bireye biyolojik olarak atfedilen kadın veya erkek cinsiyetine göre davranışlar sergilemesini ister. Toplum, toplumsal rollerin karışmasını doğru bulmaz ve bu duruma göz yummak istemez (Vatandaş, 2007). Cinsiyete bağlı farklılıklar bünyesinde birçok neden barındırır. Bu nedenlerden biri; biyolojik determinist modele bağlı olarak hormonal farklılıkları barındırır. Beynin cinsiyete göre geliştiğini savunan Moir ve Jessel (2002) cinsiyete göre davranış ve tutumların farkını hormonlara bağlar. Farklılıkların psikolojik temele dayandırarak açıklanmasında Mudd (2002) kadınların ruh dünyalarının kendilerine ait olması sebebiyle farklı davranış ve tutumlar sergilediklerini savunmakta ve daha duygusal, destekleyici olduklarını aktarmaktadır.

Cinsiyetler arası farklılıkların olması fiziksel ve psikolojik temellere dayandırılabilir ancak kültürel ve toplumsal temeller de farklılıkları oluşturmaktadır. Cinsiyete dair kalıp yargıların ve rollerin öğrenilmesi, toplum kurallarına uygun şekilde davranılması kültürel normların aktarılması ile oluşmaktadır. Aktarılan bu kültürel normlarda, kadın ve erkeğe atfedilen özellikler ve nasıl davranmaları gerektiği bulunmaktadır (Ersoy, 2009).

2. Toplumsal Cinsiyet (Gender)

Cinsiyet kavramı, kişiyi demografik sınıflamaya alan biyolojik bir unsurdur. Toplumsal cinsiyet rolleri ise kişinin biyolojik kimliği ile beraber toplumda ona

aktarılan, kültürel yapının baz alındığı davranış kalıplarını içermektedir. Toplumsal cinsiyet, toplumun kültürel yapısını, etik kurallarını, değer yargılarını, örf ve adetlerini içermektedir (Helgeson, 2012). Cinsiyet ayrımı 1960'ların sonunda başlamış olsa da (Stone, 2015). 1970'lerde feminist öncüllerle beraber biyolojik ve toplumsal cinsiyet ayrımları dikkat çekmeye başlamıştır (Ohana ve Titley, 2014). Kişi biyolojik olarak dişi ve erkek olarak ayrılrsa da toplumsal olarak uyması gereken kurallar dişil rolleri ve eril rolleri olarak ayrılabilir (Bora, 2010).

Bununla beraber cinsiyet olgusu yalnızca biyolojik ve toplumsal rollerle kısıtlanmayacak kadar genel bir olgudur. Bireyin doğum anında biosantrik (biyolojik merkezli) olan olgu, doğum sonrasında kültürel normların etkisiyle sosyosantrik (toplum merkezli) şekilde devam etmektedir. Kişinin yaşamında sergileyecekleri davranışlar toplumun kurallarına göre şekillenmektedir (Güdücü, 2018). Bu noktada kültür, kadın ve erkeğin nasıl davranacağını belirleyen merkezdir. Kişinin doğumu ile beraber biyolojik cinsiyeti takip eden toplumsal cinsiyet rolleri ve görevleri bebeğe gösterilmeye başlanır. Bebeğin giyeceği kıyafetlerin rengi, eşyalarının rengi, eşyaların biçimi gibi birçok şey hayatı boyunca onu takip edecek cinsiyet rollerine göre seçilmektedir (Aşkan ve Akbulut, 2023).

Kültürdeki cinsiyete ait normlar başta aile olmak üzere birçok yer tarafından kişiye empoze edilmektedir. Eğitim hayatında, medyada, devlet ve birçok kurum tarafından açık ve/veya örtük şekilde roller kişilere aktarılmaktadır. Roller, kültürden kültüre değişiklik göstererek farklı toplumlarda farklı özellikler gösterse dahi çoğu toplumda sabit olan görüşler vardır. Buna örnek olarak erkeklerin eril özellikler, kadınların da dişil özellikler göstermesi verilebilir (Stone, 2015). Toplum, kadın ve erkeğe ayrı ayrı ideal roller çizmekte ve bu roller arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların yaşantıya yansması kadın ve erkeğin üstlendiği rolleri göstermektedir (Vatandaş, 2011).

3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Rol kavramı sosyolojik kuramda incelendiğinde, toplumsal konuma ve/veya statüye ait beklentiler olarak nitelendirilmektedir (Marshall, 2003). Biyolojik olarak cinsel kimliği açıklamada yeterli olmayan kadın-erkek kavramları

cinsiyete atfedilen özelliklerle toplumsal cinsiyet rollerini oluşturmaktadır. Roller ile atfedilen kadının 'feminen' olması erkeğin de 'maskülen' olması toplumsal roller ile oluşturulmuştur (Dökmen, 2012). Bu rollerin oluşumu toplumun kültürüne dayanmakta ve kalıp yargılar içererebilmektedir.

Cinsiyet kavramının alt boyutlarından olan toplumsal cinsiyet rolleri; genel anlamda her iki cinsiyete ayrı ayrı aktarılan davranış ve özellikleri içermektedir. Toplumun beklentisi kadın ve erkeğin o rollere sadık kalarak davranışlarını kültürel normlara göre sergilemeleridir (Dökmen, 2012). Kadın ve erkeğin rolleri toplumdan topluma değiştiğinden geleneksel ve eşitlikçi roller olarak ikiye ayrılmaktadır. Geleneksel rollere bakıldığında; kadının yemek yapması, çocuk bakması, iş hayatında aktif rol almaması görülürken erkeklerde ise evi geçindirme, para kazanma görevleri verilmektedir. Eşitlikçi rollere bakıldığında; kadın ve erkek ikisinin de sosyal yaşam, ev hayatı, iş hayatında eşit olduğu görülmektedir (Akın ve Demirel, 2003).

Geleneksel rollere hâkim olan toplumlarda; kadının yeri daha çok evdir. Ev içi sorumlulukları yerine getirme, çocuklarının bakımını üstlenme, eşine ekonomik olarak bağımlı olma, erkeğin söylediklerine uyma, onu alttan alma, evdeki yaşlıya bakma geleneksel kadın rolleridir. Erkek için ise, evde söz sahibi olma, iş ve sosyal yaşantıda özgür olma, para kazanma, güçlü olma rolleri bulunmaktadır. Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini belirleyen toplumlarda kadın ve erkeğin eşitsizliği dikkat çekmektedir (Özmete ve Yanardağ, 2016). Ancak eşitlikçi rolleri belirleyen toplumlarda kadın ve erkeği eşit haklara sahip olduğu, evde, okulda, işte ve sosyal yaşantıda benzer haklara sahip olarak benzer rollere göre davrandıkları dikkat çekmektedir (Amato ve Booth, 1995). Gelenekselci toplumlarda hiyerarşik olarak erkeğin üstte olması kadının ötekileşmesine ve ikinci plana atılmasına yol açabilmektedir. Bu noktada iki cinsiyete de atanan roller erkek egemen kültürün oluşturduğu bir düzen olarak karşımıza çıkabilmektedir (Bingöl, 2014).

Kişiye öğretilen olan toplumsal cinsiyet rolleri kişinin doğumu ile başlamakta ve bu kişi ölene kadar da rolleri devam etmektedir. Doğduğu andan itibaren ailenin seçtiği kıyafet renkleri, oynattığı oyun ve oyuncaklar, okutulan masallar tamamen bebeğin cinsiyetine göre toplumun atfettiği roller doğrultusunda ilerlemektedir. Çocuk bu rollere uygun davranışlar gösterirse

ödüllendirilir göstermezse de cezalandırılır (Kaylı-Şaşman, 2011). Yalnızca çocukluk dönemi ile sınırlı kalmayan bu durum yetişkinlik için de geçerlidir. Bireyin cinsiyetine ait olan rolleri özümsemesi gerekmektedir eğer buna uygun davranmazsa kendisinde baskı hissedebilir veya cezalandırılır. Kişiyeye verilen roller kişiyeye fazla geldiğinde kişilerde bazı rahatsızlıklar oluşabilmektedir. Örneğin, evini geçindirmek için yoğun kaygı duyan bir erkek depresyon, kronik stres, intihar eğilimi, kardiyovasküler sistem hastalıkları gibi durumlarla mücadele etmek zorunda kalabilir (Aydın, ve ark., 2016).

Toplumsal cinsiyet rollerinin sosyokültürel bağlamda kişiyeye öğretildiği birçok çalışma var olsa dahi kişinin doğumu ile cinsiyete dair roller kişiyeye atfedildiği için birçok kuramda biyolojik yapının da rollerin oluşumunda etkili olduğu varsayılmaktadır (Vargel-Pehlivan, 2017). Konu ile ilgili birçok araştırma yapıldığından dolayı bu bölümde toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili en çok kabul edilen kuramlardan bazıları incelenecektir.

4. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Kuramsal Bakış

Toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl kazanıldığı ile ilgili yazılmış birçok kuram bulunmaktadır. Bu bölümde toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl kazanıldığına dair bilime ışık tutan bazı önemli kuramlar incelenecektir.

4.1 Psikanalitik Kuram

Psikanalitik Kuramın öncüsü Sigmund Freud, kişilerin yaşamlarında nasıl eril veya dişil roller benimseyeceğini açıklamaya çalışan ilk psikologtur (Bem, 1983). Freud, toplumsal cinsiyetin oluşumunda kişinin yaşantısındaki ilk yılların önemli olduğunu vurgulamıştır. Freud, psikoseksüel gelişime dair açıklamalarında; oral, anal, fallik, latent ve genital dönemleri vurgulamaktadır. Bu gelişim kuramı, belirli gelişim dönemlerinde libidonun vücudun belirli bölgelerine yöneldiğini ve yönelen libido ile bir doyumun sağlandığını savunmaktadır. Bu kısımda sağlanan doyumun önemi dikkat çekmektedir çünkü doyuma göre gelişim dönemlerinde saplantı olabilmekte veya sağlıklı olarak atlatılabilmektedir (Vargel-Pehlivan, 2017).

Bireyin, 3-6 yaş arasını oluşturan fallik (ödipal) dönem çocuğun toplumsal cinsiyete yönelik bilgileri kazandığı, cinsiyet farklılıklarını ve cinsiyetinin

şekillendiğini kavramaya başladığı dönemdir (Lindsey, 2016). Fallik dönemde haz kaynağı cinsel organlar olmaktadır. Bu dönemde çocuklar, erkekte penis olduğunu kızda ise penisin olmadığını öğrenmeye başlamaktadır. Erkek çocuğun annesine, kız çocuğun babasına karşı geliştirdiği cinsel duygular dönemsel olarak kız çocuğun anneye, erkek çocuğun babayla özdeşim kurmasıyla ilerler. Ödipal dönemin başında kendi hemcinsine düşmanca duygular besleyen çocuk dönemin sonuna doğru hemcinsi olan ebeveynini gözlemler ve davranış kalıplarını öğrenmeye başlar. Kurama göre, fallik dönemdeki çocuğun hemcinsi olan ebeveyni ile geliştirdiği özdeşim toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılmasında etkili olur (Yee ve Brown, 1994).

Anne babanın, nasıl davrandığı, kişilik özellikleri ve tutumlarını örnek alan çocuk, hemcinsi olan ebeveynin yaptıklarını gözlemler ve toplumsal cinsiyet rollerini öğrenerek sahiplenir. Yani kurama göre erkek çocuk nasıl davranılmasını gerektiğini babasından kız çocuk ise bunu annesinden öğrenerek davranışlarını şekillendirmektedir. Kişi bu dönemle beraber kendi cinsiyetine uygun bir cinsel kimlikle toplumsal ve psikolojik uyumunu gerçekleştirmeye başlamaktadır (Dökmen, 2012).

Freud'a göre, rollerin oluşumu anatomik farklılıklarla başladığından "anatomik kaderdir" anlayışı var olmaktadır. Anatomik farklılıklarla başlayan roller anne baba ile kurulan özdeşimlerle şekillenerek cinsiyet rolleri ile ilgili süreç tamamlanır. Bu bağlamda kimlik gelişimi ve toplumsal cinsiyet rolleri biyolojik olarak gelişmekte olup bu roller cinsiyetin bir sonucu olarak tanımlanmaktadır (Lindsey, 2016).

4.2 Sosyal Öğrenme Kuramı

Bu kuram, Psikanalitik Kuram'a karşıt olarak, toplumsal cinsiyet rollerinin anatomik kaderden ziyade sosyal ve kültürel temellere dayandırarak açıklanmıştır. Kurama göre toplumsal cinsiyet rolleri; taklit ve model alma ile öğrenilir, çocuğun cinsiyetine uygun davranışlar gösterip göstermediğinde ödüllendirilerek veya cezalandırılarak da pekiştirilir (Vatandaş, 2007).

Çocuk, ebeveynlerinden, okulundan, sosyal yaşantısından cinsiyet rolleri ile ilgili birçok bilgi toplamaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda kendi cinsiyetine

uygun davranışları öğrenmektedir. Kurama göre, kişilerin uyması gereken roller toplum tarafından açıkça tanımlanır ve uymaları için kurallar koyulur uymayanlar ise dışlanabilir. Bunun sonucunda toplumda tutarlı modeller oluşur ve kadın ve erkeğin rolleri keskinleşmeye başlar. Kişinin cinsiyetine göre yapması gereken, uyması gereken ve beklentileri toplum tarafından belirlenir (Vargel-Pehlivan, 2017).

4.3 Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı

Kuram, Sandra Lipsitz Bem tarafından geliştirilmiştir. Kuramda, sosyal öğrenme ve bilişsel eğitim kuramları temel alınmıştır. Bem'in tanımladığı kurama göre, cinsiyeti ayrıştırma (sex-typing) kavramı, toplumun kadınsı (feminine) ve erkeksi (masculine) olarak kadın ve erkeği tanımlamasına yol açmaktadır. Kuram, Bilişsel Gelişim Kuramı'na; çocuğun kendi bilişsel süreçleriyle cinsiyeti ayrıştırma düşüncesinde benzerlik göstermektedir. Sosyal Öğrenme Kuramı ile olan benzerliği ise, çocuğun toplumsal cinsiyet rollerini toplum sayesinde pekiştirerek, taklit ederek öğrendiği yönündedir (Bem, 1983).

Bem (1981) toplumsal cinsiyeti, bireyin yaşadığı dünyayı anlamak ve kavramsallaştırmak için kullandığı mercekle olarak tanımlamaktadır. Kişi, yaşadığı dünyayı ve rollerini kavramsallaştırarak, rollere dair şemalar geliştirerek cinsiyetine uygun davranışlar geliştirme zorunluluğu hisseder. Bu şemalar, bilişsel bir yapı olmakla beraber kişinin algısını yönlendirir ve örgütler. Cinsiyetle ilgili gelen bilgiyi ileride kullanmak için algılar, yeni gelen bilgi ile bağdaştırır ve özümser. Gelen bilgiyi kadınsı ve erkeksi olarak ayıran şemalar cinsiyetle ilişkili olmayan şeyleri de ayrıştırır. Örneğin 'bülül' kelimesini kadınsı 'kartal' kelimesini de erkeksi olarak kodlayabilmektedir (Vargel-Pehlivan, 2017).

D. Akılcı Olmayan İnançlar

1. Akılcı Olmayan İnançlar Tanımı ve Kavramı

Bireyin mantığına uygun olmayan, değişime direnç gösteren, kişiye belirli noktalarda ket vuran, değiştirilmesi güç olan düşüncelerdir. Kişinin düşüncelerine ve davranışlarına ket vurarak bir şeye ulaşmasını engelleyebilir ve değişimini

güçleştirir (Ellis ve Dryden, 1997). Akılcı olan inançlar ise bireyi değişime daha kolay ulaştıran, düşüncelerinde esneme sağlatan, abartılı olmayan ve sağlıklı karar verme mekanizmasını harekete geçiren inançlardır.

Akılcı inançlar, kişinin hayattan doyum almasını sağlayarak yaşantısını kolaylaştırmakta olup kişinin başarılarını desteklemektedir. Akılcı olmayan inançlar ise kişinin başarmak istediklerinin önündeki engeldir. Kişinin mutsuzluğuna ve hayattan zevk almamasına yol açabilmektedir (Ellis ve Harper, 1975). Rahatsız edici inançlar geliştirmek ve bu inançları sürdürerek hayatına müdahil olmasını sağlamak insana özgü bir düşünce ve davranış türüdür (Doğan, 1995). Kişi hatalı varsayımları dayanak alarak doğru olmayan sonuçlar çıkartır ve bu sonuçlar kişi için yanlış inançlar oluşturur. Birey akılcı olmayan inançları genel olarak ailesinden ve yaşadığı toplumdan, toplumun kültüründen edinmektedir (Murdock, 2012).

Ellis'e (1995) göre kişi mutluluğu, aşkı, kendini ifade edebilmeyi, diğerleri ile iletişimde olmayı, kendisini ve çevresini mantıklı bir şekilde değerlendirmeyi öğrenmesiyle beraber kişinin bu becerileri geliştirmesi için yatkınlığı da vardır. Bunların yanında kişinin işlerini ertelemeye, yıkıcı olmaya, hoşgörüsüz davranmaya da yatkınlığı olabilmektedir. Akılcı inançlar, kişinin yaşantısını olumlu şekilde sürdürmesine, istikrarlı olmasına, ilişkilerinde düşünce ve yaklaşımlarının pozitif yönde olmasına olanak sağlarken akılcı olmayan inançlar kişinin yaşantısında yıkıcı sonuçlar yaratabilmektedir. Kişinin inançları sürekliliğe dayandığından ve yaşantısından bir nevi tüm olayları kapsadığından genel olarak tüm olayları etkilemekte ve de olumlu olumsuz sonuçlar yaratabilmektedir (Ellis, 1995).

Akılcı olmayan inançlar kavramını literatüre kazandıran Akılcı Duygusal Davranışçı Terapi'dir (ADDT). ADDT'ye göre otomatik düşünceler; kişide şu zamana kadar gelişmiş ve alışmış olduğu düşünme biçimleri olup birey için olumlu ve olumsuz bir şekilde bir anda kendiliğinden ortaya çıkmaktadır (Cook, 2000). Olumsuz otomatik düşünceler bilişsel çarpıtmaları içermektedir ve bu bilişsel çarpıtmalar akılcı olmayan inançlar olarak kendini göstermektedir. Bu noktada, bilişsel çarpıtmaların akılcı olmayan inançların benzer hali olarak aktarılabilmektedir (Bilge ve Arslan, 2001).

Ellis (2006), kişilerin 12 farklı akılcı olmayan inanç türüne sahip olduğunu aktarmaktadır (Tonga ve Acar, 2017):

- 1) Aşırı Genelleme: “Hayatım tamamen mükemmel olmalı”, “Berbat bir insanım, mahvoldum” tarzındaki uç noktalarla kişinin yaşantısını olumlu olumsuz genellemesidir.
- 2) Kesinlik: “meli, malı” sözcükleriyle kişinin kendisi ve çevresi ile ilgili mutlakiyetçi söylemleridir.
- 3) Değerlilik ve Yüceltme: Kişinin kendisini oldukça değerli ve her daim ödüllendirilmeye layık görmesidir.
- 4) Değerlilik ve Lanet: Kişinin sürekli olarak cezalandırılması gerektiğini düşünmesidir.
- 5) Facialaştırma-Felaketleştirme: Kişinin olayın olumsuzluğunu abartarak korkunç boyutlara ulaştığını düşünmesidir.
- 6) Rahatsızlık Verici Kaygı-Engellenme Toleransının Düşüklüğü: “... olursa, bununla baş edemem” tarzı ifadelerle kolaya ait dayatmaları içermektedir.
- 7) Yetersizlik Duygusu: Kişinin kendisini sürekli yetersiz ve değersiz olarak nitelendirdiği cümleleri içermektedir.
- 8) Umutsuzluk: Kişinin kendisine ve hayata karşı umutsuzluğunu belirten cümlelerle tanımlanmaktadır.
- 9) Büyütme: Kişinin yaşadığı olayı olduğundan çok daha büyük şekilde nitelendirmesidir.
- 10) Küçültme: Elde edilmiş olan başarılı olduğundan çok daha basite indirgenmesidir.
- 11) Etiketleme: “Ben yeteneksiz, beceriksiz bir insanım” tarzındaki kişinin kendine sıfat biçtiği inançlardır.
- 12) Kişiselleştirme: Kişinin çevresinde yaşadığı birçok olayı kişisel olarak algılamasını içermektedir.

Akılcı olmayan inançlar üzerine ilk araştırmaları yapan çalışmacı, klinik psikolog Albert Ellis'tir. Ellis, 1955'te Akılcı Terapiyi geliştirmiş olup otuz yıl

sonra ADDT'ye dönüştürmüştür. (Watter, 1988; Ellis, 1995; Sharf, 2014). Ellis'in geliştirdiği bu olguya göre, kişinin düşünce yapısında akılcı ve akılcı olmayan inançlar barınmaktadır (Ellis, 1996). David, Ellis, ve Lynn 2010 senesinde, genel olarak akılcı inançların mantıklı ve/veya deneysel kanıtı sahip ve/veya faydacı olan inançlar olduğunu aktarmaktadır. Aktarılan bu açıklamaya bakıldığını bir inancın akılcı olması için en az biri ya da bunların kombinasyonunu içermesi gerekmektedir. Akılcı bir düşünceyi barındıran kişilerin genel olarak hayatının her alanında tutarlı, duygusal olarak sağlam ve dengeli, esneklik gösterebilir oldukları görülürken; akılcı olmayan düşüncelere sahip kişilerin katı olarak duygusal sağlıktan daha uzak olduğu aktarılabilmektedir (Gençtanırım ve Voltan-Acar, 2007).

2. Romantik İlişkide Akılcı Olmayan İnançlar

Romantik ilişkinin başında olan bir kişi ilişkisine dair bazı inançlarla beraber ilişkiye başlamaktadır. Kişi, ilişkinin nasıl ilerlemesi gerektiği, nasıl yaklaşım ve davranışların sergilenmesi gerektiğine dair düşünce ve beklentilerle ilişkiye başlamaktadır. Kişinin ilişkiye dair düşünceleri ve beklentileri ilişkide yaşanan olayı yorumlamasına olanak sağlamaktadır. Örneğin kişilerin oluşturduğu “aşk sonsuza kadar sürmelidir” veya “ilişkimiz bütün engelleri aşmalıdır” tarzı inançlar ilişkide yaşanan olayları yorumlanmasına dair olanak tanımaktadır (Sprecher ve Metts, 1999). Myers, Sweeney ve Witmer (2000) ikili ilişkilerin sağlıklı şekilde sürdürülmesi için; a) partnerine güvenme ve ona kendini açabilme, b) onunla karşılıklı sevgi alıp verme, c) saygı ile beraber sahiplenici olmadan ilgili olma, d) sürekliliği, f) cinsel yaşamın doyumlu yaşanması, fiziksel temas ve yakınlığın gerekli olduğunu savunmaktadır.

Romantik ilişkide akılcı olmayan inançlar, ilişkideki gerçek dışı olan, işlevsel olmayan, kalıplaşmış olan beklenti, düşünce veya inançları içerir. Bu kalıplar ilişkiye zarar verebilmektedir. İlişkiye yönelik olan akılcı veya akılcı olmayan inançlar ilişkinin istikrarını ve düzenini olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Grieger ve Boyd, 2006).

Üniversite öğrencilerinin ihtiyacı olarak aktarılan romantik ilişkiler, kişilerin duygusal ve bilişsel değişimlerinden, gelişiminden ve süreçlerinden etkilenmektedir (Henrick, 2009). Kişinin inançları ve düşünceleri ilişkinin

başlangıcında ve devam eden sürede önemli bir etken halindedir. Kişinin ilişkiye başlarken kendi düşünceleri, ilişkisine dair ve partnerine dair düşünceleri, ilişkiyi nasıl algıladığı, ilişkiye dair beklentileri olumlu veya olumsuz olacak şekilde değişkenlik gösterebilmektedir (Sullivan ve Schwebel, 1995). Partnerlerin karşılıklı olarak birbirlerine yansıttıkları akılcı ve işlevsel inançları romantik ilişkilerin sürdürülebilirliğini sağlarken, partnerlerin akılcı olmayan işlevsiz düşünceleri ilişkilerde karşılıklı olarak sorun yaşanmasına sebebiyet vermektedir (Whisman ve Friedman, 1998).

Alanyazın incelendiğinde akılcı inançlarla ilgili birçok açıklama yapıldığı görülmektedir. ‘Partnerler birbirine her zaman dürüst olmalı’, ‘ilişkide partnerler birbirinin zihnini okuyabilmeli’, ‘her şey hep birlikte yapılmalı’, ‘partnerlerin tüm ihtiyaçları birbirleri tarafından karşılanmalı’, ‘her şey her zaman mükemmel şekilde ilerlemeli’, ‘ilişki içinde kişiler birbirini değiştirebilmelidir’ şeklinde açıklanmaktadır (Ellis, 2006).

Akılcı olmayan inançlar ile ilgili bir çalışma da ülkemizde Sarı ve Korkut-Owen tarafından 2008 yılında gerçekleştirilmiş olup konu ile ilgili Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği geliştirilmiştir. Sarı ve Owen’a göre akılcı olmayan inançların altı alt boyutu vardır. Bunlar (Sarı ve Korkut-Owen, 2008):

- 1) Aşırı Beklentiler: Partnerinden ilişki içerisinde gerçekçi olmayan düzeyde beklentilere girmektir.
- 2) Sosyal Zaman Kullanımı: Sosyal yaşantıda partnerle geçirilmek istenilen zamanın gerçekçi boyutlardan uzaklaşmasıdır.
- 3) Fiziksel Yakınlık: Evlilik öncesi cinsel yakınlığın ilişkinin ciddiyetinde problem çıkarabileceğine dair akılcı olmayan inançları içermektedir.
- 4) Zihin Okuma: Partner kendisini ifade etmeden onun duygu ve düşüncelerinin anlaşılması gerektiğine dair inanç.
- 5) Cinsiyet Farklılıkları: Cinsiyet farklılıklarının yol açtığı durumlardan kaynaklı akılcı olmayan inançlar.

- 6) Farklı Düşünmek: Partnerlerin gündelik yaşantıda birbirlerinden farklı düşünmenin kötü bir şey olduğuna dair inançları içermektedir.

İlişki öncesindeki ve ilişki anındaki inanç ve kararlar ilişkinin sürdürülebildiğini etkilemektedir. Ellis, kişinin içsel konuşmaları ve inançları; duygu ve davranışlarını değiştirmekte ve üzerinde etki sahibi olduğunu aktarmaktadır (Cüceloğlu, 2014). İlişkinin sürdürülebilirliğini etkileyen inançlar Eidelson ve Epstein (1982) tarafından kategorilendirilmiştir. Bunlar, 1) ilişki içinde yaşanan anlaşmazlıklar yıkıcıdır, 2) eşler asla değişmez, 3) partner tarafından zihin okuma yapılmalıdır, 4) seksüel anlamda mükemmellik, 5) cinsiyet rollerinde farklılıklar olmalıdır.

E. İlgili Araştırmalar

1. Romantik İlişkide Şiddet İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Üniversite son sınıf öğrencilerinin şiddetle ilgili görüşleri ve şiddet sıklığı ile ilgili Yiğitalp, Ertem ve Özkaynak'ın 2007 senesinde yapmış olduğu çalışmaya göre; erkek öğrencilerin son 15 günde cinsel şiddete maruz kalmadığı, kadınların ise %1,2'sinin tecavüze uğradığı aktarılmaktadır. İlişki yaşarkenki söz dinlememe, dışarıda gereksiz dolaşma ve sosyalleşme, açık giyinme şiddet için gerekli olabilecek nedenlerden bazıları olarak tanımlanmıştır.

Willis, Hallinan ve Welby'nin (1996) 120 üniversite öğrencisi ile ilerlediği partner şiddeti ve toplumsal cinsiyet kalıpları arasındaki ilişkiye bakılan araştırmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre şiddete daha sık maruz kaldığı görülmektedir. Saewyc (2009) üniversite öğrencilerinin şiddet kurbanı olmaları ile ilgili yaptığı çalışmada; 2000 öğrencide kadın ve erkeklerin duygusal ve fiziksel şiddete eşit oranda maruz kaldıkları şiddet faillerinin de genel olarak yakın ilişkide bulunulan kişi olduğu görülmektedir.

Partner şiddetinde; ırksal farklılıkların olması (Powers ve Kaukinen, 2012), çocukluk yaşantılarında şiddet görmek ve maruz kalmak (Sabri ve ark., 2014), akılcı olmayan inançların ilişkideki varlığı (Harned, 2002; Vezina ve Hebert, 2007) şiddeti tetikleyen değişkenlerden olabilmektedir. Kadının öğrenmiş olduğu geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri gereğince ilişkide uyumlu-sessiz kalmaya

çalışması, ilişkiyi sürdürme çabası şiddeti kabul etmesine yol açabilmektedir (Jewkes ve ark, 2002).

Kadına yönelik şiddete dair görüşlerle ilgili üniversite öğrencileriyle yapılmış olan çalışmaya göre; kadın öğrencilerin, ev işleri, iş hayatı, ekonomik özgürlük gibi konularda erkek öğrencilere göre cinsiyet eşitliğini savunmuşlardır (Kabasakal ve Girli, 2012). Yumuşak (2013), 1171 üniversite öğrencisinin partner şiddetine yönelik tutumları ile toplumsal cinsiyetçilik tutumları ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelediğinde; üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları arttıkça çelişik duygulu cinsiyetçilik düzeylerinin de arttığı görülmektedir.

2. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İle İlgili Araştırmalar

Türkiye’de ve yurt dışında yapılan bazı toplumsal cinsiyet rolleri çalışmalarına göre; kadınların daha eşitlikçi erkeklerin ise daha gelenekçi tutumlara sahip olduğu görülmektedir (Vefikuluçay-Yılmaz ve ark., 2007; Seçgin ve Tural, 2011; Öngen ve Aytaç, 2013; Çelik ve ark., 2013; Kodan-Çetinkaya, 2013). Toplumsal cinsiyet rollerinin yerleşim yeri ile olan ilişkisi üniversite öğrencilerinde incelendiğinde ilkokulu bitirinceye kadar orta gelişmiş ve gelişmiş olan şehirlerde yaşayan öğrencilerin eşitlikçi, az gelişmiş şehirlerde yaşayan öğrencilerin de daha çok geleneksel tutum sergiledikleri görülmektedir (Zeyneloğlu, 2008).

Üniversite öğrencileri ile yapılan toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili başka bir çalışmaya göre; çocukluğunun çoğu köyde geçen öğrencilerin daha büyük yerlerde yetişen çocuklara göre daha az eşitlikçi olduğu görülmektedir. Şehirlerde doğan öğrencilerin kır doğumlu olan öğrencilere göre eşitlikçi cinsiyet rollerini daha fazla savunduğu görülmektedir (Öngen ve Aytaç, 2013). Erzurum ve Bayburt illerinde toplumsal cinsiyet rollerini incelemek için evli bireylerle yapılan çalışmada Erzurum’da yaşayan bireylerin daha eşitlikçi olduğu görülmektedir. Erzurum’da yaşayan bireylerin daha eşitlikçi olma sebebi Erzurum’un Bayburt’a göre daha büyük bir şehir olması ile açıklanmaktadır (Kodan-Çetinkaya, 2013).

3. Akılcı Olmayan İnançlar İle İlgili Araştırmalar

Romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançların ilişkiye etkisini incelemek için Sullivan ve Schwebel (1995) 122 kişinin ilişkilerinde olumlu ve olumsuz etkiye yol açan inançların rolünü araştırmıştır. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre; her inancın gerçekçi olmadığı ve ilişkiye olumsuz etkileri olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan bazı bireylerin geleceğe yönelik yoğun iyimser yaklaşımı partnerinin kaygılanmasına yol açabilir kişide hayal kırıklığı yaratabilir bu durumlar da ilişkide çatışmayı oluşturabilmektedir.

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerindeki akılcı olmayan inançların cinsiyetle ilişkisi incelendiğinde; erkek öğrencilerin aşırı beklenti ve fiziksel yakınlık boyutlarının kadınlardan daha düşük, sosyal zaman kullanımı ve farklı düşünmek boyutlarında ise daha yüksek puan aldıkları görülmektedir (Sarı, 2008). Yurt dışında yapılmış olan bir çalışmaya göre; kadınların anlaşmazlık yıkıcıdır inancını erkeklerin ise cinsel mükemmellik inancını daha çok geliştirdiği görülmektedir (Stackert ve Bursik, 2003).

III. YÖNTEM VE BULGULAR

A. Araştırmanın Yöntemi

Yapılan çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Hipotezlerin sınanması noktasında, ilişkisel tarama modeli bağlamında yer alan korelasyonel desen ve grup içi karşılaştırma deseni tercih edilmiştir. Korelasyonel model kavramlar arasındaki ilişkilerin yönü, şiddeti ve istatistiksel anlamlılığı noktalarında bilgiler sunmaktadır. Grup içi karşılaştırma deseninde ise bağımlı değişkene etkisi olduğu düşünülen bağımsız değişkenlerin anlamlılığı ve etki düzeyine dair sonuçlar elde edilmektedir. Bu bağlamda grup içi karşılaştırma deseni için bağımlı değişken olarak araştırmada kullanılan ölçek ve alt boyutları atanmış, bağımsız değişken olarak da demografik veri formundaki bilgiler kullanılmıştır.

B. Evren ve Örneklem

Yapılan çalışmaya 408 kişi katılım göstermiş olup 8 kişinin verdiği cevap geçersiz sayıldığı için çalışmaya 237 kadın ve 163 erkek olmak üzere toplam 400 kişi katıldığı varsayılmaktadır. Katılımcılar onamları alınarak tamamen gönüllülük esaslarına uygun olarak çalışmada yer almıştır. Örneklem oluşturulması için kolayda örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda ulaşılan bir katılımcı aracılığı ile diğer katılımcılara ulaşılması hedeflenmiştir.

Çizelge 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri İçin Sayı ve Yüzde Dağılımı

Değişken	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	237	59.3
	Erkek	163	40.8
Eğitim durumu	Lisans	276	69.0
	Lisansüstü	124	31.0
Yaşanan bölge	Akdeniz Bölgesi	28	7.0
	Marmara Bölgesi	209	52.3
	Ege Bölgesi	35	8.8
	İç Anadolu Bölgesi	36	9.0
	Doğu Anadolu Bölgesi	37	9.3
	Güneydoğu Anadolu	20	5.0
	Karadeniz Bölgesi	35	8.8
	Flört-sözlü-nişanlı	350	86,9
Romantik ilişki	Evli	50	13
	$\bar{x}$		Ss
Yaş		24.91	7.35
İlişki süresi		24.91	33.47
Toplam		400	100.0

Yapılan çalışmaya 237 kadın (%59.3) ve 163 erkek (%40.8) olmak üzere toplam 400 kişi katılmıştır. Katılımcıların 276'sı (%69.0) lisans eğitim düzeyindeyken 124'ü (%31.0) lisansüstü eğitim düzeyindedir. Yaşamının çoğunun geçtiği yer değişkeninde Akdeniz Bölgesi için 28 kişi (%7.0), Marmara Bölgesi için 209 kişi (%52.3), Ege Bölgesi için 35 kişi (%8.8), İç Anadolu Bölgesi için 36 kişi (%9.0), Doğu Anadolu Bölgesi için 37 kişi (%9.3), Güneydoğu Anadolu Bölgesi için 20 kişi (%5,0) ve Karadeniz Bölgesi için 35 kişi (%8,8) bulunmaktadır. Katılımcıların 350'si (%86,9) romantik ilişkisi için flört-sözlü-nişanlı yanıtını verirken 50 kişi (%13) evlidir. Katılımcıların yaşı ortalama 24.91 iken standart sapması 7.35 olarak bulunmuştur. İlişki süresi değişkeni için ortalama değer 24.91 (ay) ve standart sapma 33.47 olarak hesaplanmıştır.

C. Veri Toplama Araçları

Yapılan çalışmada sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan anket veri toplama tekniği tercih edilmiştir. Anket formunda yer alan ölçekler aşağıda detaylı şekilde sunulmuştur.

D. Kişisel Bilgi Formu

Araştırma tarafından oluşturulan ve içerisinde katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, yaşamlarını en çok geçirdikleri yer, romantik ilişki türleri ve sürelerine dair bilgilerin yer aldığı formdur. Literatür taraması sonucunda hazırlanan kişisel bilgi formu eklerde verilmiştir.

E. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RAINÖ)

Bireylerin romantik ilişkilerindeki akılcı olmayan inançlarının belirlenmesi için Sarı ve Korkut Owen (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek beşli Likert (*1 = Hiç Katılmıyorum; 5 = Tamamen Katılıyorum*) tipinde toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçek romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançları aşırı beklentiler (21,23,24,25,26,27, 28 ve 29. maddeler), sosyal zaman kullanımı (16,17,18,19, 20 ve 22. maddeler), fiziksel yakınlık (14,15 ve 30. maddeler), zihin okuma (5,6,7,8, 9 ve 10. maddeler), cinsiyet farklılıklar (11, 12 ve 13. maddeler) ve farklı düşünmek(1,2, 3 ve 4. maddeler) olmak üzere altı boyutta incelemektedir. Ölçekte yer alan 1 ve 22. maddeler ters yönlü puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması ilgili alana yönelik olan inancın fazla olduğunu göstermektedir. Ölçek geliştirme çalışmasında iç tutarlık katsayıları aşırı beklentiler için 0,81 olarak, sosyal zaman kullanımı için 0,78 olarak, fiziksel yakınlık için 0,53 olarak, zihin okuma için 0,78 olarak, cinsiyet farklılıklar için 0,53 olarak, farklı düşünmek için 0,69 olarak ve ölçek geneli için 0,84 olarak bulunmuştur. Bu değerler çalışmamız için sırasıyla 0,87; 0,98; 0,69; 0,83; 0,67; 0,76 ve 0,91 olarak hesaplanmıştır. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği eklerde verilmiştir.

F. Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği (RİDÖ)

Romantik ilişkilerdeki şiddet düzeyinin incelenmesi için Kılınçer ve Tuzgöl Dost(2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek beşli Likert (*1 = Hiçbir Zaman; 5 = Çok Sık*) tipinde toplam 70 maddeden oluşmaktadır. Ölçek tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte ters yönlü madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek puan 70-350 ranjıdadır. Alınan yüksek puan romantik ilişkilerdeki şiddet düzeyinin de yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek geliştirme çalışmasında iç

tutarlık katsayıları ölçek geneli için 0,97 olarak hesaplanırken bizim çalışmamızda bu değer 0,98 olarak bulunmuştur. Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği eklerde verilmiştir.

G. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerinin değerlendirilmesi için García-Cueto, Rodríguez-Díaz, Bringas-Molleda, López-Cepero, Paíno-Quesada ve Rodríguez-Franco (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Bakıoğlu ve Türküm (2019) tarafından yapılmıştır. Ölçek beşli Likert (1 = *Hiç Katılmıyorum*; 5 = *Tamamen Katılıyorum*) tipinde toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçek tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte 1 ve 2. maddeler haricindeki maddeler ters yönlü madde kodlanmaktadır. Ölçekten alınan puan yükseldikçe toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumun zayıfladığı görülmektedir. Orijinal çalışmada iç tutarlık katsayısı ölçek geneli için 0,99 olarak ve uyarlama çalışmasında iç tutarlık katsayısı ölçek geneli için 0,88 olarak hesaplanırken bizim çalışmamızda bu değer 0,89 olarak bulunmuştur. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği eklerde verilmiştir.

H. İşlem

Çalışmada ilk olarak kullanılacak ölçek sahiplerinden ve uyarlama çalışmasını yapan araştırmacılardan ölçme araçları gerekli izinler alınmıştır. Ardından hazırlanan anket formu sanal ortama aktarılmıştır. Hazırlanan anket formu Google Forms aracılığı ile katılımcılara sunulmuştur. Bir katılımcının çalışmayı tamamlaması ortalama 15 dakika olarak hesaplanmıştır. Gerekli kişi sayısına ulaşılmasının ardından veriler analiz edilmek üzere tasnif edilmiştir.

İ. Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizinde SPSS.26 (Statistical Package for Social Science) paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde kişi ve yüzde dağılımının incelenmesinde frekans analizi, ölçek ve alt boyut puanlarının normal dağılım varsayımlarının değerlendirilmesinde betimleyici istatistik, ölçek ve alt boyutları için iç tutarlığın incelenmesinde madde analizi, iki kategori için

ortalamlar arası farkın incelenmesinde Bağımsız Örnek *t*-Testi, üç ve daha fazla kategori için ortalamlar arası farkın incelenmesinde Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), sürekli değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Korelasyon Analizi ve yordayıcılık özelliklerinin incelenmesinde çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için $p=0,05$ göz önüne alınmıştır.

IV. BULGULAR

Çizelge 2. Araştırma Ölçek ve Alt Boyut Toplam Puanları için Betimleyici İstatistik Sonuçları

Ölçekler	Min	Max	$\bar{x}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach Alfa (α)
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu	24	75	52.98	11.50	-.31	-.46	.886
Romantik İlişki Şiddeti	70	191	96.58	27.34	1.21	.82	.975
Aşırı Beklentiler	8	40	28.26	5.75	-.43	.60	.835
Sosyal Zaman Kullanımı	6	27	13.69	5.16	.40	-.52	.847
Fiziksel Yakınlık	3	15	7.79	2.91	.33	-.46	.689
Zihin Okuma	6	30	19.04	4.84	-.20	-.04	.827
Cinsiyet farklılıkları	3	15	9.01	2.71	-.19	-.29	.665
Farklı Düşünmek	4	20	9.41	3.36	.54	-.13	.764
Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar	35	146	87.20	17.55	.44	1.22	.909

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve alt boyut toplam puanları için en küçük, en büyük, ortalama ve standart sapma değerleri tabloda sunulmuştur. Ölçek ve alt boyut toplam puanlarına ait çarpıklık-basıklık değerlerinin $\pm 1,50$ aralığında olması veri setinin normal dağıldığını göstermektedir. Normal dağılım varsayımının karşılanması ardından parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Ayrıca hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları, ölçüm araçlarının güvenilir ölçüm araçları olduğunu göstermiştir.

Çizelge 3. Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

	Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu	Romantik İlişki Şiddeti	Aşırı Beklentiler	Sosyal Zaman Kullanımı	Fiziksel Yakınlık	Zihin Okuma	Cinsiyet farklılıkları	Farklı Düşünmek
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu	1							
Romantik İlişki Şiddeti	-.257**	1						
Aşırı Beklentiler	-.063	.083	1					
Sosyal Zaman Kullanımı	-.596**	.291**	.232**	1				
Fiziksel Yakınlık	-.511**	.255**	.233**	.695**	1			
Zihin Okuma	-.249**	.204**	.502**	.427**	.396**	1		
Cinsiyet farklılıkları	-.349**	.310**	.274**	.390**	.445**	.399**	1	
Farklı Düşünmek	-.533**	.276**	.151**	.625**	.540**	.447**	.311**	1
Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar	-.505**	.312**	.644**	.783**	.728**	.778**	.602**	.685**

**p<0.01; ***p<0.001

Yapılan korelasyon analizi sonucunda toplumsal cinsiyet rollerini tutumu puanı ile romantik ilişki şiddeti puanı arasında negatif yönde, düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.257$; $p<0.001$). Toplumsal cinsiyet rollerini tutumu puanı ile sosyal zaman kullanımı boyutu puanı arasında negatif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.596$; $p<0.001$). Toplumsal cinsiyet rollerini tutumu puanı ile fiziksel yakınlık kullanımı boyutu puanı arasında negatif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.511$; $p<0.001$). Toplumsal cinsiyet rollerini tutumu puanı ile zihin okuma boyutu puanı arasında negatif yönde, düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.249$; $p<0.001$). Toplumsal cinsiyet rollerini tutumu puanı ile cinsiyet farklılıkları boyutu puanı arasında negatif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.349$; $p<0.001$). Toplumsal cinsiyet rollerini tutumu puanı ile farklı düşünmek boyutu puanı arasında negatif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.533$; $p<0.001$). Toplumsal cinsiyet rollerini tutumu puanı ile

romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar puanı arasında negatif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.596$; $p<0.001$).

Romantik ilişki şiddeti puanı ile sosyal zaman kullanımı boyutu puanı arasında pozitif yönde, düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.291$; $p<0.001$). Romantik ilişki şiddeti puanı ile fiziksel yakınlık kullanımı boyutu puanı arasında pozitif yönde, düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.255$; $p<0.001$). Romantik ilişki şiddeti puanı ile zihin okuma boyutu puanı arasında pozitif yönde, düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.204$; $p<0.001$). Romantik ilişki şiddeti puanı ile cinsiyet farklılıkları boyutu puanı arasında pozitif yönde, düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.310$; $p<0.001$). Romantik ilişki şiddeti puanı ile farklı düşünmek boyutu puanı arasında pozitif yönde, düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.276$; $p<0.001$). Romantik ilişki şiddeti puanı ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar puanı arasında pozitif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.312$; $p<0.001$).

Çizelge 4. Romantik İlişkilerde Şiddet Puanının Yordayıcılarının Belirlenmesi

Bağımlı değişken	Bağımsız değişkenler	B(b)	SH	Beta	t	P
Romantik ilişki şiddeti	<i>Sabit (a)</i>	68.378	4.529		15.098	.000
	Cinsiyet farklılıkları	3.128	.481	.310	6.501	.000
$F_{(1,398)}=42.262$; $p=0.000$; $R^2=0.10$						
Romantik ilişki şiddeti	<i>Sabit (a)</i>	58.731	5.041		11.652	.000
	Cinsiyet farklılıkları	2.502	.497	.248	5.038	.000
	Farklı düşünmek	1.624	.401	.199	4.054	.000
$F_{(2,397)}=30.168$; $p=0.000$; $R^2=0.13$						
Romantik ilişki şiddeti	<i>Sabit (a)</i>	57.484	5.060		11.360	.000
	Cinsiyet farklılıkları	2.232	.513	.221	4.351	.000
	Farklı düşünmek	1.063	.488	.131	2.179	.030
	Sosyal zaman kullanımı	.655	.328	.124	1.999	.046
$F_{(3,396)}=21.596$; $p=0.000$; $R^2=0.14$						

Romantik ilişkilerde şiddet puanının Yordayıcılarının belirlenmesi için çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Kurulan modele toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeği alt boyutları atanarak ‘stepwise’ yöntemi ile tahmin edilmiştir. Bu yöntemle bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin daha net görülmesi

sağlanmıştır. Bu bağlamda sadece anlamlı olan parametrelerin modelde olması sağlanmış ve ilişkiler yorumlanmıştır.

Romantik ilişki şiddeti puanının yordanması için kurulan son model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(3,398)}=21.596$; $p<0.001$). Kurulan modelde cinsiyet farklılıkları boyutu ($t_{(398)}=4.351$; $p<0.001$), farklı düşünmek boyutu ($t_{(398)}=2.179$; $p<0.05$) ve sosyal zaman kullanımı boyutu ($t_{(398)}=1.999$; $p<0.05$) romantik ilişki şiddeti puanını yordamada istatistiksel olarak anlamlı parametrelerdir. Romantik ilişki şiddeti puanı varyansının %10'luk kısmı cinsiyet farklılıkları boyutu ile, %3'lük kısmı farklı düşünmek boyutu ile ve %1'lik kısmı sosyal zaman kullanımı boyutu açıklanmaktadır. Üç değişken birlikte toplam varyansın %14'lük kısmını açıklamaktadır. Diğer değişkenler sabit tutulduğunda romantik ilişki şiddeti puanını, cinsiyet farklılıkları boyutu puanındaki 1 birimlik artış 2.232 puan, farklı düşünmek boyutu puanındaki 1 birimlik artış 1.063 puan ve sosyal zaman kullanımı boyutu puanındaki 1 birimlik artış .655 puan arttırmaktadır.

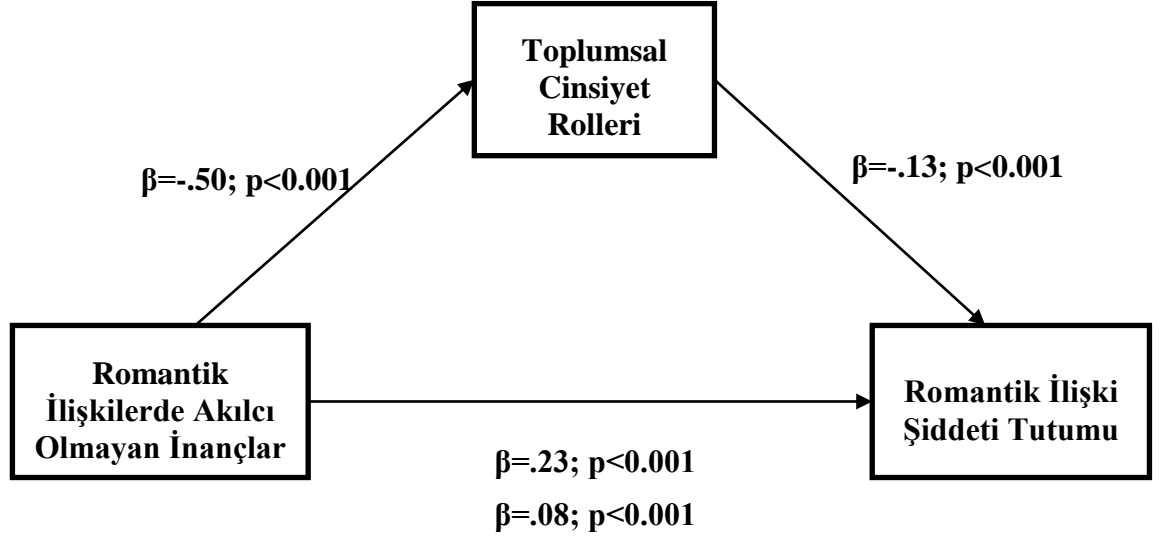
Çizelge 5. Romantik İlişkide Akılcı Olmayan İnançlar İle Romantik İlişki Şiddeti Arasındaki İlişkide Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutumunun Aracı Etkisi

	Romantik İlişki şiddeti tutumu (Y)					Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutumu (M)				
	B(b)	SH	B	LLCI	ULCI	B(b)	SH	β	LLCI	ULCI
Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutumu	.38	.08	.24	.21	.55	-.33	.03	-.50	-.39	-.28
	$R^2=.11$ $F_{(2,397)} = 24.65$; $p < 0.001$					$R^2=.26$ $F_{(1,398)} = 136.23$; $p < 0.001$				
Doğrudan etki	.38	.09	.23	.21	.55					
Dolaylı etki	.10	.05	.08	.02	.21					
Toplam etki	.48	.07	.31	.34	.63					

Yapılan aracılık analizi sonucunda romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların romantik ilişki şiddeti tutumu ($\beta=.24$; $p<0.001$; %95 LLCI-ULCI [.21 / .55]) ve toplumsal cinsiyet rollerinin tutumu üzerindeki doğrudan etkilerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($\beta=-.50$; $p<0.001$; %95 LLCI-ULCI [-.39 / -.28]). Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların romantik ilişki şiddeti tutumu üzerinde dolaylı etkisinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu

görülmüştür($\beta=.08$; $p<.001$; %95 LLCI-ULCI [.02 / .21]). Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni yordama gücü, aracı değişkenin yer aldığı modelde düştüğünden toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun kısmi aracılık etkisi olduğu söylenebilir.

Şekil 1. Aracılık Modeli ve Sonuçları

Çizelge 6. Cinsiyete Göre Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Roller Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkın İncelenmesi

Ölçek	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	$t_{(398)}$	P
Toplumsal Cinsiyet	Kadın	237	57.23	9.81	9.925	.000
Rolleri Tutumu	Erkek	163	46.82	11.00		
Sosyal Zaman	Kadın	237	12.22	4.68	-7.259	.000
Kullanımı	Erkek	163	15.81	5.10		
Fiziksel Yakınlık	Kadın	237	7.32	2.77	-3.959	.000
	Erkek	163	8.47	2.99		
Farklı Düşünmek	Kadın	237	8.84	3.01	-4.186	.000
	Erkek	163	10.25	3.66		
Romantik İlişkilerde	Kadın	237	84.73	16.49	-3.443	.001
Akılcı Olmayan	Erkek	163	90.80	18.45		
İnançlar						

Yapılan Bağımsız Örnek *t*-Testi sonucunda, kadın ve erkek katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ($t_{(398)}=9.925$; $p<0,001$), sosyal zaman kullanımı boyutu ($t_{(398)}=-7.259$; $p<0.001$), fiziksel yakınlık boyutu ($t_{(398)}=-3.959$; $p<0,001$), farklı düşünmek boyutu ($t_{(398)}=-4.186$; $p<0.001$) ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ($t_{(398)}=-3,443$; $p<0,01$) toplam puan ortalamaları için

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Tablo geneli incelendiğinde, erkek katılımcıların sosyal zaman kullanımı boyutu puan ortalamaları ($\bar{x}=15.81$, $ss=5.10$) kadın katılımcılarından ($\bar{x}=12.22$, $ss=4.68$) anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Erkek katılımcıların fiziksel yakınlık boyutu puan ortalamaları ($\bar{x}=8.47$, $ss=2.99$) kadın katılımcılarından ($\bar{x}=7.32$, $ss=2.77$) anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Erkek katılımcıların farklı düşünmek boyutu puan ortalamaları ($\bar{x}=10.25$, $ss=3.66$) kadın katılımcılarından ($\bar{x}=8.84$, $ss=3.01$) anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Erkek katılımcıların romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar puan ortalamaları ($\bar{x}=90.80$, $ss=18.45$) kadın katılımcılarından ($\bar{x}=84.73$, $ss=16.49$) anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Bunun yanında kadın katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puan ortalamaları ($\bar{x}=57.23$, $ss=9.81$) erkek katılımcılarından ($\bar{x}=46.82$, $ss=11.00$) anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 7. Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkın İncelenmesi

Ölçek	Eğitim	n	$\bar{x}$	ss	$t_{(398)}$	p
Cinsiyet farklılıkları	Lisans	276	9.30	2.60	3.143	.002
	Lisansüstü	124	8.39	2.85		

Yapılan Bağımsız Örnek *t*-Testi sonucunda, lisans ve lisansüstü eğitim durumundaki katılımcıların cinsiyet farklılıkları boyutu ($t_{(398)}=-3.959$; $p<0.001$) toplam puan ortalamaları için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Tablo geneli incelendiğinde, lisans eğitim durumundaki katılımcıların cinsiyet farklılıkları puan ortalamaları ($\bar{x}=9.30$, $ss=2.60$) lisansüstü eğitim durumundaki katılımcılarından ($\bar{x}=8.39$, $ss=2.85$) anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Tablo. Romantik İlişki Türüne Göre Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkın İncelenmesi

Yapılan Bağımsız Örnek *t*-Testi sonucunda, flört, sözlü, nişanlı olan ve evli, olan katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve

alt boyut toplam puan ortalamaları için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çizelge 8. Yaşamın Geçtiği Yere Göre Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkın İncelenmesi

Ölçek	Yer	n	$\bar{x}$	ss	$F_{(6,393)}$	P
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu	Akdeniz Bölgesi	28	54.86	11.22	12.387	.000
	Marmara Bölgesi	209	55.64	9.64		
	Ege Bölgesi	35	51.57	9.99		
	İç Anadolu Bölgesi	36	53.78	12.34		
	Doğu Anadolu Bölgesi	37	40.00	11.22		
	Güneydoğu Anadolu	20	48.05	13.69		
	Karadeniz Bölgesi	35	52.77	11.91		
Romantik İlişki Şiddeti	Akdeniz Bölgesi	28	94.93	23.78	1.124	.347
	Marmara Bölgesi	209	93.84	25.05		
	Ege Bölgesi	35	103.29	29.93		
	İç Anadolu Bölgesi	36	102.92	36.55		
	Doğu Anadolu Bölgesi	37	99.43	28.70		
	Güneydoğu Anadolu	20	98.25	31.21		
	Karadeniz Bölgesi	35	97.06	25.44		
Aşırı Beklentiler	Akdeniz Bölgesi	28	29.11	5.55	1.942	.073
	Marmara Bölgesi	209	28.86	5.19		
	Ege Bölgesi	35	26.51	6.17		
	İç Anadolu Bölgesi	36	26.28	7.31		
	Doğu Anadolu Bölgesi	37	27.35	6.61		
	Güneydoğu Anadolu	20	28.70	5.60		
	Karadeniz Bölgesi	35	28.43	5.49		
Sosyal Zaman Kullanımı	Akdeniz Bölgesi	28	13.86	5.57	7.928	.000
	Marmara Bölgesi	209	12.73	4.77		
	Ege Bölgesi	35	14.63	4.61		
	İç Anadolu Bölgesi	36	13.03	6.13		
	Doğu Anadolu Bölgesi	37	18.16	4.44		
	Güneydoğu Anadolu	20	16.30	5.06		
	Karadeniz Bölgesi	35	12.74	4.47		
Fiziksel Yakınlık	Akdeniz Bölgesi	28	7.50	2.69	4.943	.000
	Marmara Bölgesi	209	7.32	2.57		
	Ege Bölgesi	35	8.06	2.91		
	İç Anadolu Bölgesi	36	7.44	3.53		
	Doğu Anadolu Bölgesi	37	9.84	2.99		
	Güneydoğu Anadolu	20	8.85	2.98		
	Karadeniz Bölgesi	35	8.14	3.26		
Zihin Okuma	Akdeniz Bölgesi	28	19.64	4.62	1.424	.204
	Marmara Bölgesi	209	18.64	4.79		
	Ege Bölgesi	35	18.49	4.35		
	İç Anadolu Bölgesi	36	18.67	5.99		
	Doğu Anadolu Bölgesi	37	20.57	4.86		
	Güneydoğu Anadolu	20	20.60	4.45		
	Karadeniz Bölgesi	35	19.40	4.43		

Çizelge 5 (Devamı) Yaşamın Geçtiği Yere Göre Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu Ölçeği, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkın İncelenmesi

Ölçek	Yer	n	$\bar{x}$	ss	$F_{(6,393)}$	P
Cinsiyet farklılıkları	Akdeniz Bölgesi	28	9.64	2.33	1.876	.084
	Marmara Bölgesi	209	8.75	2.59		
	Ege Bölgesi	35	9.20	2.73		
	İç Anadolu Bölgesi	36	8.47	3.54		
	Doğu Anadolu Bölgesi	37	10.05	2.66		
	Güneydoğu Anadolu	20	9.45	2.19		
	Karadeniz Bölgesi	35	9.11	2.81		
Farklı Düşünmek	Akdeniz Bölgesi	28	9.21	3.07	8.559	.000
	Marmara Bölgesi	209	8.77	2.97		
	Ege Bölgesi	35	9.43	2.79		
	İç Anadolu Bölgesi	36	9.14	3.90		
	Doğu Anadolu Bölgesi	37	12.68	3.56		
	Güneydoğu Anadolu	20	10.75	3.61		
	Karadeniz Bölgesi	35	9.49	3.37		
Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar	Akdeniz Bölgesi	28	88.96	17.75	4.344	.000
	Marmara Bölgesi	209	85.08	14.64		
	Ege Bölgesi	35	86.31	15.58		
	İç Anadolu Bölgesi	36	83.03	25.32		
	Doğu Anadolu Bölgesi	37	98.65	20.37		
	Güneydoğu Anadolu	20	94.65	18.20		
	Karadeniz Bölgesi	35	87.31	17.36		

Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucunda, yaşam boyunca en çok bulunulan yere göre katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerini tutumu ($F_{(6,393)}=12.387$; $p<0.001$), sosyal zaman kullanımı boyutu ($F_{(6,393)}=7.928$; $p<0.001$), fiziksel yakınlık boyutu ($F_{(6,393)}=4.943$; $p<0.001$), farklı düşünmek boyutu ($F_{(6,393)}=8.559$; $p<0.001$) ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ($F_{(6,393)}=4.344$; $p<0.01$) toplam puan ortalamaları için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının belirlenmesi için yapılan LSD (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre yaşamının çoğunu Doğu Anadolu Bölgesi'nde geçiren katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerini tutumu puan ortalamaları ($\bar{x}=40.00$, $ss=11.22$) en düşükken yaşamının çoğunu Marmara Bölgesi'nde geçiren katılımcıların ($\bar{x}=55.64$, $ss=9.64$) en yüksektir. Diğer yandan, yaşamının çoğunu Doğu Anadolu Bölgesi'nde geçiren katılımcıların sosyal zaman kullanımı boyutupuan ortalamaları ($\bar{x}=18.16$, $ss=4.444$) en yüksekken yaşamının çoğunu Marmara Bölgesi'nde geçiren katılımcıların ($\bar{x}=12.73$, $ss=4.77$) en düşüktür. Yaşamının çoğunu Doğu Anadolu Bölgesi'nde geçiren katılımcıların fiziksel yakınlık boyutu

puan ortalamaları en yüksekken ($\bar{x}=9.84$, $ss=2.99$) yaşamının çoğunu Marmara Bölgesi'nde geçiren katılımcıların ($\bar{x}=7.32$, $ss=2.57$) en düşüktür. Yaşamının çoğunu Doğu Anadolu Bölgesi'nde geçiren katılımcıların farklı düşünmek boyutu puan ortalamaları en yüksekken ($\bar{x}=12.68$, $ss=3.56$) yaşamının çoğunu Marmara Bölgesi'nde geçiren katılımcıların ($\bar{x}=8.77$, $ss=2.79$) en düşüktür. Yaşamının çoğunu Doğu Anadolu Bölgesi'nde geçiren katılımcıların romantik ilişkilerde akılcı olmayan puan ortalamaları ($\bar{x}=98.65$, $ss=20.37$) en yüksekken yaşamının çoğunu İç Anadolu Bölgesi'nde geçiren katılımcıların ($\bar{x}=83.03$, $ss=25.32$) en düşüktür.

V.TARTIŞMA

İlişkilerde yaşanan şiddet, güç ve kontrol uygulanarak karşı tarafı bastırma, zarar verme davranışları ile kanalize olmuş bir durumdur (Schumacher ve Slep, 2004). Kişilerin ilişkilerinde yaşadığı şiddet durumlarının belirli nedenleri ve sonuçları olabilmektedir. Örneğin, kişilerin ilişkilerine yönelik geliştirmiş oldukları akılcı olmayan inançlar; bilişsel çarpıtmaları, işlevsel olmayan düşünceleri ve aşırı genellemeleri oluşturabilmektedir. AOİ'lar bir konunun sonucunu etkileyebilir veya bir konunun sonucunda oluşabilmektedir (Tagay ve ark., 2018). Bu doğrultuda romantik ilişkilerde şiddet ve akılcı olmayan inançlar birbirleri ile bağlantılı hale gelebilmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri, kültürdeki her bireyi etkileyebilecek bir unsurdur. Bu doğrultuda kadın ve erkeği şekillendirebilen roller ikili ilişkilerde de etkin rol oynamaktadır (Kodan-Çetinkaya, 2013). Kişilerin davranışlarını şekillendirebilen roller bunun bir yansıması olarak ilişkilerde şiddete yönelik tutumlarda da varlığını gösterebilmektedir. Bu doğrultuda ilişkilerde var olan şiddetin aracı rolünü üstlenebilmektedir. Şiddet ile beraber AOİ'larla da ilişkisi olduğu düşünüldüğünden kaynaklı araştırma bu değişkenler üzerinden geliştirilmektedir.

Bu araştırmada, akılcı olmayan inançlar ile romantik ilişkilerde şiddet arasındaki ilişkide, toplumsal cinsiyet rollerinin aracı rolünün incelenmesi ana hipotez olarak belirlenmiş olup araştırma bunun için gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda cinsiyet rolleri tutumunun; akılcı olmayan inançlar ve romantik ilişkilerde şiddet ile ilişkisi sosyodemografik değişkenlerin de dahil edilmesiyle incelenmesi amaçlanmıştır. Bu değişkenlerle ilgili literatürde çalışmalar bulunmakla beraber hepsinin beraber incelendiği, birbirleri ile olan ilişkisine bakıldığı çalışmaların yetersiz olduğu düşünülmektedir. Bu bölümde araştırmanın bulguları ile literatürde yer alan bulgular karşılaştırılmıştır.

A. Değişkenler Arası İlişkinin ve Aracılık Analizine Yönelik Bulguların Tartışılması

Analiz sonuçlarına göre; romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların flört şiddeti tutumu ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumu üzerindeki doğrudan etkilerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür.

Ana hipoteze paralel olarak Kepir-Savoly, Ulaş, Demirtaş-Zorbaz'ın (2014) yapmış olduğu çalışmaya göre, bireylerin kendisine ve ilişkilerine yönelik geliştirmiş oldukları akılcı olmayan inançlar ilişki dinamiğini etkileyeceği için şiddet unsurunu da tetikleyebilmektedir. Bu doğrultuda şiddeti uygulama ve kabulü açısından AOİ'lerin bir rolünün olabileceği savunulmaktadır. RİAOİ alt boyutlarına bakıldığında; sosyal zaman kullanımı, fiziksel yakınlık kullanımı, zihin okuma, cinsiyet farklılıkları, farklı düşünme ile romantik ilişkide şiddet arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Gizir (2013), bireylerin ilişkilerinde var olan akılcı olmayan inançların ilişkiye yönelik problemlerin ortaya çıkmasında rol oynayabileceğini belirtmektedir. Bunun yanında ilişkilerdeki akılcı olmayan inançların şiddet ile paralel gidebileceğini ve de tarafların sosyal rollerinden beslenebileceği düşünülebilmektedir (Gündoğdu ve ark., 2018). Dolayısıyla şiddeti önleyebilmek adına yalnızca mağdura güç vermek yerine kültürel rollerle ilgili de gelişmeler kat etmek gerekebilmektedir. Toplumda ilişkilere yönelik eşitlikçi rollerin güçlendirilmesi, şiddeti meşrulaştıran inançları yeniden oluşturabilmek şiddet ile mücadele edebilmek, onu engelleyebilmek adına bir gelişme sağlayacaktır (Uluocak ve ark., 2014). Alanyazın incelendiğinde de kişilerin akılcı olmayan inançları ile ilişkideki şiddet arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir (Himelein, 1995; Vezina ve Hebert, 2007). İlgili literatür tarandığında diğer çalışmalarda da benzer sonuçlar görülmektedir; Örneğin; Harned (2002), yapmış olduğu araştırmada kişilerin romantik ilişkilerinde şiddet ile akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı ilişkiler olduğunu aktarmaktadır. Sonuç olarak, bireylerin yaşadıkları ilişkilere yönelik ve/veya kendilerine yönelik geliştirmiş oldukları AOİ, partnerlerin birbiriyle olan etkileşimini tetikleyebileceği gibi şiddete dair tutumları da etkileyebilmektedir.

AOİ ile TCR arasındaki ilişkiye bakıldığında bireylerin ilişkiye yönelik geliştirmiş oldukları “kontrol erkekte olmalıdır” inancı ilişkide rollerin önemini

vurgulayabilmektedir (Abowitz ve ark., 2009). Gerçekleştirilen bir çalışmada geleneksel rollerden öte eşitlikçi rolleri benimseyen çiftlerin evliliklerinde ilişkilerine dair daha gerçekçi beklentilere sahip oldukları görülmektedir (İmamoğlu, 1993). Bir diğer çalışmada ise geleneksel rolleri benimseyen kişilerin ilişkilerine dair geliştirdikleri akılcı olmayan inançları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (Sönmez, 2012). Toplumda kadınlara yüklenen yumuşaklık hali, kolay ağlayabilmesi veya kontrol ve koruma altında olması inancı bir başkasına bağımlı hale gelebilmesine yol açabilmektedir (Taylor ve ark., 2010). Geleneksel rollerde erkeklerin daha güçlü olması gerektiğinin vurgulanması ilişkilerde de bu inancı geliştirebilmektedir. Bu şekilde gücün bir tarafta olması şiddet ile ilgili de olasılıkları arttırabilmektedir. Bu parantezden bakıldığında ilişkide şiddet, AOİ ve TCR arasında bir sirkülasyon olduğu ve birbirlerini etkileyerek olumlu olumsuz pekiştirdiği görülebilmektedir.

Toplumsal yaşantıya yansiyarak kişilerin davranışlarını ve düşüncelerini şekillendiren cinsiyet rolleri geleneksel ve eşitlikçi roller olarak kadın ve erkeği yaşantıya adapte etmektedir (Zeyneloğlu, 2008). Eşitlikçi roller kadın ve erkeğin eşit sorumluluklarının olduğu; ev, iş ve sosyal yaşantılarda sorumlulukları eşit şekilde paylaştıkları yaşantılardır (Hunter ve ark., 2004). Geleneksel rollerde ise kadın ve erkeğin farklı rolleri bulunmaktadır. Kadınların ev işlerinde etkin olması, çocuk bakması, iş yaşantısında geri planda olması bulunurken erkeklerin ise iş hayatında aktif olarak ev işlerinde geri planda olması, parasal yönden kontrol onda olarak evin reisi konumunda bulunması geleneksel rollerin getirilerindedir (Akın ve Demirel, 2003). Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmalara bakıldığında da erkeklik tanımı için güç, otorite, ev reisi ve anti-feminen davranışlar olarak nitelendirilmektedir (Cengiz ve ark., 2004; Boratav ve ark., 2018).

Toplum içerisindeki daha geleneksel ve yenilikçi bakış açısı kadın, erkek ve çocukların farklı farklı konumlanmasına yol açabilmektedir. Farklı konumlandırmalar ilişkiye yönelik tutumları da etkileyebilmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri ve şiddet arasındaki ilişki literatürde incelendiğinde genel olarak çoğu çalışmanın kadınların maruz kaldığı şiddet üzerinden gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu doğrultuda incelenen bir çalışmada geleneksel tutuma sahip olan erkeklerin şiddete yatkın olabileceği aktarılmaktadır (Tok, 2001). Yapılan başka bir çalışmada da öğrencilerin kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumlarının

geleneksel rollerle ilişkili olduğu görülmektedir (Kanbay ve ark., 2012). Örneğin Tantekin'in 1995 yılında yapmış olduğu çalışmaya göre çalışmaya katılmış olan kadınların %97'sinin eşinden şiddet gördüğü aktarılmaktadır. Bir diğer çalışmada ise öğrencilerin eşitlikçi tutumlar sergileyerek geleneksel rollerden uzaklaşması ile şiddete uğrayan kadınları desteklemesi arasında bir ilişki olduğu görülmektedir (Dağlar ve ark., 2017). Alanyazında geleneksel rollerle ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında ilişkilerdeki şiddet tutumlarının erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha geleneksel rolleri benimsemesi ile ilişkilendirilmiştir (Mandt, 1993; Marshal ve Furr, 2010; Agrawal ve Banerjee, 2010). Bu sonuçlar öğrenilmiş toplumsal rollerin bir sonucu olarak karşımıza çıkabilmektedir. Ancak erkekler ile yapılmış olan çalışmaların azlığı değerlendirildiğinde erkeklerin şiddet ile olan durumunu incelemek sınırlı hale gelmektedir.

Cinsiyet faktörünün incelendiği diğer çalışmalarda da kadına yönelik şiddette erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha geleneksel tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Çalışmalara katılan bireylerin cinsiyet tutumlarının sosyal çevreleriyle etkileşimi halinde gelişebildiği düşünülen bir varsayımdır. Kişilerin öğrendikleri rollere ait tutumları biyolojik kökenden öte yetişmiş oldukları kültürle paralel şekilde gelişebilmektedir (Segal, 2007; Selek, 2018). Bu doğrultuda öğrenilen rollerin, cinsiyetler üzerinde nasıl değişiklikler gösterdiği ve şiddet ile ilişkisi incelendiğinde; kadınların baskı altında kalabildiği erkeklerin de güç kurma egomanyasından kaynaklı belirli sınırlandırmaların gerçekleşebildiği görülebilmektedir (Pleck, 1976; Connel, 2015). Thompson ve Pleck (1986), bu durumu şu şekilde açıklamaktadır; erkeklerin ideal erkeklik bilincine ulaşarak davranış sergileyebilmesi için kadınsılıktan uzak durması ve kendi statüsünü koruyabilmek adına "hegemonik erkeklik" için saldırganlığı da benimsemesi gerekmektedir. Erkeklerin ulaşması gereken bir nokta olarak aktarılan hegemonik erkeklik, kadın ve erkeğin arasındaki ilişkiyi etkileyen, her tarihte her coğrafyada farklılık gösterebilen bir olgudur. Bu olguya göre erkeklerin güç, hakimiyet elde etmesi, kadınsı olarak atfedilen duygusallıktan uzak olması ve milliyetçi olması öngörülmektedir (Connell, 1998; Sancar ve ark., 2006). İdeal erkeklikten fazlası olan hegemonik erkeklik geleneksel roller ile perçimlenerek oluşmaktadır. Buna göre erkeğin saldırgan olması yani ilişkilerinde sert tutum sergilemesi, diğer kişilerin saygısını kazanması ve kadınsı

eylemlerden uzak durarak anti-feminen bir tarza ulaşması gerekmektedir (Nagel, 2000).

Kadın ve erkeğin toplumsal statüsünü doğrudan etkileyen roller kişinin yaşamını nasıl şekillendireceğini, ilişkilerine yönelik davranışlarını, şiddete karşı tutumlarını direkt olarak etkileyebilmektedir. İncelenen literatür doğrultusunda öğrenilen cinsiyet rollerinin geleneksel veya eşitlikçi yapıda olması ilişkilerde kadın ve erkeklerin şiddete bakış açısını değiştirdiğini gösterdiği bu sonuçların da bu çalışmadaki kadınların daha eşitlikçi erkeklerin daha geleneksel tutum sergiledikleri bulgusu ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Örneğin toplumumuzda kadınlar şiddeti normalleştirmeyerek ayrımcılığın olmadığı daha eşitlikçi bir ilişki isterken erkeklerin bu bağlamda ilişkilerinde daha geleneksel tutumları benimsediği görülmektedir (Kaplan ve ark., 2014; Sabancıoğulları ve ark., 2016). Grest, Amaro ve Unger (2017)'in yapmış olduğu çalışmaya göre cinsiyet rollerinde daha geleneksel tutuma sahip olan bireylerin ilişkilerde şiddet tutumunu sergileme oranının artabileceğini göstermektedir (Grest ve ark., 2017). Geleneksel cinsiyet rollerine sahip olan bireylerin romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançlara daha çok sahip olabileceği araştırma sonuçlarında yer almaktadır. Bunun sebebinin geleneksel yapının ilişkilere dair fikirleri ve düşünceleri etkileyebileceği olarak yer alabilmektedir.

B. Fark Testlerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin ilişkilerindeki şiddeti, akılcı olmayan inançları (farklı düşünmek, zihinsel yakınlık, cinsiyet farklılıkları, sosyal zaman kullanımı, zihin okuma, aşırı beklentiler) ve toplumsal cinsiyet rolleri düzeylerinin sosyodemografik özelliklere göre değişim bulguları alanyazın kapsamında incelenerek tartışılıp yorumlanmaktadır.

Araştırmanın hipotezlerinden biri olan romantik ilişkideki şiddet cinsiyete göre farklılaşmaktadır hipotezi araştırılmıştır. Araştırmanın bulguları incelendiğinde romantik ilişkide şiddet ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır. Anlamlı bir sonucun çıkmamasının bir sebebi katılımcıların kadın erkek oranının eşit olarak dağılmaması olabileceği gibi alanyazında bu konu ile ilgili araştırmalar incelendiğinde de bazı araştırmalarda kadınların daha çok şiddet görebildiği bazılarında ise erkeklerin şiddet görebildiği

gösterilmektedir. Bu doğrultuda incelendiğinde cinsiyete dair anlamlı bir farklılığın olmaması oluşabilecek sonuçlardan birisidir.

Alanyazın incelendiğinde Campbell'in 2006 yılındaki araştırmasında erkeklerin kadınlara göre şiddete daha meyilli oldukları ve ilişkilerinde şiddete başvurabildikleri görülmüştür. Yapılan başka bir araştırmaya bakıldığında kadınların erkeklere göre daha sık cinsel ve fiziksel şiddete maruz kaldığı görülmektedir (Hamby ve Sugarman, 1999; Forke ve ark., 2008; Kalkan, 2010). Bunun sebebinin geleneksel toplumların kadın ve erkeğe yüklediği rollerle erkeklere daha saldırgan kadınlara da daha sakin rolünün yüklenmesinin sonucu olarak düşünülebilmektedir. Erkeklerin saldırganca davranışları ilişkide kabul edilebilir bulması ve kadınların tam tersindeki düşüncesi de erkeklerin şiddet uygulamaya daha meyilli olduğunu gösteren durumlardan olabilmektedir (Adiningsih ve ark., 2020). Kodan-Çetinkaya'nın 2013 senesinde yapmış olduğu çalışmada 300 üniversite öğrencisinin şiddet tutumu ile cinsiyet rolleri ilişkisi incelendiğinde erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre şiddete daha meyilli olduğu görülmektedir.

Yapılan bir çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha sık psikolojik şiddete maruz kalabildiği görülmüştür (Harned, 2002). İlişkilerdeki şiddet tutumlarının incelendiği bir araştırmada; fiziksel, ekonomik, psikolojik ve cinsel şiddet puanlarının genel olarak kadınlarda erkeklere oranla daha yüksek puan çıktığı görülmektedir (Akkuş ve Yıldırım, 2018). Türkiye'de gerçekleştirilen bir çalışmaya göre kadınların %41.8'i fiziksel, %29.5'i psikolojik şiddete maruz kalmaktadır (Yanık ve ark., 2014). Bu çalışmalara ek olarak incelenen diğer çalışmalarda da benzer sonuçlar görülmektedir. Örneğin öğrencilerle yapılan bir çalışmada; kadınların %7.2'sinin cinsel, %88'inin psikolojik, %16.4'ünün fiziksel şiddeti ilişkilerinde deneyimledikleri aktarılmaktadır (Alan-Dikmen ve ark., 2019). Başka bir çalışmada da romantik ilişkilerde psikolojik şiddete rastlanabildiği görülmektedir (Demir ve ark., 2014). İlgili konu yalnızca yurt içinde değil yurt dışında yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar göstermektedir. Yurt dışında yapılan araştırmalarda kadınların flört şiddetine daha sık maruz kalabildiğini göstermektedir (Wincentak ve ark., 2017; Stonard, 2021). Erkeğin ilişkide partnerine uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddet ve kadınların uyguladığı fiziksel şiddete dair tutumların incelendiği bir araştırmada şiddete yönelik tutumların kadınlarda daha yüksek çıktığı görülmektedir (Yumuşak, 2013). Alanyazın incelendiğinde şiddet ile cinsiyet

arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. İncelenen araştırmalar doğrultusunda kadınların şiddeti erkeklere oranla daha az desteklediği erkeklerin de şiddet davranışını kadınlara göre daha kabul edilebilir gördükleri ortaya çıkmaktadır (Anderson ve ark., 2011). Bunlara ek olarak şiddete dair farkındalığın gelişimine bakıldığında da kadınların erkeklere oranla şiddete dair farkındalığının daha yüksek olduğu görülmektedir (Karatay ve ark., 2017).

Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmalara bakıldığında kadınların şiddete maruz kalma oranları %85,4 (Sünbül ve Uyar-Hazar, 2020), %67,71 (Gencer ve ark., 2019) olduğu görülmektedir. Romantik ilişkilerinde farklı şiddet türlerine maruz kalabilen kadınların psikolojik, fiziksel, cinsel ve siber saldırılara uğradığı aktarılmaktadır (Cain, 1996). Yalnızca ülkemizde değil dünya çapında kadına yönelik partner şiddeti görülmektedir. Erkeğin kadından üstün görülerek geleneksel rollerin benimsendiği toplumlarda daha sık kadına şiddet uygulandığına rastlanılmaktadır (Page ve İnce, 2008). Fakir ülkelerde kadınlara yönelik partner şiddetinin %10-90 aralığında olduğu (Yount ve ark., 2011), Pakistan’da bu oranın %85’e (OECD, 2021) ulaştığı görülmektedir. Dünya geneline bakıldığında kadınların partnerinden %30 (WHO, 2021) oranında şiddet gördüğü ve bu durumun en düşük oranda Kanada’da (%1,9) görüldüğü aktarılmaktadır (OECD, 2021). Yapılan araştırmada Türkiye’de kadınların %38 oranında şiddet gördüğü OECD ülkelerine göre son sırada olduğu 129 ülke ile kıyaslandığında ise 26.sırada bulunduğu görülmektedir. Suriye örnekleme ele alınarak gerçekleştirilen bir araştırmada üniversite öğrencilerinin partner şiddetine maruz kalmada %18,4 oranında geleneksel rollerin etkili olduğu aktarılmaktadır (Gharaibeh ve ark., 2012). Yapılan bir başka çalışma incelendiğinde kadınların partnerlerinden %60 oranında fiziksel, %30 oranında fiziksel-psikolojik, %6 oranında da cinsel saldırıya maruz bırakıldığı aktarılmaktadır. Bu araştırmaya göre en sık evlilerin sonrasında da boşanmış veya ayrılmış kadınların şiddete maruz kaldığı görülmektedir (Jansen ve ark., 2009). DSÖ’nün 2014 senesinde raporlamış olduğu yazıya göre dünya genelinde kadınların ölümünde partnerlerinin rolü olabildiği aktarılmıştır. Bu rapora göre eşinin uyguladığı şiddet yüzünden vefat eden kadın oranı %38, erkek arkadaşının şiddeti sebebiyle vefat eden kadın oranı da %6’dır (WHO, 2014). Yapılan başka çalışmalarda ise Avrupa Birliği ülkelerinde kadınların %33’ü partneri tarafından farklı şiddet türlerine (FRA, 2014) Türkiye’de

ise kadınların %42'si hayatından en az bir kere de olsa fiziksel veya cinsel şiddete uğradıkları belirtilmiştir (Karal ve Aydemir, 2012).

Öngen ve Aytaç'ın 2013 senesinde üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmaya göre kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi yaklaşımı benimsedikleri erkeklerin de geleneksel tutumlara daha yatkın oldukları görülmektedir (Öngen ve Aytaç, 2013). BEM Cinsiyet Rollerini Envanteri'nde, kişilerin erkeksi rolleri benimsemiş olmalarının şiddet içeriklerini kendilerine daha yakın görebilecekleri aktarılmıştır. Bu doğrultuda kişilerin erkeksi rolü benimsemeleri ile şiddet arasında doğru orantı olabileceği düşünülmektedir. Örneğin; Hacettepe Üniversitesi'nde 531 öğrenci ile yapılan bir çalışmada erkek öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin daha yüksek çıktığı görülmüştür (Tok, 2001).

Cinsiyet rolleri biyolojik temellerden ziyade toplumsal söylemlerle kavramsallaştırılmaktadır. Birey, toplumsal söylemlerle kendi kimliğine dair roller geliştirmektedir. Öğrenilen roller aile ile başlar, arkadaşlar, eğitim hayatı yani genel olarak toplumla şekillenir (Dökmen, 2009; Atay, 2018; Selek, 2018). Geleneksel toplumlarda daha baskın olan normlar kadın ve erkeğe ayrı görevler yükleyebilmektedir. Kadınlara daha çok ev işi görevler erkeklere ise çalışma boyutunu yükleyen normlar partnerler arasındaki çatışmalara yol açabilmektedir (Segal, 2007). Toplum tarafından yüklenen görevlerle erkeklerin şiddet eğilimi bir noktaya kadar açıklanabilmektedir. Çünkü toplumun cinsiyet rollerine ve ilişkilere yüklediği anlam bazı durumlarda şiddet eğilimini de beraber getirebilmektedir. Erkeklerin; kadınları koruması gerektiği, daha güçlü durması gerektiği, yöneten pozisyonda olması gerektiğine dair geliştirilen inançlar ilişkide de baskınlık kurma inancını getirebilmektedir. Ailelerden ve toplumdan böyle görmek bunu da ilerleyen nesillere aktarmak bu davranışların kalıplaşarak yeni nesillere aktarılmasını sağlamaktadır. (Çabuk-Kaya 2006; Özgür ve ark., 2011,).

Yapılan korelasyon analizi sonucu da bunu doğrular niteliktedir. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puanı ile romantik ilişki şiddeti puanı arasında negatif yönde, düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde geleneksel rolleri benimseyen bireylerin şiddete eğiliminin eşitlikçi rolleri benimseyen bireylere göre daha fazla olduğu görülmektedir (Yüce, 2019). Araştırmada kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puan ortalamaları erkek katılımcılarından anlamlı şekilde yüksek

bulunmuştur. Sonuçların bu doğrultuda çıkma sebebi Türkiye gibi geleneksel rolleri daha çok benimseyen ülkelerde görece olarak daha dezavantajlı sayılabilecek kadınların yaşam koşullarını değiştirmeye çalışmak istemeleri şeklinde yorumlanabilmektedir. Bunun sebebi incelendiğinde yapılan bir çalışmada kadınların ilişkilerinde yaşadıkları şiddet öykülerinin bir önceki kuşağa dayanması ve annesinin, kayıvalidesinin de ilişkilerinde şiddet mağduru olması (Bora ve Üstün, 2005) ile bunun nesillerce kadınlığın bir sonucu olarak dayatılmasına bir tepki niteliğinde değişim istenmesinden kaynaklı olduğu öngürülebilmektedir. Kadınların biyolojik cinsiyetten ziyade statüsel olarak erkeklere göre geri planda konumlandırılması ezilen grup olmalarına yol açabilmektedir. Kadınların bu konuda farkındalık kazanması ve bu doğrultuda koşullarını değiştirmek istemesi eşitlikçi tutumu benimsemelerini sağlayabilmektedir. Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmaya göre kız öğrencilerin eşitlikçi tutumları erkek öğrencilerin de daha geleneksel olan tutumları benimsediği görülmektedir (Öngen ve Aytaç, 2013). Yurt içi ve yurt dışında yapılan araştırmalar da bu konuya paralel şekilde olmaktadır. Araştırmalara göre kadınların eşitlikçi tutumları erkeklerin de geleneksel tutumları daha sık benimsediği görülebilmektedir (Güvenç, 1996; Frieze ve ark., 2003). Partnerler ile yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilerek kadınların evlilikte daha eşitlikçi erkeklerin de daha geleneksel tutumlar sergiledikleri görülmektedir (Marlar ve Jacobs, 1993; İmamoğlu, 2000; Flouri ve Buchanan, 2001).

Romantik ilişkideki cinsiyet rollerinin etkisi ile ilgili yapılan araştırmada; eşitlikçi rolü benimseyen çiftlerin ilişkideki güçlerinin eşit dağıldığı geleneksel rollerde ise ilişkideki baskın rolün erkekte olabildiği görülmektedir (Felmlee, 1994). Erkeklerin, kendi erkekliklerine yönelik tehdit algılayarak ilişkilerinde partnerinden aşağı olduklarını hissettiklerinde evin reisi konumlarının sallandığını düşünerek partnerlerine fiziksel ve duygusal şiddet uygulayabileceği düşünülmektedir (Şener, 2011). Eisler ve Skidmore'da (1987) yapmış oldukları bir çalışmada erkeklerin partnerlerine karşı aşağı kalmalarının stres yaşamlarına bu durumun da ilişkiyi etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Erkeklerin partnerlerine göre ilişkilerde aşağıda kalması hesabın kadın tarafından ödenmesi, ona mağlup olması, daha eğitimli olması gibi durumları kapsayabilmektedir. Geleneksel tutumlarda kadının daha aşağı konumda olması beklenirken erkeğin ilişkide böyle düşünmesi onda toplum baskısından kaynaklı stres yaratabilmektedir. Stres ile beraber erkeğin partnerini

tahakkümü altına alarak gücünü kanıtlamaya ve şiddet göstermeye başlayabilmektedir (Connel, 1989). Başka bir çalışmada ise Türkiye'deki geleneksellik ortaya konarak ilişkideki cinsiyet rolleri incelenmiştir. Bu çalışma doğrultusunda ilişkideki eşitliği ve güç dengesinin Avustralya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde; ataerkil düzenin olduğu, geleneksel rolü benimseyerek erkeğin ilişkide baskın olduğu yerlerde ise Hindistan ve Türkiye örnek gösterilmiştir (Helgeson, 2012).

Yapılan araştırmada toplumsal cinsiyet rolleri tutumuna dair alınan puanlar arttıkça cinsiyet rolleri tutumu daha sağlıklı hale gelmekte ve bir noktada geleneksel tutumdan uzaklaşabilmektedirler. Bu noktada cinsiyete bakıldığında cinsiyet rolleri arasında kadınların lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu da erkeklerin daha geleneksel yapıda olduğunun varsayılmasına neden olur. Eşitlikçi yaklaşım temel alındığında çatışmacı stil ile negatif bir ilişkisi olduğu (Büyükaşahin-Çevik, 2017), geleneksel rollerin ise şiddet tutumu ile arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülebilmektedir (Kökten ve Yıldırım, 2018). Bu sonuçlara zıt olarak Baykal'ın 1991 senesinde yapmış olduğu çalışmada kadınların daha geleneksel yapıda oldukları görülmektedir. Ancak bunun sebebi o dönemin eğitim şartlarına, iş hayatına bağlanabilmekte kadınlar son dönemde eğitim düzeylerinin artması ve iş hayatına girmesiyle de sonuçların farklılaşması sağlanabilmektedir.

İlgili literatür yoğun olarak kadınların maruz kaldığı şiddeti aktarmakta olup erkeklerin mağdur oldukları durumlar hakkında bilgilerin daha kısıtlı olduğu görülmektedir. Çalışma süresince iki tarafın da şiddet ile olan ilişkisi karşılaştırılmak istense de literatürdeki bilgiler doğrultusunda kıyaslamalar gerçekleştirildiği için karşılaştırmalar kadınların mağduriyetini göstermektedir. Ancak bunlara ek olarak bakılan araştırmalarda; Woodward, Fergusson ve Horwood'ın 2002 senesinde gerçekleştirdiği çalışmada kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin benzer oranlarda şiddet ile ilişkisi olduğu görülmektedir (Woodwar ve ark., 2002). Başka bir çalışmaya bakıldığında kadınların erkeklere oranla cinsel şiddete maruz kaldığı, erkeklerin de psikolojik şiddete maruz kalma sıklığının yüksek olduğu görülmektedir (Anasuri, 2016). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) da bunu destekler nitelikte veriler açıklamaktadır. Bu verilere göre kadınların cinsel şiddete erkeklere oranla daha sık maruz kaldıkları görülmektedir. Başka bir çalışmada da kadınların cinsel şiddete

daha sık maruz kaldığı ancak fiziksel şiddet olarak incelendiğinde bir farklılığın görülmediği aktarılmaktadır (Simkins ve Katz, 2002). Yurt dışında yapılan araştırmalara bakıldığında; ABD’de gerçekleştirilen bir çalışmada 1.5 milyon kadının ve 800.000 erkeğin ilişkide şiddet yaşantısını deneyimlediği görülmektedir. (Tjaden ve Thoennes, 2000). Bir diğer çalışmada da erkeklerin şiddete maruz kaldıklarında daha ağır yaralandıkları ancak genel olarak ilişkideki kadınların %62’sinin şiddet deneyimlediği aktarılmaktadır (Archer, 2000).

Araştırma sonuçlarına göre; yaşamının çoğunu Doğu Anadolu Bölgesi’nde geçiren katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puan ortalamaları en düşükken yaşamının çoğunu Marmara Bölgesi’nde geçiren katılımcılar en yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu veriler katılımcıların eşit şekilde dağılmadığından dolayı da elde edilmiş olabilir. Bu sebeple elde edilen bulgular yetersiz kalabilmektedir. Ancak bu verilerle paralel ilerleyen araştırmalar da var olmaktadır. Yapılan araştırmada kırsal bölgede doğan ve/veya büyüyen kişilerin geleneksel tutumlara sahip oldukları görülebilmektedir (Zeyneloğlu, 2008). Gömbül’ün (2000) gerçekleştirmiş olduğu bir çalışmada kırsal bölgelerde yaşayan kadınların partner şiddetine daha sık maruz kaldığı görülmektedir. Aynı çalışmada köyde yaşayan kişilerin şiddet tutumunun arttığı ve bu durumu geleneksel rollerle ilişkilendirdiği görülmektedir. 2008 ve 2014 senelerinde gerçekleştirilmiş olan çalışmalara bakıldığında şiddet oranları 2008 senesinde %26 ile Batı Marmara Bölgesinde %57 ile Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde; 2014 senesinde ise bölgesel değişiklik göstererek %29 ile Doğu Karadeniz Bölgesinde %45 ile Batı-Orta Anadolu Bölgesinde gerçekleşmektedir (HÜNEE, 2014). Bu değişikliğin sebebi ilk çalışmadan sonra yaşlı kuşağın çıkması ile yeni çalışmada daha çok genç nüfusun katılım göstermesi olduğu düşünülebilmektedir. Son 12 aylık süreyi baz alarak incelendiğinde şiddet türlerinin oranının %14’ten 11’e azaldığı bunun bölgeler arası değişim gösterdiği ve bu değişimin Kuzeydoğu, Ortadoğu, Güneydoğu ve Orta Anadolu taraflarında gerçekleştiği görülmektedir (HÜNEE, 2014). Öğrencilerin yaşantısının en çok geçtiği bölgeler incelendiğinde kültürel olarak farklılıkların var olup olmadığını kavramsallaştırabilmek adına yapılan yedi bölgenin incelenmesinde de öğrencilerin yaşadığı bölge ve şiddet yaşantısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu konuda alanyazın incelendiğinde kadına yönelik şiddet en yoğun olarak Kuzeydoğu Anadolu

Bölgesi’nde ondan sonra da Orta Anadolu Bölgesi’nde görülmekte olup en düşük oran da Batı Marmara Bölgesi’nde görülmektedir (Karal ve Aydemir, 2012).

İlişkiye dair geliştirilen akılcı olmayan inançlar ilişki içerisindeki düşünce ve duyguları olumsuz etkileyebilmekte ve böylelikle çatışmaların yaşanmasına yol açabilmektedir (Dryden ve Ellis, 2001). Bu doğrultuda araştırmanın hipotezlerinden olan ‘Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde şiddet ile akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı bir ilişki vardır’ hipotezi incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre Romantik ilişki şiddeti puanı ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar puanı arasında pozitif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu bulgular doğrultusunda literatür incelendiğinde Bilge ve Arslan’ın (2000) çalışmasında, 767 üniversite öğrencisinin romantik ilişkilerindeki akılcı olmayan inançlarının azalmasıyla problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre erkek katılımcıların; sosyal zaman kullanım boyutu, fiziksel yakınlık boyutu, farklı düşünmek boyutu, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar puanı kadın katılımcılardan anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Bunun yanında kadın katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puan ortalamaları erkek katılımcılarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. İlgili literatüre bakıldığında AOİ’in erkek ve kadına göre farklılaşabildiği; erkeklerin kadınlara göre romantik ilişkide daha çok akılcı olmayan inançlara sahip olabildikleri görülmektedir (Kurt, 2019). Cinsiyete yönelik akılcı olmayan inançların incelendiği başka bir çalışmada ise; erkeklerin sosyal zaman kullanımı ve farklı düşünme puanları, kadınların ise fiziksel yakınlık ve aşırı beklenti puanlarının daha yüksek çıktığı görülmektedir (Sakallı ve Curun, 2001). İlgili çalışmanın sonuçlarını destekleyen başka bir araştırmada ise; kadınların zihin okuma, fiziksel yakınlık ve aşırı beklenti puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu aktarılmaktadır (Pala-Akbaba ve Erol, 2019). İlgili değişkenlerle alakalı başka bir çalışmada ise erkeklerin sosyal zaman kullanımının kadınlar göre daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Gündoğdu ve ark., 2018). Bu çalışmaların sonuçlarını desteklemeyen çalışmalara bakıldığında ise RİAOİ ile cinsiyet arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir (Öcal-Yüceol, 2016).

Alanyazında incelenen bir çalışmaya göre; kişilerin zihin okuma puanı artış gösterdikçe kadınların flört ilişkilerinde maruz bıraktığı şiddete daha olumlu

tutum gösterdikleri görülmektedir (Bahadır-Yılmaz ve Şahin, 2021). Bu sonuçlara göre zihin okuma alt boyutu ile kadınların uyguladığı şiddet arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmekte olup bu araştırmanın sonuçlarında bir anlamlılık görülmemiştir. Zihin okuma alt boyutu ile toplumsal cinsiyet rolleri arasında ise negatif yönde, düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Bu çalışmada erkeklerin sosyal zaman kullanımı alt boyutunun kadınlara göre anlamlı şekilde yüksek çıktığı görülmektedir. Bu doğrultuda alanyazın incelendiğinde bu sonucu destekler sonuçların var olduğu görülebilmektedir. Örneğin; Sarı (2008) tarafından gerçekleştirilmiş olan çalışmada, AOİ'nin alt boyutu olan sosyal zaman kullanımının erkeklerde daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülebilmektedir. Erkeklerin kadınlara göre bu alt boyutta daha yüksek puan almalarının sebebi incelendiğinde, ilişkilerinde terk edilme kaygısı yaşama ve bu sebeple kıskançlık düzeylerinin artması ile beraber ilişkide daha çok yanında olabilmek için daha çok zaman geçirme isteği duymaları olabilmektedir (Sprecher, 2002). Geleneksel roller gereği kadının yalnız olmadan partneri ile beraber hareket etmesi düşüncesi, sosyal ortamda kadın ile beraber partnerinin de olması gerektiğine dair yargılar bu sonuçları pekiştirmiş olabilmektedir. Gerçekleştirilen bu araştırma ile literatürde benzer sonuçların olması ülkemizdeki kültür ve normlardan kaynaklı olarak erkeklerin kadınlara göre ilişkilerde daha sahiplenici rolünde olması ve hakimiyetin kendilerinde olmasını istemeleri şeklinde yorumu yapılabilmektedir. Erkeklerin daha sahiplenici rolüne bürünmeleri kadınların sosyal faaliyetlere yalnız katılması yerine çift olarak gidilmesi şeklindeki düşüncelerle ortaya çıkabilmektedir. Örneğin, bu konu dahilinde ilgili literatür tarandığında erkeklerin her şeyi paylaşıp beraber yapmalıyız ve/veya tüm ihtiyaçları beraber karşılamayız tarzındaki akılcı olmayan inançlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu görülebilmektedir (Gizir, 2013). Bu doğrultuda erkeklerin ilişkilerde hakimiyet kurma ve sahiplenici rolde olma arzuları olduğu varsayılabilmektedir.

Bu çalışmada erkeklerin fiziksel yakınlık puanları kadınlara göre daha yüksek çıkmıştır. Alanyazın incelendiğinde Güven ve Yılgör'ün (2020) yapmış olduğu çalışmada kadınların fiziksel yakınlık puanının erkeklere göre daha yüksek çıkmış olup bu sonuç bu araştırma ile paralellik göstermemektedir. Fiziksel yakınlık için sorulan fiziksel temasın evlilik öncesinde yaşanmamalı

sorusu baz alındığında ve kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puan ortalamaları erkek katılımcılarından anlamlı şekilde yüksek bulunduğu baz alındığında sonucun böyle çıkmasının sebebi geleneksel cinsiyet rollerine bağlanabilmektedir. Geleneksel roller bilinci ile yetişmiş bireyler korku kültürünü de beraberinde getirebilmektedir. Bu durum cezalandırılma korkusunu getirebilmekte bu sebeple de evlilik öncesinde kuracağı cinsel ilişkilerde sakınca duyabilmektedir (Cüceloğlu, 2014). Erkek öğrencilerin fiziksel temas evlilik öncesi olmamalı oluyorsa eğer ilişki evliliğe gitmez sorusuna verdiği yüksek puanlar geleneksel roller ve ilişkiye yönelik geliştirmiş oldukları AOİ ile açıklanabilmektedir. Kültüre bağlı şekilde yetişen öğrencilerin geleneksel rolleri benimsemesi ile beraber ilişkilerde bekaret konusu da önemli olabilmektedir. Evlilik öncesindeki süreçte erkeklerin kadınlara göre bekaret kavramına daha çok önem veriyor olması ilişkilerinde de bunu bekllemelerine yol açabilmektedir (Avcı ve Özdere, 2015). Türk kültürü neticesinde kadın ve erkeğe yüklenen belirli roller bulunabilmektedir. Bu roller gereği erkeklerde üstünlük kadınlarda da anaçlık rolleri görülebilmektedir (Dökmen, 2010). Geleneksel yapı ile yetişen öğrenciler fiziksel yakınlık boyutunda akılcı olmayan inançlar geliştirebilmektedir. Erkeğin kadının evlenene kadar kendisini koruması, namuslu olması gerektiğine dair düşünceleri fiziksel yakınlık alt boyutundaki puanları şekillendirmiş olabileceği düşünülmektedir. Kadının evlenmeden önce yakınlık kurmasının kendisine zarar verebileceğine yönelik geliştirilebilecek olan akılcı olmayan inançlar fiziksel yakınlığın yanlış olduğu inancını oluşturabilmektedir. Stackert ve Bursik'in (2003) yapmış olduğu çalışmada yurt dışında bu boyutun cinsel mükemmellik olarak boyutlandırıldığı görülmektedir. Ülkemizde ise bu durum fiziksel yakınlığın evlenmeden önce gerçekleşmesinin doğru olmayacağı şeklinde vurgulanabilmektedir.

Romantik ilişkide şiddetin eğitim düzeyi ile ilgisinin incelenmesi lisans ve lisansüstü kategorileri altında gerçekleştirilmiştir. Aralarındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Alanyazındaki bilgiler de bunu doğrular nitelikte olarak partner şiddetinin sınıf düzeyi ile farklılık göstermediğini kanıtlamaktadır (Balcı-Devrim ve Beydağ, 2022). Yıldız'ın 2016 yılında yapmış olduğu çalışmaya göre de yaş ile partner şiddeti arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Ancak bu çalışmalarla zıt olarak bazı

çalıřmalarda da eđitim dűzeyi ve řiddet arasında bir iliřki olduđu da gűrűlebilmektedir. Örneđin okuma yazma bilmeyen katılımcıdan lisansűstű eđitim seviyesine kadar giden örneklemede eđitim seviyesi yűkseldike řiddete maruz kalmanın azaldıđı gűrűlmektedir (HűNEE, 2014). Bařka bir çalıřmada da okula gitmemiř kadınların lise ve űniversiteye giden kadınlara gűre řiddete maruz kalma oranının daha yűksek olduđu gűrűlmektedir (KYAIS, 2012). Mandt (1993) davranıřları deđiřtirmenin yolunun eđitimden geçtiđini, kiřilere řiddet ile ilgili yeterli dűzeyde eđitim verildiđinde oluřan bilgi ve donanımlar sonucunda řiddet tutumlarının deđiřebileceđini aktarmaktadır. Eđitim dűzeyi ile ilgili gerçekleřtirilen diđer çalıřmalara bakıldıđında; űniversite öđrencileri ile yapılan iliřkide řiddet ve AOI'lar arasındaki iliřkiyi inceleyen çalıřmaya gűre katılımcıların zihin okuma puanı arttıka řiddete yűnelik tutumunun da arttıđı gűrűlmektedir (řahan ve uhadarođlu, 2021). Alanyazında incelenen diđer çalıřmalarda da toplumsal cinsiyet rollerinin eđitim seviyesi ile iliřkisine bakılmıř olup eđitim seviyesi yűkseldike kiřilerin geleneksel rollerden öte eřitlikçi rolleri benimsediđi gűrűlmektedir (Davis ve Greenstein, 2004; Hortaçsu, 2007).

űniversite đrencilerinin řiddet yařantısı ile yařadıkları iliřki tűrű (flört-sűzlű-niřanlı ve evli) arasında da anlamlı bir iliřki bulunmamıřtır. Bu konu ile ilgili alanyazın incelendiđinde; űniversite öđrencileri ile yapılmıř olan bir çalıřmaya gűre iliřki yařayan öđrencilerin akılcı olmayan inançlarının iliřki yařamayan öđrencilere gűre daha yűksek olduđu gűrűlmektedir (Kűűkarıslan, 2011). Yılđor'űn 2020 yılında gerçekleřtirmiř olduđu çalıřmaya gűre; romantik birlikteliđi bulunmayan kiřilerin fiziksel yakınlık puanının daha yűksek, evli kiřilerin farklı dűřűnme boyutunun daha yűksek ve iliřkisi en fazla bir sene sűren kiřilerin ařırđ beklenti boyutunun daha yűksek olduđu gűrűlmektedir. İlgili konu ile ilgili alanyazındaki bir bařka çalıřmada ise, partneri bulunan űniversite đrencilerinin partneri bulunmayan űniversite öđrencilerine gűre AOI'a daha çok sahip olabildikleri gűrűlmekte olup iliřkinin sűresine gűre karřılařtırılan AOI'da ise 3 yıl ve űzeri sűren iliřkilerde cinsiyet farklılıkları boyutu, sosyal zaman kullanımđ puanđ ve fiziksel yakınlık boyutunun daha yűksek olduđu gűrűlmektedir (Gizir, 2013). Öcal-Yűceol (2016) partneri ile uzun sűredir iliřki yařayan kiřilerin akılcı olmayan inançlara daha çok sahip olabildiklerini aktarmaktadır. İliřki

süresi uzadıkça kişilerin birbirlerini tanınması da artacak ve birbirlerine yükledikleri anlamla ilişkiye ait düşünceleri de değışebilecektir. Bu sebeple ilişki süresi ile AOİ arasında bir ilişki kurulabilmektedir. Ancak bu çalışmadaki kişilerin romantik ilişki türü dağılımı eşit olmadığı için anlamlı bir sonucun çıkmamış olabileceği düşünölmektedir. Alanyazında romantik ilişki türü ve ilişki süresinin akılcı olmayan inançları etkileyip etkilememesi konusunda net bir tanım bulunmamakta olup bu durumlar farklı örneklem grupları ve ölçeklerin farklı olması açıklanabilmektedir.

VI.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma akılcı olmayan inançlar ile romantik ilişkilerde şiddet arasındaki ilişkide, toplumsal cinsiyet rollerinin aracı rolünü incelemek için gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda kadın ve erkek katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, sosyal zaman kullanımı boyutu, fiziksel yakınlık boyutu, farklı düşünmek boyutu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar toplam puan ortalamaları için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın kaynağı incelendiğinde cinsiyet rolleri tutum puanı en düşük olan Doğu Anadolu Bölgesinden kaynaklı olduğu görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri tutumu puanının; romantik ilişki şiddeti, sosyal zaman kullanımı, fiziksel yakınlık kullanımı, zihin okuma boyutu, cinsiyet farklılıkları, farklı düşünmek ve romantik ilişkide akılcı olmayan inançlar ile arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Romantik ilişki şiddeti puanının; sosyal zaman kullanımı boyutu, fiziksel yakınlık kullanımı boyutu, zihin okuma boyutu, cinsiyet farklılıkları boyutu, farklı düşünmek boyutu ve romantik ilişkide akılcı olmayan inançlar puanı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

İncelenen literatür sonrasında romantik ilişkilerde yaşanan şiddetin birçok değişkene bağlı olabileceği görülmektedir. Ancak toplumsal cinsiyet rolleri ve akılcı olmayan inançlar da bu değişkenler arasındaki önemli kavramlardır. Toplumun atfetmiş olduğu roller ve kişilerin ilişkiye ve kendisine yönelik geliştirmiş olduğu inançlar şiddet ile ilişkilendirilen kavramlardır.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda;

- Araştırmaya katılım sağlayan katılımcılar üniversite öğrencisi olduğundan dolayı 18-25 yaş aralığı çoğunluktadır bu sebeple de evli katılımcı sayısı daha az kalmaktadır. Çalışmanın daha fazla katılımcı ile ilişki türü dağılımı daha eşit olacak şekilde üniversite öğrencileri dışındaki gruplara da ağırlık vererek geliştirilmesi önerilmektedir.

- Toplumsal cinsiyet rollerinin değerlendirilmesi için çalışma yedi bölgede yaşayan bireylerle gerçekleştirilmiş olup bölgeler arası eşit dağılıma ulaşılmamıştır. Bu doğrultuda toplumsal cinsiyet rollerinin detaylı incelenebilmesi için bölgelerden eşit katılımcılara ulaşılması önerilmektedir.
- Kadın erkek katılımcıların eşit Şekilde olduğu ve eğitim düzeyinin de eşit olduğu daha geniş çaplı bir araştırma önerilmektedir.
- Katılımcıların oğunluğunun Marmara Bölgesi'nden olması ve bu bölgenin yoğun göç alması dolayısıyla verilerin değişkenlerle ilişkisini incelerken demografik özellikleri genişleterek incelenmesi önerilmektedir.
- Demografik zellikleri incelerken kişilerin önceki ilişkilerinde de Şiddet öyküsünün olup olmadığının incelenmesi önerilmektedir.
- Kişilerin Şiddet tutumlarının incelenmesi için aile öyküsünde Şiddet davranışlarının olup olmadığının incelenmesi önerilmektedir.
- Çalışmanın evli bekar kategorilerinden ayrı ayrı çalışmalar yaparak genişletilmesi böylece daha sağlıklı verilen elde edilebilmesi önerilmektedir.
- Bu çalışmada yalnızca romantik ilişkisi olan katılımcılar ile çalışılmıştır ancak sonraki çalışmalarda ilişkisi olmayanların AOİ-şiddet-TCR ile ilişkisine de bakarak karşılaştırma yapılması önerilmektedir.
- Çalışmanın tüm bölgelerle ayrı ayrı gerçekleştirilmesi verilerin eşitsizlik göstermeden daha stabil sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir bu sebeple 7 bölgede de daha geniş çaplı katılımcıların eşit dağıldığı yeni bir çalışma yapılması önerilmektedir.
- AOİ-şiddet-TCR değişkenlerini farklı değişkenlerin de etkileyebileceği göz önüne alınarak yeni değişkenlerle daha geniş çaplı verilerin elde edilmesi önerilmektedir.

VII. KAYNAKÇA

DERGİLER

- ABOWITZ, D. A., KNOX, D., ZUSMAN, M. & MCNEELY, A. (2009). Beliefs about romantic relationships: gender differences among undergraduates. **College Student Journal** ,43: 276-284.
- ADDİS, J. & BERNARD, M.,E. (2002). Maritalad just mentan dirrational beliefs. **Journal of Rational-Emotive&Cognitive-BehaviorTherapy**, 20, 3–13. doi: 10.1023/A:1015199803099,
- ADİNİNGSİH, H. B., DANNİSWORO, C. A., & CHRİSTİA, M. (2020). Dating violence perpetration: masculine ideology and masculine gender role stress as predictors. **Humanitas Indonesian Psychological Journal**, 17(1), 12-22.
- ADLER-BAEDER, F., KERPELMAN, J., L., SCHRAMM, D., G., HİGGİNBOOTHAM, B. & PAULK, A. (2007). “The impact of relationship education on adolescents of diverse backgrounds”. **Family Relations**, 56 (3), 291–303. <https://public.psych.iastate.edu/ccutrona/psych592a/articles/Relationship%20education%20for%20adolescents.pdf> dan alınmıştır
- AGRAWAL, S. & BANERJEE, A. (2010). Perception of violence against women among future health professionals in an Industrial Township. **Industrial Psychiatry Journal**, 19(2), 90-93
- AKIN, A. & DEMİREL, S. (2003). Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. **Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, Halk Sağlığı Özel Eki** ; 25(4):3-82.
- AKKAŞ, İ. & UYANIK, Z. (2016). Kadına yönelik şiddet, **Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi**, 6 (1)32-42.

- AKKUŞ, S. & YILDIRIM, Ş. (2018). Erkeklerin kadınına yönelik fiziksel şiddet uygulamasına etki eden parametreleri inceleyin. **Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 17(4), 1368-1388.
- AKTU, Y. & VAROL, B. (2017). Sosyal hizmet ve danışmanlık bölümü öğrencilerinin psikolojik şiddet kavramına yönelik algıları. **Süriye Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 5 (8), 133-154
- ALAN-DİKMEN, H., CANKAYA, S. & DERELİ-YILMAZ, S. (2019). The attitudes of refugee women in Turkey towards family planning. **Public Health Nursing (Boston, Mass.)**, 36(1), 45–52.
- AMATO, P. R., & BOOTH A. (1995). Changes in gender role attitudes and perceived marital quality. **American Sociological Review**, 60(1), 58-66
- ANASURİ, S. (2016). Intimate partner violence on college campuses: an appraisal of emerging perspectives. **Journal of Education and Human Development**, 5(2), 74-86.
- ARCHER, J. (2000). Sex differences in aggression between heterosexual partners: meta-analytic review. **Psychological Bulletin**, 126(5), 651-680.
- ARICAK, O. T. (2011). Siber zorbalık: gençlerimizi bekleyen yeni tehlike. **Kariyer Penceresi**, 2(6), 10-12
- ARRİAGA, X., B.& FOSHEE V., A. (2004). Adolescent dating violence: do adolescents follow in their friends', or their parents', footsteps. **Journal of Interpersonal Violence**, 19, 162-184.
- AŞKAN, H. & AKBULUT, Ö. (2023). Toplumsal cinsiyetin inşasında aile içi şiddetin rolü: köksüz filmi örneği . **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, 11 (1), 744-772 . DOI: 10.19145/e-gifder.1196990
- ATAK, H., TAŞTAN, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**,4(4):520-546
- AYDIN, M., ÖZEN-BEKAR, E., YILMAZ –GÖREN, Ş. & SUNGUR, M., A. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin

tutumları. **Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilim Enstitüsü Dergisi.**

BAHADIR-YILMAZ, E. & ŞAHİN, E. (2021). The effects of irrational romantic relationship beliefs and experiences in close relationships on dating violence of nursing and midwifery students. **Perspectives in Psychiatric Care. Advance online publication.** <https://doi.org/10.1111/ppc.12920>

BAKER, C.,K. & CARRENO, P.,K. (2016). Understanding the role of technology in adolescent dating and dating violence. **Journal of child and family studies.**25(1):308-20.

BAKIRCI, K. (2015). "İstanbul Sözleşmesi". **Ankara Barosu Dergisi.** 133-204

BAKİOĞLU, F. & TÜRKÜM, A. S. (2019). Toplumsal cinsiyet rolleri çlçeği'nin türkçe'ye uyarlaması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. **Kastamonu Eğitim Dergisi** , 27 (2) , 717-725 . DOI: 10.24106/kefdergi.2697

BALCI-DEVRİM, S. & BEYDAĞ, K., D. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısının flört şiddeti tutumuna etkisi. **Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi** , 2 (2) , 413-423 . DOI: 10.56061/fbujohs.1094109

BALKIS, M., DURU, E. & BULUŞ, M. (2005). Şiddete yönelik tutumların öz yeterlik medya şiddete yönelik inanç arkadaş grubu ve okula bağlılık duygusu ile ilişkisi. **Ege Eğitim Dergisi.**6(2):81-97.

BAYKAL, S. (1991). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 1(2), 66-75.

BEM, S. L. (1981). The BSRI and gender schema theory: a reply to Spence and Helmreich. **Psychological Review**, 88(4), 369–371.

BEM, S., L. (1983). Gender schema theory and its implications for child development: Raising gender-aschematic children in a gender-schematic society. **Journal of Women in Culture and Society**, 8(4), 598-616

- BERNHARDT, P.C. (1997). Influences of serotonin and testosterone in aggression and dominance: Convergence with social psychology. **Current Directions in Psychological Science**, 6(2), 44-48.
- BİLGE, F. & ARSLAN, A. (2000), Akılcı olmayan düşünce düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerini değerlendirmeleri. **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 2(13), 7-18.
- BİLGE, F. & ARSLAN, A. (2001). Yetişkinlerin akılcı olmayan düşüncelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 2(16), 23–31.
- BİLİCAN-GÖKKAYA, V. (2011), Türkiye'de kadına yönelik ekonomik şiddet, **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, S.12(2), ss.101-112.
- BİNGÖL, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve türkiye’de kadınlık. **Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, 2014(3), 108-114. <https://doi.org/10.18493/kmusekad.36760>
- BONOMİ, A., E., ANDERSON, M., L., NEMETH, J., RIVARA, F., P. & BUETTNER, C. (2013). History of dating violence and the association with late adolescent health. **BMC Public Health**. 2013;10(13):821.
- BORATAV, B., H., FİŞEK, G., O. & EŞLEN-ZİYA, H. (2017). Erkekliğin türkiye halleri. **İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları**. İstanbul.
- BREİDİNG, M. J., SMİTH, S., G., BASİLE, K., C., WALTERS, M., L., CHEN, J. & MERRİCK, M., T. (2014). Prevalence and characteristics of sexual violence, stalking, and intimate partner violence victimization. National intimate partner and sexual violence survey, United States. **MMWR Surveill Summ**;63(8):1-18.
- BUGAY, A & ÇOK, F. (2015). Gençlikte romantik ilişkilerde şiddet ve istismar. **Okul Psikolojik Danışmanı E-Bülteni**; 5: 15-9.

- BÜYÜKŞAHİN-ÇEVİK G (2017). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve çatışma çözme stillerinin incelenmesi. **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 13(3), 1017 - 1034. 10.17860
- BÜYÜKŞAHİN-ÇEVİK, G. & ATICI, M. (2007). Lise 3. sınıf öğrencilerinin arkadaşlık ilişkileri ve benlik saygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** . (17). 2-35.
- CAİN, J., M. (1996). The ethical and medical consequences of violence against women. **International Journal of Gynecology & Obstetrics**, 54(2), 97-100.
- CAMPBELL, A. (2006). Sex differences in direct aggression: what are the psychological mediators? **Aggression and Violent Behavior**, 11(3), 237-264.
- CARLSON, W., A. & ROSE, A., J. (2007). The role of reciprocity in romantic relationships in middle childhood and early adolescence. **Merrill-Palmer Quarterly**, 53, 262-290.
- CENGİZ, K., TOL, U. & KÜÇÜKURAL, Ö. (2004), Hegemonik erkeğin peşinden, **Toplum ve Bilim**,(101), 50-70.
- COLLINS, W.A. (2003). More and myth: the developmental significance of romantic relationships during adolescence. **Journal of Research on Adolescence**, 13(1), 1-24.
- COLEMAN, M. & GANONG, L. H. (1985). Love and sex role stereotypes: do macho men and feminine women make beter lovers? . **Journal of Personality and Social Psychology** , 49 (1), 170-176.
- CONNELL, R. W. (1998). Masculinities and Globalization. **Men and Masculinities**, 1(1), 3–23. <https://doi.org/10.1177/1097184X98001001001>
- ÇELİK, A. S., PASİNOĞLU, T., TAN, G., & KOYUNCU, H. (2013). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının belirlenmesi. **Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi** , 21 (3), 181-186.

- ÇETİNKAYA, S. K. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. **Nesne Dergisi** , 1 (2), 21-43.
- DAĞLAR, G., BİLGİÇ, D. & DEMİREL, G. (2017). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. **Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi**, 10(4), 220-228.
- DANIK, Ş. (2000). Aile içinde kadına yönelik şiddet. **Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi**, 1(10), 69-87.
- DAVIS, S., N. & GREENSTEIN, T., N. (2004). Interactive effects of gender ideology and age at first marriage on women's marital disruption. **Journal of Family Issues**, 25(5), 658–682. <https://doi.org/10.1177/0192513X03257795>
- DEMİR, M. (2008). Sweetheart, you really make me happy: romantic relationship quality and personality as predictors of happiness among emerging adults, **Journal of Happiness Studies**, 9, 57–277.
- DOBASH, R., P., DOBASH, R., E., WILSON, M. & DALY, M. (1992). The myth of sexual symmetry in marital violence. **Social Problems**, 39(1), 71-91.
- DOĞAN, S. (1995). Akılcı-duygusal terapi: kuramsal bir inceleme . **Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal** , 2 (6) , 29-36
- DÖKMEN, Z. (1999). Bem cinsiyet rolü envanteri kadınsılık ve erkeksilik ölçekleri türkçe formunun psikometrik özellikleri. **Kriz Dergisi**, 7(1), 27-40.
- DRYDEN, W. & ELLIS, A. (2001). Rational emotive behavior therapy: handbook of cognitive behavioral therapies. **Guildford Pres**, 225–349.
- DYREGOV, A. (2004). Educational consequences of loss and trauma. **Educational and Child Psychology**, 21(3),77-84
- EIDELSON, R., J. & EPSTEIN, N.(1982). Cognition and relationships maladjustment: development of a measure of dysfunctional

- relationships beliefs. **Journal of Counseling and Clinical Psychology**, 50, 715-720.
- EİSLER, R.,M. & SKİDMORE, J., R. (1987). Masculine gender role stress: scale development and component factors in the appraisal of stressful situations. **Behavior Modification**,11(2):123–136
- ELLİS, A. (1955). New approaches to psychotherapy techniques. **Journal of Clinical Psychology**, 11, 207–260. [https://doi.org/10.1002/1097-4679\(195507\)11:3<207::AID-JCLP2270110302>3.0.CO;2-1](https://doi.org/10.1002/1097-4679(195507)11:3<207::AID-JCLP2270110302>3.0.CO;2-1)
- ELLİS, A. (1995). Reason and emotion in psychotherapy: a compressive method of treating human disturbances. **Revised and updated**. New York: Carol Publishing Group.
- ELLİS, A. & DRYDEN, W. (1997). The practice of rational emotive behavior therapy. **Springer Publishing Company**. New York.
- ERGİL, D. (2001). Şiddetin kültürel kökenleri. **Bilim ve Teknik**. 399. 40- 41
- ERİKSON, E. H. (1980). Identity and the life cycle. **W. W. Norton& Company**. New York.
- EROĞLU, Y. & PEKER, A. (2011). Aileden ve arkadaştan algılanan sosyal destek ve siber mağduriyet: Yapısal eşitlik modeliyle bir inceleme. **Akademik Bakış Dergisi**, 27,1-20.
- ERSOY, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği (malatya örneği). **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 19(2), 209 - 230.
- ERYILMAZ, A. & ERCAN, L. (2011). Öznel iyi oluşun cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**. 36 (4), 139- 151
- ETCHEVERY, P. E., LE, B. & CHARANİA, M. R. (2008). Perceived versus reported social referent approval and romantic relationship commitment and persistence. **Personal Relationships**, 15, 281–295.
- FEİRİNG, C. (1996). Concepts of romance in 15-year-old adolescents. **Journal of Research on Adolescence**, 6, 181–200.

- FELDMAN, S. S., & GOWEN, L. K. (1998). Conflict negotiation tactics in romantic relationships in high school students. *Journal of Youth and Adolescence*, 27(6), 691–717
- FELMLEE, D., H. (1994). Who's on top? power in romantic relationships. *Sex Roles: A Journal of Research*, 31(5-6), 275–295. <https://doi.org/10.1007/BF01544589>
- FLOURÌ, E. & BUCHANAN, A. (2001). What predicts traditional attitudes to marriage? *Children and Society*, 15, 263-271
- FOLLINGSTAD, D. R., COKER, A. L., LEE, E., WILLIAMS, C. M., BUSH, H. M. & MENDIONDO, M. M. (2015). Validity and psychometric properties of the measure of psychologically abusive behaviors among young women and women in distressed relationships. *Violence against women*, 21(7), 875- 896.
- FORKE, C. M., MYERS, R., K., CATALLOZZI, M., & SCHWARZ, D. F. (2008). Relationship violence among female and male college undergraduate students. *Archives of Pediatric Adolescent Medicine*, 162, 634-641.
- FRIEZE, H., I., FERLIĀOJ, A., KOGOVSEK, I., HORVAT, J.& SARLIJA, N. (2003). Gender role attitudes in university students in the usa, slovenia and croatia. *Psychology of Women Quarterly*, 27, 256-261
- FURMAN, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *Current Directions in Psychological Science* ,11(5), 177- 180.
- GARCIA-MORENO, C. (2002). Violence against women: what is the world health organization doing?. *International Journal of Gynecology and Obstetrics*, 78(1), 119-122.
- GENCER, Z.,AĀIRMAN,M., E., & ARICA, S. (2019). Bilimsel araştırma makalesi istanbul ilinde kadına yōnelik şiddet sıklıĀı ve kadınların şiddet algısı. *Ahi Evran Medical Journal*, 3(1), 18–25
- GENÇTANIRIM, D. & VOLTAN-ACAR, N. (2007). Akılcı-Duygusal Davranışçı Yaklaşım ve Sezen Aksu şarkıları. *EĀitim ve Bilim*, 32(143), 27–40

- GHARAİBEH, M.,K. ABU-BAKER, N.,N. & AJJ, S. (2012). Attitudes toward and justification for wife abuse among syrian medical and nursing students. **Journal of Transcultural Nursing**, 23(3), 297-305.
- GİZİR, C. A. (2005). Orta Doğu Teknik Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin problemleri üzerine bir çalışma. **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 1(2), 196-213.
- GİZİR, C.,A. (2013). Üniversite öğrencilerinin ilişki inançlarının cinsiyet ve romantik ilişki yaşama durumlarına göre incelenmesi. **Eğitim ve Bilim**, 38 (170), 372-383.
- GOODE, W.J. (1971) Force and violence in the family. **Journal of Marriage and Family**, 33, 624-636.
<https://doi.org/10.2307/349435>
- GOVER, A., R. (2004). Risky lifestyles and dating violence: A theoretical test of violent victimization. **Journal of Criminal Justice**, 32 :171– 180.
- GÖMBÜL Ö. (2000). Hemşirelerin ailede kadına esi tarafından uygulanan şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları. **Hemşirelik Araştırma Dergisi**, 1, 19-32
- GÜNDOĞDU, R., YAVUZER, Y. & KARATAŞ, Z. (2018). Irrational beliefs in romantic relationships as the predictor of aggression in emerging adulthood. **Journal of Education and Training Studies**, 6(3).
- GÜNDÜZ, B. & GÖKÇAKAN, Z. (2004). Fiziksel istismar açısından üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi. **Muğla Üniversitesi SBE Dergisi**. 13: 29-40.
- HAMBY, S., L. & SUGARMAN, D., B. (1999). Acts of psychological aggression against a partner and their relation to physical assault and gender. **Journal of Marriage and the Family**, 61, 959-970
- HARNED, M. S. (2002). A multivariate analysis of risk markers for dating violence victimization. **Journal of Interpersonal Violence**, 17, 1179-1197.
- HASKAN-AVCI, Ö. & YILDIRIM, İ. (2015). Ergenlerde şiddet eğiliminin görülme sıklığı. **Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi**. 8(1):106-24.

- HAY, I., & ASHMAN, A., F. (2003). The development of adolescents' emotional stability and general self-concept: the interplay of parents, peers, and gender. **International Journal of Disability, Development and Education**, 50(1), 77-91.
- HEISE, L.L. (1998). Violence against women: an integrated, ecological framework. **Violence Against Women**, 4, 262 -2
- HELGESON, V., S. (2012). Gender and health a social psychological perspective. **Handbook of health psycholog**, 519–537.
- HİMELEİN, M. J. (1995). Risk factors for sexual victimization in dating: A longitudinal study of college women. **Psychology of Women Quarterly**, 19, 31-48.
- HOLMES K. & SHER L. (2013). Dating violence and suicidal behavior in adolescents. **Int J Adolesc Med Health**;25(3):257-61.
- HONEYCUTT, J. & CANTRILL, J. (2001). Cognition, communication and romantic relationships. Mahwah, NJ: Erlbaum. Jones, W. H., Freemon, J. E. ve Goswick, R. A. (1981). The persistence of loneliness: Self and other determinants. **Journal of Personality**, 49(1), 27-48.
- HORTAÇSU, N. (2007). Family- versus couple-initiated marriages in turkey: similarities and differences over the family life cycle. **Asian Journal of Social Psychology's**, (20), 103-116. <https://doi.org/10.1111/j.1467-839X.2007.00217.x>
- İMAMOĞLU, O. (1993). Değişen dünyada değişen aile-içi roller . **Kadın Araştırmaları Dergisi** , 0 (1) , - . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iukad/issue/729/7875>
- İMAMOĞLU, E., O. (2000). Changing gender roles and marital satisfaction in Turkey. In F. Acar, & A. Ayata (Eds), **Gender and identity construction** (pp. 101-116). Netherlands: Brill Inc
- JEWKES, R. (2002). Intimate partner violence: causes and prevention. **The Lancet Psychiatry** .359(9315): 1423-9.

- JEWKES, R., LEVİN, J. & PENN-KEKANA, L. (2002). Risk factors for domestic violence: findings from a South African cross-sectional study. **Soc Sci Med.** 55(9):1603-17. doi: 10.1016/s0277-9536(01)00294-5. PMID: 12297246.
- JOANE, N. (2000). Ethnicity and sexuality. **Annual Review of sociology**,107–133
- KABASAKALI, Z. & GİRLİ, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Hakkındaki Görüşlerinin, Deneyimlerinin Bazı Değişkenler ve Yaşam Doyumu ile İlişkisi (DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Örneği). **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 14(2), 105-123.
- KALKAN, M. (2010). Ergen romantik ilişkilerinde duygusal istismar, fiziksel istismar ve soruna yönelmeye Adlerian bir bakış: Sosyal ilgi. **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 11 (3), 242-247.
- KANBAY, Y., IŞIK, E., YAVUZASLAN, M. & KELEŞ, S. (2012). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili görüş ve tutumlarının belirlenmesi. **Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi**, 1(2), 107119.
- KAPLAN, S., AKALIN, A., PINAR, G. & YILMAZER, T. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddete ve mesleki rollerine yönelik tutumları. **Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi**, 2 (1), 26-35.
- KAPTANOĞLU,C.& KÖŞGER, F. (2012). Şiddetin ruhsal kökenleri. **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 2(3): 191-198
- KARAKURT, G., KRİSTİN, E.& SİLVER, B., A. (2013). Emotional abuse in intimate relationships: The role of gender and age, **Violence Vict.** 28(5): 804-21.
- KARATAY, M., KARATAY, G., GÜRARSLAN-BAŞ, N. & BAŞ, K. (2017). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. **Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi.** (27). 62-71

- KAYA, Ö. S. (2018). Romantik ilişkilerde problem çözme becerilerinin empati ve mental iyi oluş açısından incelenmesi. **Yükseköğretim ve Bilim Dergisi** , (1) , 62-72 .
- KEPİR-SAVOLY, D., D., ULAŞ, Ö. & DEMİRTAŞ-ZORBA, S. (2014). Factors that influence level of couple violence acceptance among university students. **Turkish Psychological Counseling and guidance Journal**. 5(42):173-83.
- KILINÇER, A. S. & TUZGÖL-DOST, M. (2013). Romantik ilişkiyi değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi, **Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme**, (4),15-32.
- KIZMAZ, Z. (2006). Şiddetin sosyo-kültürel kaynakları üzerine sosyolojik bir yaklaşım. **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. 16(2):247-67.
- KOCACIK, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine. **C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 2 (1), 1-7.
- KOÇÖZ, R. (2011). ‘Şiddet’ üzerine. **Ankara Barosu Dergisi**, (1), s.245-254.
- KÖKTAN, M. & YILDIRIM, F. (2018). Toplumsal cinsiyet temelli şiddete ve ayrımcılığa karşı sosyal hizmet perspektifinden kadınların güçlendirilmesi. **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 11(58):717-723.
- KURTS-SWANGER, K. & PETCOSKY, J., L. (2003), Violence in the Home: Multidisciplinary Perspectives, **Oxford Universtiy Press**, New York: United states of america.
- LEWIS, S., F. & FREMOUW, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. **Clinical Psychology Review**, 21(1), 105-127.
- LUBELL, K., M. & VETTER, J., B. (2006) Suicide and youth violence prevention: The promise of an integrated approach. **Agression and Violence Behavior**.11: 167-175.
- MANDT, A., K. (1993). Curriculum revolution in action: nursing and crisis intervention for victims of family violence. **Journal of Nursing Education**, 32(1), 7-12.

- MARLAR, J. A. & JACOBS, K. (1993). Differences in the marriage role expectations of college students from intact and divorced families. **Journal of Divorce & Remarriage**, 18(3-4), 93-103.
- MARSHALL, G.,A. & FURR, L., A. (2010). Factors that affect women's attitudes toward domestic violence in Turkey. **Violence and Victim**, 25(2), 265-277.
- MATHESON, F., I., DAOUD, N., HAMILTON-WRIGHT, S., BORENSTEIN, H., PEDERSEN, C., & O'CAMPO, P. (2015). Where did she go? The transformation of self-esteem, self-identity, and mental well-being among women who have experienced intimate partner violence. **Women's health issues**, 25(5), 561-569.
- MEETOO, V. & MİRZA, H. (2007). There is nothing honourable about honour killings: gender, violence and the limits of multi culturalism. **Women's Studies International Forum** , 30 (3),187-200.
- MERELL, J. (2001). Social support for victims of domestic violence. **Journal of Psychological Nursing & Mental Health Services**, 30(11), 30-34.
- MIHÇIOKUR, S. & AKIN, A. (2015). Flört şiddeti- şiddet'li sevgi. **Sağlık ve Toplum**.25(2):9-15.
- MOSHER, C. & DANOFF-BURG, S. (2007). College students' life priorities: The influence of gender and genderlinked personality traits. **Gender Issues**, 24, 21-33.
- MUDD, E., H.(2002) Women's Conflicting Values, **Journal of Marriage and Family Living**, (8),3.50-65.
- MYERS, J. E., SWEENEY, T. J. & WITMER, J., M. (2000). The wheel of wellness counseling for wellness: A holistic model for treatment planning. **Journal of Counseling and Development**, 78(3), 251–266
- MURRAY, C. E., WESTER, K. L., & PALADINO, D. A. (2008). Dating violence and self-injury among undergraduate college students: Attitudes and experiences. **Journal of College Counseling**, 11(1), 42-57.

- NACİYE, G. & YILGÖR, S. (2020).Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançları, evliliğe ilişkin tutumları ve psikolojik belirtileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. **Social Sciences Studies Journal**.
- NEWMAN, L., K. (2002), Sex, gender and culture: issues in the definition, assesment and treatment of gender identity disorder, **Clinical Child Psychology and Psychiatry**, (7), .358-367
- OGRODNIK, L. (2008). Family violence in canada: a Statistical Profile, **Canadian Centre for Justice Statistics**, Canada.
- ÖNGEN, B., & AYTAÇ, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri İlişkisi. **Journal of Sociological Studies/Sosyoloji Konferansları**, (48).
- ÖZAYDINLIK, K. (2014).Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**.14(33):93-112.
- ÖZDERE, M. & KÜRTÜL, N. (2018).The effect of dating violence training on the attitudes of university students towards dating violence. **SSD Journal**. (9):123-36.
- ÖZGÜR, G., YÖRÜKOĞLU, G.& BAYSAN-ARABACI, L. (2011). High school student’s perception of violence, level of tendency to violence and effective fac tors. **Journal of Psychiatric Nursing**. 2011;2(2):53-60
- ÖZMETE, E. & YANARDAĞ, M. Z. (2016). Erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rolleri: Kadın ve erkek olmanın değeri. **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 20(1), 91-107.
- PAGE, A.,Z. & İNCE, M. (2008). Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme. **Türk Psikoloji Yazıları**, 11 (22), 81-94.
- PALA-AKBABA, T. & EROL, D. (2019). Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ile mutluluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. **Education and Social Sciences**, 1 (1) , 32-44 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/caless/issue/47370/597584>
- PLECK, J. H. (1976). The male sex role: Definitions, problems, and sources of change. **Journal of Social Issues**, 32(3), 155-164

- POLAT, O. (2016). Şiddet (violence). **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, 15-34
- POWERS, R., A. & KAUKINEN, C., E. (2012). Trends in intimate partner violence: 1980-2008. **Journal of Interpersonal Violence**, 27(15), 3072-3090.
- RIZZO, C. J., DALEY, S. E. & GUNDERSON, B. H. (2006). Interpersonal sensitivity, romantic stress, and the prediction of depression: A study of inner-city, minority adolescent girls. **Journal of Youth and Adolescence**, 35, 469-478.
- ROİSMAN, G. I., COLLİNS, V., A., SROUFE, L., A. & EGELAND, B. (2005). Predictors of young adults' representations of and behavior in their current romantic relationship: prospective tests of the prototype hypothesis. **Attachment and Human Development**, 7(2), 1051-1121.
- ROMANS, J. S., & DEBORD, J. (1995). Development of the relationship beliefs questionnaire. **Psychological Reports**, 76, 1248-1251.
- SABANCIOĞULLARI, S., TAŞKIN, F., Y., AR, E. & ÇAKMAKTEPE, G. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları, benlik saygıları ve etkileyen faktörler. **Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi**, 13(1), 35-43.
- SABRİ, B., RENNER, L., M., STOCKMAN, J., K., MİTTAL, M. & DECKER, M. R. (2014). Risk factors for severe intimate partner violence and violence-related injuries among women in India. **Women & Health**, 54(4), 281-300
- SAEWYC, E. (2009). "Nearly one in five university students experienced violence in last six months: UBC study". **Journal of Adolescent Health**.
<http://www.apsc.ubc.ca/newsevents/article.php?page=/2009/07/nearly-onein-five-university-students.html> (29.10.2009).

- SAKALLI, N. & CURUN, F. (2001). Romantik ilişkilerle ilgili kalıp yargılara karşı tutumlar. **İstanbul Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi**. 1 (22), 31-45
- SALTZMAN, L., FANSLOW, J. L., MCMAHON, P. M. & SHELLEY, G. A. (2002). Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements, Centers for Disease Control and Prevention, **National Center for Injury Prevention and Control**.. (1), 89-104.
- SARAÇ, A., HAMAMCI, Z.& GÜÇRAY, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordaması . **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 5(43), 69-81.
- SARI, T., & KORKUT-OWEN, F. (2015). Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeği'nin geliştirilmesi. **International Journal of Human Sciences**, 12(1), 255-273.
- SCAGLIONE, J. & SCAGLIONE, A. R. (2006). Bully-proofing children: a practical, hands-on guide to stop bullying. **Plymouth: Rowman & Littlefield Publishers**.
- SCHUMACHER, J. A. & SLEP, A. M. S. (2004). Attitudes and dating aggression: a cognitive dissonance approach. **Prevention Science**, 5(4), 231-243.
- SEÇGİN , F., & TURAL, A. (2011). Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. **e-Journal of New World Sciences Academy** , 6 (4).
- SELÇUK, K. T. & AVCI, D. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: Flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. **Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi**, 9(3), 302-308.
- SHEN, A. C. T., CHIU, M. Y. L. & GAO, J. (2012). Predictors of dating violence among Chinese adolescents: The role of gender-role beliefs and justification of violence. **Journal of Interpersonal Violence**, 27(6), 1066-1089.

- SİMİKİNS, S., & KATZ, S. (2002). Criminalizing abused girls. **Violence Against Women**, 8(12), 1474–1499. <https://doi.org/10.1177/107780102237966>
- SOMERSAN, S. (1996). Şiddetin iki yüzü. **Cogito**, 6:41-50.
- SPRECHER, S. (2002). Sexual satisfaction in premarital relationships: associations with satisfaction, **Love, Commitment and Stability**. 39(3):190-6. doi: 10.1080/00224490209552141
- SPRECHER, S. & METTS, S. (1999). Romantic beliefs: their influence on relationships and patterns of change over time. **Journal of Social and Personal Relationships**, 16, 834-851.
- STACKERT, R., A., & BURSİK, K. (2003). Why am I unsatisfied? adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. **Personality and Individual Differences**, 34, 1419–1429.
- STRAUS, M. A. (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. **Violence Against Women**, 10, 790 – 811.
- STONARD, K., E. (2021). The prevalence and overlap of technology-assisted and offline adolescent dating violence. **Current Psychology**, 40(3), 1056-1070.
- STONARD, K., E., BOWEN, E., WALKER, K. & PRİVE, S., A. (2017). “They’ll always find a way to get to you”: technology use in adolescent romantic relationships and its role in dating violence and abuse. **Journal of interpersonal violence**. 32(14):2083-117.
- SULLİVAN, B. & SCHWEBEL, A. (1995). Relationship belief and expectations of satisfaction in marital relationships: implications for family practitioners. **The Family Journal**, 3(4), pp. 298-305.
- SÜNBUİL, A. & UYAR-HAZAR, H. (2020). Kadın sağlığını etkileyen faktörler: kocagür örneği. **Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi**, 6 (2), 58-70. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kashed/issue/58386/697628>
- SWART, L., SEEDAT, M., STEVENS, G. & RİCARDO, I. (2002). Violence in adolescents’ romantic relationships: findings from a survey amongst

school-going youth in a South African community. **Journal of Adolescence**, 25, 385–395.

SZENTAGOTAI, A & FREEMAN, A. (2007), An analysis of the relationship between irrational beliefs and automatic thoughts in predicting distress. **Journal of Cognitive and Behavioral Psychotherapies**, 7 (1).

ŞAHAN, B. & ÇUHADAROĞLU, A. (2022). Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ile flört şiddetine yönelik tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. **Uluslararası Müfredat ve Öğretim Dergisi**, 14 (1), 304–325.

ŞENOL, D. & YILDIZ S. (2013). Kadına yönelik şiddet algısı-kadın ve erkek bakış açılarıyla. **Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları**. s.8-13, 23-25,

ŞİRİN, D., H.& BAYRAKÇI, E. (2020). Romantik ilişki geliştirme program'ının (RİGP) romantik ilişki doyumu ve romantik inanç düzeyine etkisinin incelenmesi. **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 16(1): 145-165

TAGAY, Ö., ÇALIŞANDEMİR, F. & ÜNÜVAR, P. (2018). Genç yetişkenlerin algılanan stres düzeyleri ile akılcı olmayan inançları ve benlik saygıları arasındaki ilişki. **International Journal of Education Technology and Scientific Researches** , 3 (7) , 167-175 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijetsar/issue/42215/424964>

THOMPSON, E. H. & PLECK, J., H. (1986). The structure of male role norms. **American Behavioral Scientist**, 29(5), 531–543. <https://doi.org/10.1177/000276486029005003>

TJADEN, P. & THOMAS, N. (1998). Prevalence, incidence, and consequences of violence against women: findings from the national violence against women survey, **National Institute of Justice**.

TONGA, Z. & ACAR, V., N. (2017) ‘Titanik’ filminin akılcı duygusal davranışçı terapi açısından değerlendirilmesi. **Journal of Social and Humanities Sciences Research**, 4(12), 1069-1080.

- ULUOCAK, Ş., GÖKULU, G. & BİLİR., O. (2014), "Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: partner şiddeti", **International Journal of Human Sciences**, S.11(2), ss.362-387
- VARGEL-PEHLİVAN, P. (2017). Toplumsal cinsiyet bağlamında kuramsal yaklaşımlar: bir literatür taraması. **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 16(31), 497-521.
- VATANDAŞ, D. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. **Istanbul Journal of Sociological Studies**, (35), 29-56.
- VEFİKULUÇAY, D., DEMİREL, S., TAŞKIN, L. & EROĞLU, K. (2007). Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. **Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi**, 14 (2): 12–27.
- VEZİNA, J. & HEBERT, M. (2007). Risk factors for victimization in romantic relationships of young women: a review of empirical studies and implications for prevention. **Trauma, Violence and Abuse**, 8, 33-66.
- WATTER, D. N. (1988) Rational-emotive education: a review of the literature. **Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy**, 6(3), 139–145.
- WATTS, C. & ZİMMERMAN, C. (2002). Violence against women: global scope and magnitude. **The Lancet**, 359: 1232-1237
- WHİSMAN, M. A. & FRIEDMAN, M. A. (1998). Interpersonal problem behavior associated with dysfunctional attitudes. **Cognitive Therapy and Research**, 22, 149 –160.
- WILLIAMS, S. O. & CONNOLLY, J. (1997). Revisiting intimacy and autonomy. A lifespan Approach, Paper Presented at The Biannual Meeting of The Society For **Research in Child Development**, Washington D.C.
- WILLİS, C.E., HALLİNAN, M.N., & MELBY, J. (1996). Effects of sex role stereotyping among European American students on domestic violence culpability attributions. **Sex Roles**, 34, 475-491.

- WİNCENTAK, K., CONNOLLY, J., & CARD, N. (2017). Teen dating violence: a meta-analytic review of prevalence rates. **Psychology of Violence**, 7(2), 224–241. <https://doi.org/10.1037/a0040194>
- WOODWARD, L., J., FERGUSSON, D. M. & HORWOOD, L. J. (2002). Deviant partner involvement and offending risk in early adulthood. **Journal of Child Psychology and Psychiatry**, 43(2), 177–190. <https://doi.org/10.1111/1469-7610.00011>
- YANIK, A., HANBABA, Z., SOYGÜR, S., AYALTI, B. & DOĞAN, M. (2014). Kadına yönelik şiddet davranışlarının değerlendirilmesi: türkiye'den kanıt”, **Electronic Journal of Vocational Colleges**, 104- 111.
- YEE, M. & BROWN, R. (1994). The development of gender differentiation in young children. **British Journal of Social Psychology**, 33(2), 183-196
- YİĞİTALP, G., ERTEM, M. & ÖZKAYNAK, V. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Konusunda Deneyimleri ve Bu Konudaki Görüşleri. **TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni**, 6 (2): 131-136
- YOUNT, K.,M., HALİM, N., HYNES, M. & HİLLMAN, E.R. (2011). Response effects to attitudinal questions about domestic violence against women: A comparative perspective, **Social Science Research**, 40, 873–884.
- ZWEİG, J.,M., LACHMAN, P., YAHNER, J. & DANK, M. (2014). Correlates of cyber dating abuse among teens. **Journal of Youth and Adolescence**.43(8):1306-21.

KİTAPLAR

- ACAR, F. & GÜNEŞ-AYATA, A. (Ed.), Gender and Identity Construction: 'Women of Central Asia, the Caucasus and Turkey içinde (101-116). Leiden: Btill.
- ADAÇAY, F. R. (2014), Toplumsal Cinsiyet ve Kalkınma. Bursa: Ekin Yayınevi.

- AKIN, A., ÜNER, S., ASLAN, D., ESİN, Ç. & COŞKUN A. (2003). Kadın sağlığı ve sigara, şiddet, beslenme. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Kitabından (editör: Ayşe Akın) TC Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Gen.Müd., HÜKSAM, UNFPA.ss 88. Ankara.
- ATAY, T. (2018). Çin işi Japon İş: Cinsiyet ve Cinsellik Üzerine Antropolojik Değıniler. 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- BANDURA, A. (2006). Autobiography. MG Lindzey & WM Runyan (Eds.), A History of Psychology in Autobiography (Vol. 9). Washington, DC: American Psychological Association.
- BASOW, S. A. (1992). Gender Stereotypes and Roles (3rd ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing.
- BAYGAL, A. (2012). Şiddetin Aile İçi Görünümleri. (N. Adak, Dü.) Değışen Toplumda Değışen Aile. Ankara.
- BLOOD, R., O. & WOLFE, D., M. (1960). Husbands and Wives. Free Press. Michigan University.
- BORA, A. (2010). Kadınların Sınıfı Ücretli Ev Emeği ve Kadın Öznelliğinin İnşası. İstanbul: İletişim Yayınları.
- BORA, A. & ÜSTÜN, İ. (2005). Sıcak Aile Ortamı: Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler. İstanbul: Tesev Yayınları.
- BURGER, J. M. (2006). Kişilik. (Çev. Sarioğlu, E. D. İ.), İstanbul: Kaknüs Yayınları. (Orijinal eserin yayım tarihi 2004).
- CÜCELOĞLU, D. (1997). Yeniden İnsan İnsana. (15.Baskı).İstanbul:Remzi Kitabevi.
- CÜCELOĞLU, D. (2014). Geliştiren Anne-Baba. İstanbul, Remzi Kitabevi.
- ÇAHA, Ö. (1996). Sivil Kadın (Türkiye’de Sivil Toplum ve Kadın). İstanbul: Vadi Yayınları
- ÇAKIR-KOÇAK, Y. & ÖZTÜRK-CAN, H. (2019). Flört Şiddeti: Tanımı, Sınıflaması ve Değıerlendirilmesi. Toplumsal Cinsiyet ve Kadın (1. Baskı). Ankara: Türkiye KliniKleri Yayınevi.

- DAVID, D., LYNN, J., & ELLIS, A. (2010). Rational and Irrational Beliefs. New York: Oxford University Press.
- DÖKMEN, Z. Y. (2012). Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- DRYDEN, W. (2019). The Distinctive Features of rational emotive behavior therapy, in Advances in REBT, eds M. Bernard and W. Dryden (Cham: Springer). doi: 10.1007/978-3-319-93118-0_2
- ELLIS, A. (1996). Better, deeper and more enduring brief therapy. New York: Bruner/Mazel
- ELLIS, A., & HARPER, R. A. (1975). *A new guide to rational living*. Prentice-Hall.
- ERİKSON, E. H. (1968). Identity: youth and crisis. New York: Norton. USA.
- ERİKSON, E.H. (1980) Identity and the Life Cycle. New York: Norton. USA
- FINKEL, E., J. & ECKHARDT, C., I. (2013). Intimate partner violence. J.A. Simpson ve L. Campbell, (Ed.), The Oxford handbook of close relationships içinde (452474). New York: Oxford University Press.
- FURMAN, W., & SCHAFFER, L. (2003). The role of romantic relationships in adolescent development. In P. Florsheim (Ed.), Adolescent romantic relations and sexual behavior: Theory, research, and practical implications. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- GRİEGER, R. M. & BOYD, J. D. (2006). Childhood anxieties, fears, and phobias: a cognitive behavioral, psychsituational approach. In A. Ellis & M. E. Bernard (Eds.), Rational emotive behavioral approaches to childhood disorders: Theory, practice and research (pp. 232-256). USA: Springer.
- GÜDÜCÜ, B. (2018). Biyolojik Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi (Editörler: D. Şenol, H. E. Kaya).1. Baskı. Lisans Yayıncılık. İstanbul. Çevrimiçi: https://www.academia.edu/45174575/Toplumsal_Cinsiyet_Sosyolojisi Erişim tarihi: 05.08.2021.
- GÜVENÇ, B. (1996), Kültür ve Demokrasi, Ankara.

- HENDRICK, S. S. (2009). Yakın İlişkiler Psikolojisi. (Çev. Ed. A. Dönmez). Ankara: Nobel Yayınevi. (Orijinal eserin yayım tarihi 2003)
- İLKKARACAN, P., GÜLÇÜR, L.& ARIN, C. (1996). Sıcak yuva masalı: aile içi şiddet ve cinsel taciz, İstanbul: Metis Yayınları.
- İstanbul: Otonom Yayıncılık.
- KALKAN, M. & YALÇIN, İ. (2012). Evlilik Öncesi Dönem ve Romantik İlişkiler. İçinde: M.Kalkan ve Z.Hamamcı(Ed.), Evlilik Öncesi Psikolojik Danışma. Ankara: Anı Yayıncılık.
- KARAL, I. & AYDEMİR, E. (2012). Türkiye’de kadına yönelik şiddet. Uşak Yayınları. Uşak.
- KAYLI-ŞAŞMAN, D. (2011). Kadın Bedeni ve Özgürleşme. İzmir: İlyaz Yayınları.
- KEMERLİ, N. (2003). Aile içinde kadına yöneltilen şiddet, Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu Kitabı, Ankara: Tabip Odası Yayınları.
- KÖKNEL, Ö. (2013). Şiddet Dili. (N. Feroğlu, Dü.) İstanbul: Remzi kitabevi.
- LİNDSEY, L. L. (2016). Gender Roles a Sociological Perspective (6. Baskı). New York: Routledge.
- MOİR,A.& JESSEL, D. (2002), Beyin ve Cinsiyet,(Çev..Tarık Demirkan), İstanbul, Pencere Yayınları.
- MURDOCK, N., L. (2012). Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları: Olgu Sunumu Yaklaşımıyla. (Çev. R. Arı ve F. Akkoyun). Ankara: Nobel Yayıncılık. (Orijinal eserin yayım tarihi 2008).
- NAGEL, J. (1998). Erkeklik ve milliyetçilik: Ulusun inşasında toplumsal cinsiyet ve cinsellik. (Çev. Aksu Bora), A. G. Altınay (Ed.), Vatan, Millet, Kadınlar, 58-94. İletişim Yayınları, İstanbul.
- NEENAN, M. & DRYDEN, W. (2005). Cognitivetherapy in a nutshell (counselling in a nutshell). SAGE Publications.
- OAKLEY, A. (1985). Sex, Gender, and Society. Gower/Maurice Temple Smith, Aldershot, Hants., England.

- OHANA, Y. & TITLEY, G.(2014). Toplumsal Cinsiyet Konuşmaları: Gençleri Etkileyen Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hakkında Bir Kılavuz. (Çev. Ş.K. Bahçeci). İstanbul: Eray Basım.
- SEGAL , L. (2007). Slow motion: changing masculinities, changing men. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- SELEK, P. (2018). Sürüne sürüne erkek olmak. 8. Baskı. İletişim Yayınları. İstanbul.
- SHARF, R., S. (2014). Psikoterapi ve psikolojik danışma kuramları. Kavramlar ve örnek olaylar. (5. Basımdan Çeviri). (N Voltan-Acar, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınevi.
- SOLMUŞ, T. (2010a). Romantik Terörizm ve Romantik Tecavüz. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- STONE, A. (2015). Feminist Felsefeye Giriş. (Çev. Y. Cingöz, B. Tanrısever). (Orijinal yayın tarihi, 2007).
- ŞENER, E.,B. (2011). “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi”. KSGM Yayınları, s.16-52, Ankara.
- WALBY, S. (1990). Theorizing patriarchy. Blackwell Publishers Ltd.: Oxford, UK and Cambridge USA.

TEZLER

- KODAN-ÇETİNKAYA, S. (2013). Evli Bireylerin Evlilik Kalitesi Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum
- KURT, A., A. (2019). Genç yetişkinlerde akılcı olmayan romantik ilişki inançları, bilişsel esneklik, ve benliğin ayrılaşması ilişkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- KÜÇÜKARSLAN, M. (2011). Mersin üniversitesi öğrencilerinin romantik ilişkilere yönelik inançlarının cinsiyet, sınıf ve romantik ilişki yaşama

durumu değişkenlerine göre incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.

ÖCAL-YÜCEOL,S., E.(2016).Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler.Yayımlanmamış yüksek lisans tezi,İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.

SARI, T. (2008). Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

TOK, Y. (2001). “Cinsiyet rolleri ile ilgili farklı yargılara sahip üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri.” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

YILDIZ, M. (2016). Romantik ilişkilerde şiddetin ana-baba tutumları ve benlik saygısı ile ilişkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa

YILGÖR, S. (2020). Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarının ve psikolojik belirtilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlara göre incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.

YUMUŞAK, A. (2013). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

ZEYNELOĞLU, S. (2008). Ankara’da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Doktora Tezi), Ankara

DİĞER KAYNAKLAR

AKINCI, G. E. , DURAK, G., GÖKÇAY, B., KARA, S. B. & ÖZKAN, N. D. (2014). “Şiddet’li sevgi”. [http://tip.baskent.edu.tr/kw/upload/600/dosyalar/cg/sempozyum/ogrmsm_pzsnm14/14.P9 .pdf](http://tip.baskent.edu.tr/kw/upload/600/dosyalar/cg/sempozyum/ogrmsm_pzsnm14/14.P9.pdf) den alınmıştır.

- ASLAN, D., VEFİKULUÇAY YILMAZ, D., ZEYNELOĞLU, S., ERDOST, T., & TEMEL, F., (2008). Ankara'da iki Hemşirelik Yüksekokulu'nun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi. . : HÜKSAM.
- BREİDİNG, M. J., BASİLE, K. C., SMİTH, S. G., BLACK, M. C. & MAHENDRA, R. (2015). Intimate partner violence surveillance uniform definitions and recommended data elements, Atlanta, Gürcistan
- COOK, J. R. (2000). Principles of treatment. Aegis PsychologicalServicesInc. Retrieved from: http://wholebeinginstitute.com/wp-content/uploads/Cook-J_Principles-ofTreatment.pdf
- ÇABUK-KAYA, N. (2006). Şiddetin sosyal dinamikleri. Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu. 20-21 Mayıs Ankara: Eğitim Sen Yayınları, 105-119
- DATING VİOLANCE RESEARCH CENTER. "Campus Dating Violence fact sheets"(2002). Accessed March 15, 2017, at https://www.uvm.edu/police/public_downloads/Dating.Violence.pdf.
- DEMİR, G., BİÇER, S., ŞAHİN, F., BULUCU, G., D., AYMELEK-ÇAKIL, N. & CERİT, B. (2014). Bir üniversitenin birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma durumları ve flört şiddeti konusunda verilen eğitimin bilgi düzeylerine etkisi. 17. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi Kitapçığı.
- FOKKER, J. & Van KOOTEN, A. M. (2009). Relationship beliefs: their association with entering into a relationship, their change over time and with transitions in relationship status. Unpublished Master Thesis. Utrecht University, Netherlands. [Online] Retrieved on 22-November-2011, at URL: [http:// igitur-archive.library.uu.nl](http://igitur-archive.library.uu.nl)

- FRA (Avrupa Birliği Temel Haklar Kurumu) (2014), Kadına Yönelik Şiddet: AB çapında bir anket, erişim adresi: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-main-results>, Son erişim tarihi 9 Aralık 2015.
- GARCÍA-MORENO, C., JANSEN, H., A., F., M., ELLSBERG, H., HEİSE, L. & WATTS, C. (2005). WHO Multi-country study on women's health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomez and women's responses. Geneva: World Health Organization.
- HÜNEE (2014). 2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara.
- KARAL, D. & AYDEMİR, E. (2012). "Türkiye'de kadına yönelik şiddet". Uluslararası stratejik araştırmalar kurumu (USAK) sosyal araştırmalar merkezi, rapor no: 12-01, Ankara.
- SANCAR, S., ACUNER, S., ÜSTÜN, İ. & BORA, A. (2006). "Cinsiyet Eşitsizliği Bir Kadın Sorunu Değil Toplumun Sorunudur", UNDP-Kalkınma ve Demokratikleşme Projelerinde Cinsiyet Eşitliği Hedefinin Gözetilmesi Eğitimi, 2005-2006, UNDP, İstanbul.
- TANTEKİN, F (1995). Aile içi Şiddete İlişkin Bir Çalışma ve Konuya Sosyolojik Açıdan Bakış", KADIN DAYANIŞMA VAKFI, Şiddete Karşı Somut Bir Adım: Ankara Gecekonularında Kadınlarla Ortak Bir Çalışma, Ankara: Kadın Dayanışma Vakfı, . 37- 48
- TEZCAN, M. (1997). Kültürel Antropoloji. T. C. Kültür Bakanlığı Kültür Eserleri, Ankara.
- TOPLU, E. & SÜMER, Z. (2011). Flört ilişkisinde şiddetin yaygınlığı ve türleri. National Conference on Guidance and Psychological Counseling, (3-05 Ekim 2011), İzmir, Türkiye. <https://hdl.handle.net/11511/84269> sayfasından erişilmiştir.
- JANSEN, H. A. F. M., YÜKSEL, İ. & ÇAĞATAY, P. (2009). Kadına yönelik şiddetin yaygınlığı. Türkiye'de kadına yönelik şiddet içinde T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (45–69). Elma Teknik Basım Matbaacılık. Ankara.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2008a). Aile içi şiddetle mücadele el kitabı. Ankara

KARADUMAN, T., A., UYANIK, D. & KARAKAYA, Z. (1993). Şiddeti İçselleştiren Kadın Profili: Türkiye İçin Nicel Yaklaşım, Erişim Adresi: www.Die.Gov.Tr/Tkba/English_TKBA/Makaleler.Htm12k. Erişim Tarihi:14.7.2004

KYAIS. (2012). Kadına Yönelik Aile içi Şiddetin Önlenmesi Projesi. Kadına Yönelik Aile içi Şiddetin Nedenleri, Sonuçları, Alınacak Önlemler.

MARSHALL, G. (2003). Sosyoloji Sözlüğü. (O. Akınhay , & D. Kömürcü, Çev.) İstanbul: Bilim ve Sanat Yayınları.OECD (2021), Violence Against Women

<https://www.oecd.org/gender/vaw.htm>

ÖZTEKİN, C. (2016). Genç yetişkinlerin romantik ilişkilerinde bağlılık kavramının önemi ve bağlılığın olası yordayıcıları. Elementary Education Online, 15(3): 1066-1075,

YİĞİTALP, G., ERTEM, M. & ÖZKAYNAK, V. (2007). “Üniversite öğrencilerinin şiddet konusunda deneyimleri ve bu konudaki görüşleri”. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 6(2), 131- 136. <http://www.korhek.org/?mno=207>’ den alınmıştır.

WHO (2014), Global Status Report on Violence Prevention. Erişim: http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/status_report/2014/en/

WHO (2002), World Report on violence and Health: Summary. Geneva

EKLER

EK 1: Kişisel Bilgi Formu

EK 2 : Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği (RİDÖ)

EK 3: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

EK 4: Romantik İlişkilerde İnançlar Envanteri

EK 5: Etik Kurul Kararı

EK 1: Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

1) Cinsiyetiniz

Kadın ( ) Erkek ( )

2) Yaşınız ( )

3) Sınıfınız

1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora ( )

4) Hayatınız Boyunca En Çok Hangi Bölgede Bulundunuz?

Akdeniz ( ) Marmara ( ) Doğu Anadolu ( ) İç Anadolu ( ) Güney Doğu Anadolu ( ) Karadeniz ( ) Ege ( )

5) Şu anki romantik ilişki durumunuz için hangisi uygundur?

Flört ( ) Sözlü ( ) Nişanlı ( ) Evli ( )

6) Romantik ilişkiniz ne kadar süredir devam ediyor (Lütfen ay cinsinden belirtiniz)

( )

EK 2 :Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği (RİDÖ)**Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği (RİDÖ)**

MADDELER	HİÇBİR ZAMAN	NADİREN	BAZEN	SIKLIKLA	ÇOK SIK
1. Başkalarının yanında beni küçümser.	( )	( )	( )	( )	( )
2. Aldığım kararları eleştirir.	( )	( )	( )	( )	( )
3. Fiziksel özelliklerimle alay eder.	( )	( )	( )	( )	( )
4. Bana hoşlanmadığım isimler (kilolu, kısa vb.) takar.	( )	( )	( )	( )	( )
5. Bana tokat atar.	( )	( )	( )	( )	( )
6. İstemediğim cinsel davranışlarda bulunmam için beni zorlar.	( )	( )	( )	( )	( )
7. Çekici olmadığımı söyler.	( )	( )	( )	( )	( )
8. İsteklerini yerine getirmezsem ilişkiyi bitirmekle tehdit eder.	( )	( )	( )	( )	( )
9. Arkadaşlarımla sosyal etkinliklere katılmamdan rahatsız olur.	( )	( )	( )	( )	( )
10. Görüşlerini kabul etmediğim zaman çok sinirler.	( )	( )	( )	( )	( )
11. Herhangi bir nesneyle canımı acıtır.	( )	( )	( )	( )	( )
12. Cinsel olarak yaşadıklarımızı aileme söylemekle tehdit eder.	( )	( )	( )	( )	( )
13. Başarılarımı takdir etmez.	( )	( )	( )	( )	( )
14. Bana sevgi sözcükleri kullanmaktan kaçınır.	( )	( )	( )	( )	( )
15. Bana küfreder.	( )	( )	( )	( )	( )
16. Bana hakaret eder.	( )	( )	( )	( )	( )
17. Beni şiddetle iter.	( )	( )	( )	( )	( )
18. Ona bağlanmam için cinselliği bir araç olarak kullanır.	( )	( )	( )	( )	( )
19. İsteklerini koşulsuz olarak kabul etmemi bekler.	( )	( )	( )	( )	( )
20. İzin almadan özel eşyalarımı (çanta, günlük vb.) karıştırır.	( )	( )	( )	( )	( )
21. Benim için en iyisini kendisinin bildiğini savunur.	( )	( )	( )	( )	( )
22. Cinsel sınırlarıma saygı duymaz.	( )	( )	( )	( )	( )
23. Yeteneklerimi küçümser.	( )	( )	( )	( )	( )
24. Kapalı bir mekanda beni zorla alıkoyar.	( )	( )	( )	( )	( )
25. Beni başkalarına şikâyet eder.	( )	( )	( )	( )	( )
26. Onun onaylamadığı bir karar verdiğimde sinirlenir.	( )	( )	( )	( )	( )
27. Beni yumruklar.	( )	( )	( )	( )	( )
28. Rahatsız edici cinsel içerikli mesaj veya e-posta gönderir.	( )	( )	( )	( )	( )
29. Bana bağırır.	( )	( )	( )	( )	( )
30. Beni dövmekle tehdit eder.	( )	( )	( )	( )	( )

31. Beni hemcinslerimle kıyaslar.	( )	( )	( )	( )	( )
32. Bana emreder.	( )	( )	( )	( )	( )
33. Beni şiddetli bir şekilde sarsar.	( )	( )	( )	( )	( )
34. Gizlice özel görüntülerimizi kaydeder.	( )	( )	( )	( )	( )
35. Fikirlerini kabul ettirmek için baskı kurar.	( )	( )	( )	( )	( )
36. Sorunlarıma ilgi göstermez.	( )	( )	( )	( )	( )
37. Bana kızdığında sevgi göstermeyerek cezalandırır.	( )	( )	( )	( )	( )
38. Kişisel planlarıma müdahale eder.	( )	( )	( )	( )	( )
39. Beni cinsel bir obje gibi görür.	( )	( )	( )	( )	( )
40. Bilgisayarımı veya kişisel iletişim araçlarımı (MSN-facebook-cep telefonu) kontrol eder.	( )	( )	( )	( )	( )
41. Kendime ait sırlarım olmasına tahammül edemez.	( )	( )	( )	( )	( )
42. Karşı cinsle arkadaşlık kurmandan rahatsız olur.	( )	( )	( )	( )	( )
43. Kendisinin olmadığı bir sosyal etkinliğe katılmamı sorun eder.	( )	( )	( )	( )	( )
44. Boğazımı sıkar.	( )	( )	( )	( )	( )
45. Kıyafet-saç veya makyajıma karışır.	( )	( )	( )	( )	( )
46. Başarısızlıklarımı yüzüme vurur.	( )	( )	( )	( )	( )
47. Arkadaşlarımla görüşmemi engeller.	( )	( )	( )	( )	( )
48. Tüm serbest zamanlarımı onunla geçirmem için beni zorlar.	( )	( )	( )	( )	( )
49. Silah veya bıçakla zarar vermeye kalkışır.	( )	( )	( )	( )	( )
50. İstemediğim halde pornografik görüntüler izlememizi talep eder.	( )	( )	( )	( )	( )
51. Hakkımda bildiklerini başkalarına söylemekle tehdit eder.	( )	( )	( )	( )	( )
52. Onsuz hiçbir şey yapamayacağımı söyler.	( )	( )	( )	( )	( )
53. Bilgi yönünden beni küçümser.	( )	( )	( )	( )	( )
54. Başkalarının yanında beni eleştirir.	( )	( )	( )	( )	( )
55. Bana tehlikeli maddeler fırlatır.	( )	( )	( )	( )	( )
56. İstemediğim halde cinsel bölgelerime dokunur.	( )	( )	( )	( )	( )
57. Hoşlandığım etkinlikleri yapmaktan alıkoyar.	( )	( )	( )	( )	( )
58. Ayrılırsam kendine zarar vereceğini söyler.	( )	( )	( )	( )	( )
59. Arkadaş ortamında ben yokmuşum gibi davranır.	( )	( )	( )	( )	( )
60. Beni yeterince takdir etmez.	( )	( )	( )	( )	( )
61. Parmaklarımı veya kollarımı bükür.	( )	( )	( )	( )	( )
62. Özel görüntülerimizi beni tehdit etmek için kullanır.	( )	( )	( )	( )	( )
63. Bana verdiği sözleri yerine getirmeye çalışmaz.	( )	( )	( )	( )	( )
64. Beni aldatır.	( )	( )	( )	( )	( )
65. Ailemi bana kötüler.	( )	( )	( )	( )	( )
66. Arkadaşlarımı beğenmez.	( )	( )	( )	( )	( )
67. Beni öldürmek ister gibi davranır.	( )	( )	( )	( )	( )
68. Beni sevdiğini göstermez.	( )	( )	( )	( )	( )
69. Bana yalan söyler.	( )	( )	( )	( )	( )
70. Benim için önemli olan eşyalara zarar verir.	( )	( )	( )	( )	( )

EK 3: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

① Hiç katılmıyorum ② Katılmıyorum ③ Kararsızım ④ Katılıyorum ⑤ Tamamen Katılıyorum anlamına gelmektedir.	①	②	③	④	⑤
1. Erkeklerin ev işlerine yardım etmede kızlarla aynı	①	②	③	④	⑤
2. Ev işleri cinsiyete göre paylaşılmamalıdır.	①	②	③	④	⑤
3. Erkek aileden sorumlu olduğu için kadın ona itaat	①	②	③	④	⑤
4. Bir kadın eşine ters davranmamalıdır.*	①	②	③	④	⑤
5. Bir kadından ziyade bir erkeği ağlarken görmek daha	①	②	③	④	⑤
6. Kızlar erkeklerden daha derli toplu ve temiz olmalıdır.*	①	②	③	④	⑤
7. Erkekler sadece sorumlu olduğu konularla ilgilenmelidir.*	①	②	③	④	⑤
8. Erkekler kızlara göre farklı şekilde yetiştirilmelidir.*	①	②	③	④	⑤
9. Arkadaş çevreme göre, gelecekteki ev içi faaliyetlerim mesleki faaliyetlerimden daha önemlidir.*	①	②	③	④	⑤
10. Bir babanın temel sorumluluğu maddi konularda	①	②	③	④	⑤
11. Bazı işler kadınlar için uygun değildir.*	①	②	③	④	⑤
12. Arkadaş çevremde eşimin iş geleceği benim iş	①	②	③	④	⑤
13. Çocukların nasıl yetiştirileceğine çoğunlukla annesi karar	①	②	③	④	⑤
14. Sadece bazı işler kadın ve erkeğe eşit derecede uygundur.*	①	②	③	④	⑤
15. Birçok önemli işte erkeklerle anlaşmak kadınlarla	①	②	③	④	⑤

EK 4: Romantik İlişkilerde İnançlar Envanteri

Romantik İlişkilerde İnançlar Envanteri

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Birlikte olduğum kişi benimkilerden farklı düşünceler taşır ve bunu rahatlıkla ifade ederse bu hoşuma gider.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi benimle herhangi bir konuda zıt fikirlerini tartışırsa buna dayanmam.	1	2	3	4	5
Ben ve birlikte olduğum kişi farklı düşünürsek, ilişkimizin iyi gitmediğini ve bitebileceğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
Olaylar hakkında aynı şekilde düşünmüyorsak bu ilişkinin yürütülmesi anlamsızdır.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişinin benim bütün duygularımı anlamasını beklerim	1	2	3	4	5
Eğer birlikte olduğum kişi benim duygularımı kendiliğinden anlamazsa, bu benim için hayal kırıcı olur.	1	2	3	4	5
İlişki içinde olan insanlar sanki birbirlerinin zihinlerini okuyormuşçasına birbirlerinin ihtiyaçlarını anlarlar ve duyarlıdırlar.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişinin duygularıma karşı son derece duyarlı olması ve değişen ihtiyaçlarımı kendiliğinden fark etmesi benim için çok önemlidir.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi ben ona anlatmadan ne düşündüğümü ve hissettiğimi anlayabilmelidir.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi her zaman benim düşündüğümü ben söylesem de bilmelidir.	1	2	3	4	5
Kadın ve erkek muhtemelen karşı cinsi hiçbir zaman yeteri kadar anlayamayacaktır.	1	2	3	4	5
Kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıklar çiftler arasındaki sorunların temel sebebidir.	1	2	3	4	5
Çiftler arasındaki en önemli sorunlardan biri kadın ve erkeğin farklı duygusal ihtiyaçlara sahip olmasıdır.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişiyi görür görmez heyecanlanmazsam bu ona karşı derin duygular beslemediğim anlamına gelir.	1	2	3	4	5
Yakın fiziksel temas asla evlilikten önce yaşanmamalı, yaşanıyorsa o ilişki evliliğe gitmez.	1	2	3	4	5
Eğer birlikte olduğum kişi beni gerçekten seviyorsa benden başkalarıyla arkadaşlık etmekten zevk almamalı.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi dışında çok sayıda arkadaşım ve serbest zaman etkinliklerim olursa bu ilişkimin iyi gitmediğini gösterir.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi bensiz serbest zaman etkinliklerinde bulunmak isterse bu beni yeterince sevmediğini gösterir.	1	2	3	4	5

Birlikte olduğum kişi her sosyal faaliyete benimle katılmayı istemeli.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişinin karşı cinsten sosyal arkadaşları olması benimle mutlu olmadığı gösterir.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi benimle beraberken her zaman kendini mutlu hissetmeli.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi beni çok sevse bile bütün zamanını benimle geçirmek istememesi doğaldır.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi bana gittiği yerler ve yaptıkları hakkında ben ona sormadan bilgi vermesini beklerim.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi benim istediğim bir şeyi kendisi istemese bile beni mutlu etmek için yapmasını beklerim.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişiyle konuştuğum zaman bütün yorgunluğum, üzüntüm bitmeli.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi bana ihtiyacı olduğu her zaman yanında olmalıyım.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi ben her istediğimde/ihtiyaç duyduğumda benim yanımda olabilmeli.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişiyle her zaman her türlü duygumu ve düşüncemi paylaşmalıyım.	1	2	3	4	5
Birlikte olduğum kişi benimle maddi ve manevi her şeyini paylaşmalı.	1	2	3	4	5
Eğer birlikte olduğum kişi ilişkiye ciddi yaklaşıyorsa asla yakın fiziksel temas teklif etmez.	1	2	3	4	5

EK 5: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 13.03.2023-80901

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :E-88083623-020-80901
Konu :Etik Onayı Hk.

13.03.2023

Sayın ŞEBNEM ZEHİN

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 02.03.2023 tarihli ve 2023/02 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur.
Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Mehmet Sencer GİRGİN
Müdür Yardımcısı

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Şebnem ZEHİN

ÖĞRENİM DURUMU

Lisans: İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji (2017-2021)

Yüksek Lisans: İstanbul Aydın Üniversitesi Klinik Psikoloji (2021-2023)